Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a șasea)

15 iulie 2015*

„Concurență — Înțelegeri — Piața europeană a oțelului pentru precomprimare — Stabilirea prețurilor, împărțirea pieței și schimbul de informații comerciale sensibile — Decizie prin care se constată o încălcare a articolului 101 TFUE — Încălcare unică, complexă și continuă — Prescripție — Orientările din 2006 privind calcularea amenzilor — Stabilirea răspunderii pentru încălcare în sarcina societății-mamă — Proporționalitate — Principiul individualizării pedepselor și a sancțiunilor — Fond”

În cauzele T-389/10 și T-419/10,

Siderurgica Latina Martin SpA (SLM), cu sediul în Ceprano (Italia), reprezentată de G. Belotti și de F. Covone, avocați,

reclamantă în cauza T-389/10,

Ori Martin SA, cu sediul în Luxemburg (Luxemburg), reprezentată de P. Ziotti, avocat,

reclamantă în cauza T-419/10,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată, în cauza T-389/10, inițial de B. Gencarelli, de V. Bottka și de P. Rossi și ulterior de V. Bottka, de P. Rossi și de G. Conte, în calitate de agenți, și, în cauza T-419/10, inițial de B. Gencarelli, de V. Bottka și de P. Rossi și ulterior de V. Bottka, de P. Rossi și de G. Conte, în calitate de agenți,

pârâtă,

având ca obiect o cerere de anulare și de reformare a Deciziei C(2010) 4387 final a Comisiei din 30 iunie 2010 privind o procedură în temeiul articolului 101 TFUE și al articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/38344 – Oțel pentru precomprimare), modificată prin Decizia C(2010) 6676 final a Comisiei din 30 septembrie 2010 și prin Decizia C(2011) 2269 final a Comisiei din 4 aprilie 2011,

TRIBUNALUL (Camera a șasea),

compus din domnii S. Frimodt Nielsen (raportor), președinte, F. Dehousse și A. M. Collins, judecători,

grefier: domnul J. Palacio González, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședințelor din 30 iunie 2014,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: italiana.

Hotărâre[1] *[omissis]*

Procedura şi concluziile părţilor

44 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 13 septembrie 2010, SLM a introdus acţiunea în cauza T-389/10.

45 Prin cererea depusă la grefa Tribunalului la 14 septembrie 2010, Ori Martin au introdus acţiunea în cauza T-419/10.

46 Prin decizia din 29 octombrie 2010, Tribunalul (Camera întâi) a informat reclamantele că aveau posibilitatea să îşi adapteze motivele şi concluziile pentru a ţine seama de modificările aduse prin prima decizie de modificare. SLM şi Ori Martin nu au dat curs acestei posibilităţi.

47 Prin decizia din 6 iunie 2011, Tribunalul a solicitat Comisiei să îi transmită a doua decizie de modificare.

48 La 22 iunie 2011, Comisia a comunicat a doua decizie de modificare.

49 Prin decizia din 30 iunie 2011, Tribunalul (Camera întâi) a informat reclamantele că aveau posibilitatea să îşi adapteze motivele şi concluziile pentru a ţine seama de modificările aduse prin a doua decizie de modificare.

50 SLM şi Ori Martin şi-au prezentat observaţiile cu privire la a doua decizie de modificare, ale cărei destinatare erau, în cadrul memoriilor în replică pe care le-au depus la 13 aprilie 2011.

51 La 20 octombrie 2011, Comisia a depus originalul duplicilor sale în limba de procedură, precum şi remarcile sale la observaţiile prezentate de SLM şi de Ori Martin cu privire la a doua decizie de modificare, împrejurare care a determinat terminarea procedurii scrise.

52 Întrucât compunerea camerelor Tribunalului a fost modificată începând cu 23 septembrie 2013, judecătorul raportor a fost repartizat la Camera a şasea, căreia, în consecinţă, i-au fost atribuite prezentele cauze.

53 Rapoartele preliminare prevăzute la articolul 52 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului din 2 mai 1991 au fost comunicate Camerei a şasea la 8 noiembrie 2013.

54 În cauza T-389/10, prin decizia din 17 decembrie 2013, Tribunalul a solicitat părţilor să răspundă la o serie de măsuri de organizare a procedurii.

55 Prin scrisorile din 28 ianuarie 2014 şi, respectiv, din 28 februarie 2014, SLM şi Comisia au răspuns la aceste măsuri. Totuşi, în răspunsul său, Comisia a arătat că nu putea să dea curs în totalitate anumitor solicitări de depunere a unor documente, din cauza faptului că documentele solicitate îi fuseseră comunicate în cadrul tratamentului unor cereri de clemenţă. SLM şi-a prezentat observaţiile cu privire la această remarcă a Comisiei.

56 La 16 mai 2014, în cadrul unor măsuri de cercetare judecătorească adoptate în temeiul articolului 65 din Regulamentul de procedură din 2 mai 1991, Tribunalul a dispus depunerea de către Comisie a documentelor pe care refuzase să le depună în răspunsul la măsurile de organizare a procedurii adoptate la 17 decembrie 2013.

1 — Sunt redate numai punctele din prezenta hotărâre a căror publicare este considerată utilă de către Tribunal.

57 În aceeași zi, printr-o măsură de organizare a procedurii, Tribunalul a solicitat Comisiei să depună anumite documente referitoare la examinarea sau la investigarea încălcării în stadiul procedurii administrative.

58 La 27 mai 2014 și, respectiv, la 6 iunie 2014, Comisia a depus documentele solicitate.

59 În cauza T-419/10, prin decizia din 17 decembrie 2013, Tribunalul a solicitat părților să răspundă la o serie de măsuri de organizare a procedurii.

60 Prin scrisorile din 28 ianuarie 2014 și, respectiv, din 30 ianuarie 2014, Ori Martin și Comisia au răspuns la aceste măsuri.

61 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările scrise și orale adresate de Tribunal au fost ascultate în ședințele din 30 iunie 2014. Pe de altă parte, părțile au fost invitate să își prezinte observațiile cu privire la o eventuală reunire a prezentelor cauze T-389/10 și T-419/10 în vederea pronunțării hotărârii, în conformitate cu articolul 50 alineatul (1) din Regulamentul de procedură din 2 mai 1991.

62 În cauza T-389/10, SLM solicită Tribunalului:

— anularea deciziei atacate;

— o nouă stabilire, în lumina celei de a doua decizii de modificare, a cuantumului amenzii care i-a fost aplicată în solidar cu Ori Martin;

— cu titlu de măsură de cercetare judecătorească, dispunerea, în conformitate cu articolul 65 litera (c) și cu articolul 68 și următoarele din Regulamentul de procedură din 2 mai 1991, a interogatoriului sau a probei testimoniale a reprezentanților Redaelli și ITC cu privire la următoarea întrebare: „Este exact că SLM nu a participat la reuniunile având ca obiect înțelegerea în discuție înainte de sfârșitul anului 1999?” și dispunerea, în sarcina Comisiei, a furnizării unei liste care să indice numărul de funcționari, inclusiv directorii și șefii de unitate, care s-au succedat în dosar în perioada cuprinsă între începutul anului 2002 și luna iunie 2010;

— dispunerea, în sarcina Comisiei, a restituirii dobânzilor scadente aferente sumei deja plătite;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

63 Comisia solicită Tribunalului:

— respingerea acțiunii și a cererilor privind măsurile de cercetare judecătorească;

— obligarea SLM la plata cheltuielilor de judecată.

64 În cauza T-419/10, Ori Martin solicită Tribunalului:

— anularea deciziei atacate, în măsura în care prin aceasta i se stabilește răspunderea pentru comportamentele sancționate;

— anularea sau reducerea cuantumului amenzii care i-a fost aplicată;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

65 Comisia solicită Tribunalului:

— respingerea acțiunii;

— obligarea Ori Martin la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

66 După ascultarea părților cu privire la acest aspect, Tribunalul a decis reunirea prezentelor cauze în vederea pronunțării hotărârii, în temeiul articolului 50 din Regulamentul de procedură din 2 mai 1991.

67 În susținerea acțiunii, SLM invocă mai multe motive.

68 Primele două motive sunt prezentate ca motive care pot determina anularea deciziei atacate în cazul SLM și privesc, pe de o parte, încălcarea principiului termenului rezonabil și, pe de altă parte, încălcarea principiului bunei administrări.

69 Celelalte motive invocate sunt prezentate ca motive care pot determina reducerea cuantumului amenzii în litigiu. Aceste motive privesc, în primul rând, aplicarea eronată a Orientărilor din 2006 în locul Liniilor directoare privind metoda de stabilire a amenzilor aplicate în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și al articolului 65 alineatul (5) din Tratatul CECO (JO 1998, C 9, p. 3, Ediție specială, 08/vol. 3, p. 69, denumite în continuare „Liniile directoare din 1998”), în al doilea rând, încălcarea limitei legale de 10 % și a obligației de motivare în această privință, în al treilea rând, încălcarea obligației de motivare în ceea ce privește stabilirea gravității și a majorării în scop disuasiv, în al patrulea rând, încălcarea principiului proporționalității, în al cincilea rând, aprecierea eronată a duratei participării SLM la înțelegere, în al șaselea rând, neluarea în considerare, în cazul SLM, a circumstanțelor atenuante, în al șaptelea rând, neluarea în considerare a declarațiilor date de SLM, în al optulea rând, neluarea în considerare a incapacității de plată a SLM și, în al nouălea rând, prescripția încălcării.

70 Ca urmare a celei de a doua decizii de modificare, SLM și-a adaptat motivele pentru a evidenția un alt aspect al litigiului, referitor la erorile de calcul care ar fi fost săvârșite de Comisie în stabilirea părții din amenda pentru care SLM răspunde individual și a părții pentru care SLM și Ori Martin răspund în solidar.

71 Din răspunsul pe care SLM l-a dat la măsurile de organizare a procedurii reiese că nu mai este necesară pronunțarea asupra motivelor invocate inițial privind, pe de o parte, încălcarea limitei legale de 10 % și a obligației de motivare în această privință – dacă nu pentru stabilirea efectelor pe care argumentele prezentate în această privință le pot avea asupra alocării cheltuielilor de judecată în favoarea SLM – și, pe de altă parte, neluarea în considerare a incapacității de plată a SLM. În ședință, s-a luat act de această împrejurare.

72 La rândul său, Ori Martin invocă trei motive în susținerea acțiunii sale. Primul motiv este întemeiat pe prescripția încălcării. Al doilea motiv privește încălcarea mai multor norme aplicabile în cazul stabilirii răspunderii pentru o încălcare în sarcina Ori Martin, în calitate de proprietar cvasiexclusiv al SLM. Prin intermediul celui de al treilea motiv sunt criticate anumite aspecte ale calculului cuantumului amenzii și se exprimă îndoieli cu privire la posibilitatea aplicării Orientărilor din 2006 în locul Liniilor directoare din 1998.

73 Argumentațiile SLM și Ori Martin se suprapun în ceea ce privește prescripția, posibilitatea aplicării Orientărilor din 2006 în locul Liniilor directoare din 1998, precum și anumite aspecte ale calculului cuantumului amenzii. Aceste argumentații vor fi examinate împreună.

A – *Cu privire la prescripția încălcării*

1. *Argumentele părților*

74 SLM și Ori Martin susțin că, în speță, competența Comisiei de a aplica amenzi este prescrisă. Termenul de prescripție ar începe să curgă la 19 septembrie 2002, data încetării încălcării, și s-ar termina la 19 septembrie 2007. Nicio activitate desfășurată de Comisie după această dată și înainte de comunicarea privind obiecțiunile, respectiv solicitările referitoare la cifrele de afaceri ale întreprinderilor, luările de poziție cu privire la cererile de clemență, precum și o inspecție efectuată la 7 și la 8 iunie 2006 la sediul unui expert-contabil nu ar fi fost necesară pentru examinarea cazului sau pentru investigarea încălcării. Așadar, trimiterea comunicării privind obiecțiunile, la 30 septembrie 2008, ar fi intervenit după terminarea termenului de cinci ani, prevăzut la articolul 25 din Regulamentul nr. 1/2003, care începe de la data la care a încetat încălcarea.

75 Comisia contestă această argumentație.

2. *Aprecierea Tribunalului*

76 Din cuprinsul articolului 25 din Regulamentul nr. 1/2003 reiese că competența Comisiei de a aplica amenzi este supusă unui termen de prescripție de 5 ani în ceea ce privește încălcările dispozițiilor articolului 101 TFUE. Acest termen de prescripție curge din ziua în care a încetat încălcarea.

77 Totuși, acest termen de prescripție este întrerupt prin orice act al Comisiei de examinare sau de investigare a încălcării. Solicitările de informații în scris ale Comisiei, precum și autorizațiile scrise de desfășurare a inspecțiilor emise de Comisie pentru reprezentanții săi oficiali sunt enumerate, cu titlu de exemplu, printre actele care întrerup termenul de prescripție.

78 În această privință, articolul 25 din Regulamentul nr. 1/2003 prevede în mod clar că întreruperea termenului de prescripție produce efecte de la data la care actul este notificat cel puțin unei întreprinderi sau unei asocieri de întreprinderi care a participat la încălcare și că această întrerupere produce efecte pentru toate întreprinderile și asocierile de întreprinderi care au participat la încălcare.

79 În speță, trebuie să se arate că, în termenul de 5 ani care a început de la 19 septembrie 2002, data încetării încălcării, Comisia a notificat diferitor întreprinderi care au participat la încălcare mai multe solicitări de informații în ceea ce privește examinarea sau investigarea încălcării.

80 Printre exemplele menționate de Comisie în răspunsul său la întrebările adresate de Tribunal cu privire la acest aspect, din dosar reiese că, la 19 aprilie 2006, a adresat ITC o solicitare de informații privind în special rolul avut de un expert-contabil italian în cadrul înțelegerii. De asemenea, nu s-a contestat că, la 7 și la 8 iunie 2006, Comisia a desfășurat o inspecție, cu ocazia căreia a ridicat numeroase documente, enumerate în anexa 5 la decizia atacată, care i-au permis să coroboreze elemente importante referitoare la Clubul Italia.

81 Procedând astfel, Comisia a întrerupt în mod întemeiat, înainte de 19 septembrie 2007, termenul de prescripție în privința tuturor întreprinderilor care au participat la încălcare. Prin urmare, competența Comisiei de a aplica amenzi nu era prescrisă atunci când a adoptat comunicarea privind obiecțiunile, la 30 septembrie 2008, sau atunci când a adoptat decizia inițială, la 30 iunie 2010.

82 Prin urmare, motivele referitoare la prescripție trebuie respinse ca nefondate.

B – *Cu privire la aplicarea Orientărilor din 2006 în locul Liniilor directoare din 1998*

1. *Argumentele părților*

83 SLM și Ori Marin impută Comisiei faptul că a aplicat Orientările din 2006 pentru a sancționa fapte săvârșite înainte de data publicării lor. În special, SLM susține că aplicarea retroactivă a unei legi penale mai severe încalcă principiile legalității pedepselor și neretroactivității legii penale. În special, Comisia nu ar putea să opună terților regula de aplicare în timp definită la punctul 38 din Orientările din 2006, întrucât aceste noi orientări nu au fost adoptate cu concursul altor instituții sau cu concursul statelor membre. Aplicarea Orientărilor din 2006 situației SLM ar caracteriza de asemenea o inegalitate de tratament, întrucât celor mai multe întreprinderi sancționate pentru fapte comparabile celor imputate SLM în temeiul Orientărilor din 2006 li s-au aplicat amenzi într-un cuantum mai limitat, cuprins între 1 % și 5 % din cifra lor de afaceri. Cuantumul amenzii ar trebui reanalizat de Tribunal cu luarea în considerare a Liniilor directoare din 1998, în vigoare în perioada faptelor și la momentul inițierii procedurii administrative.

84 Comisia contestă această argumentație.

2. *Aprecierea Tribunalului*

85 Articolul 7 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950, intitulat „Nicio pedeapsă fără lege”, prevede:

„Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul în care a fost săvârșită, nu constituia o infracțiune, potrivit dreptului național și internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea care era aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii.”

86 O dispoziție similară există în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, al cărei articol 49 alineatul (1) prevede că:

„Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau omisiune care, în momentul săvârșirii, nu constituia infracțiune potrivit dreptului intern sau dreptului internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai mare decât cea aplicabilă la momentul săvârșirii infracțiunii. În cazul în care, ulterior săvârșirii infracțiunii, legea prevede o pedeapsă mai ușoară, se aplică aceasta din urmă.”

87 Cu privire la acest aspect, articolul 53 din Carta drepturilor fundamentale precizează că dispoziția citată anterior nu poate fi interpretată ca restrângând sau aducând atingere drepturilor omului și libertăților fundamentale recunoscute, printre altele, de convențiile internaționale la care Uniunea sau statele membre sunt părți, în special Convenția privind apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

88 Tocmai în acest context trebuie să se arate că articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul (CEE) nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor [101 TFUE] și [102 TFUE] (JO 13, p. 204, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 3), prevedea:

„(2) Prin decizie, Comisia poate să impună întreprinderilor sau asocierilor de întreprinderi amenzi de la 1 000 la un milion de [euro], sau chiar mai mari, dar care să nu depășească 10 % din cifra de afaceri a exercițiului financiar precedent a fiecăreia dintre întreprinderi, atunci când, în mod intenționat sau din neglijență:

a) încalcă articolul [101] alineatul (1) [TFUE] sau articolul [102 TFUE] […]

La stabilirea valorii amenzii, se iau în considerare atât gravitatea, cât și durata încălcării." [traducere neoficială]

89 Această dispoziție a fost abrogată începând cu 1 mai 2004, în temeiul articolului 43 din Regulamentul nr. 1/2003, pentru a fi înlocuită cu articolul 23 alineatele (2) și (3) din acest regulament, care prevede:

„(2) Comisia poate aplica, prin decizie, amenzi asupra întreprinderilor și asociațiilor de întreprinderi atunci când, în mod intenționat sau din neglijență, acestea:

a) încalcă articolul [101 TFUE] sau [102 TFUE] […]

Pentru fiecare întreprindere și asociație de întreprinderi care participă la încălcarea normelor, amenda nu depășește 10 % din cifra de afaceri totală din exercițiul financiar precedent.

[…]

(3) La stabilirea valorii amenzii, se iau în considerare atât gravitatea, cât și durata încălcării."

90 Ulterior, la 1 septembrie 2006, Comisia a publicat în Jurnalul Oficial Orientările din 2006. Acest document expune metoda pe care Comisia intenționează să o urmeze atunci când stabilește cuantumul unei amenzi aplicate întreprinderilor care au încălcat articolul 81 CE (devenit articolul 101 TFUE). Punctul 38 din Orientările din 2006 are următorul cuprins:

„[Orientările din 2006] se aplică tuturor cauzelor pentru care a fost notificată o comunicare privind obiecțiunile după data publicării lor în Jurnalul Oficial, indiferent dacă amenda este aplicată în temeiul articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul […] nr. 1/2003 sau al articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17."

91 Orientările din 2006 se substituie astfel Liniilor directoare din 1998.

92 În această privință, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că regulile de conduită interne adoptate de administrație care vizează producerea unor efecte juridice față de terți precum operatorii economici susceptibili să săvârșească încălcări ale articolului 101 TFUE, deși ele nu pot fi calificate ca atare norme de drept cu caracter imperativ din cauza naturii lor intrinseci, prevăd totuși reguli de conduită indicative de care nici administrația nu poate să se îndepărteze într-un caz specific fără a furniza justificări compatibile cu principiul egalității de tratament (Hotărârea din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, Rec., EU:C:2005:408, punctele 209 și 210).

93 De aici rezultă că Orientările din 2006, care constituie asemenea reguli de conduită, sunt înglobate în noțiunea „drept" în sensul articolului 7 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și al articolului 49 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale (a se vedea în acest sens și prin analogie Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 92 de mai sus, EU:C:2005:408, punctul 216, și Hotărârea din 18 mai 2006, Archer Daniels Midland și Archer Daniels Midland Ingredients/Comisia, C-397/03 P, Rec., EU:C:2006:328, punctul 20).

94 Deși aceste dispoziții nu pot fi interpretate în sensul că interzic o clarificare graduală a normelor răspunderii penale, ele se pot opune însă aplicării retroactive a unei noi interpretări a unei norme care stabilește o încălcare (a se vedea în acest sens și prin analogie Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 92 de mai sus, EU:C:2005:408, punctul 217, și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, citată la punctul 215 din hotărârea menționată).

95 Rezultă că, în mod contrar celor susținute de Comisie, unica împrejurare că Orientările din 2006 respectă limita maximă de 10 % din cifra de afaceri a întreprinderilor sancționate, prevăzută la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17, aplicabil faptelor care au stat la baza prezentului litigiu, nu este suficientă pentru a stabili că aplicarea Orientărilor din 2006 nu încalcă principiul neretroactivității legii penale.

96 Astfel, acest principiu ar putea fi încălcat în cazul aplicării unei interpretări care nu ar fi fost previzibilă, în mod rezonabil, la momentul la care a fost săvârșită încălcarea sancționată (Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 92 de mai sus, EU:C:2005:408, punctul 218).

97 Din cele de mai sus rezultă că orientările trebuie să fie considerate o interpretare care emană de la Comisie, referitoare la conduita pe care aceasta se angajează să o adopte atunci când intenționează să aplice amenzi, iar din jurisprudență reiese că modificările aduse de Comisie unor asemenea interpretări sunt compatibile cu principiile neretroactivității legii penale și securității juridice atât timp cât aceste modificări pot fi considerate ca fiind previzibile în mod rezonabil.

98 Tot potrivit jurisprudenței, conținutul noțiunii de previzibilitate depinde într-o largă măsură de conținutul textului despre care este vorba, de domeniul pe care îl acoperă, precum și de numărul și de calitatea destinatarilor acestuia. Previzibilitatea legii nu se opune ca persoana în cauză să fie determinată să recurgă la consiliere adecvată pentru a evalua la un nivel rezonabil în împrejurările cauzei consecințele care pot rezulta dintr-un anumit act. Această concluzie este valabilă în special în cazul profesioniștilor, care sunt obișnuiți să facă dovada unei prudențe sporite în exercitarea profesiei lor, din partea cărora se poate aștepta să aibă o preocupare specifică să evalueze riscurile pe care le presupun actele lor ilicite (a se vedea în acest sens Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 92 de mai sus, EU:C:2005:408, punctul 219 și jurisprudența citată).

99 Cu toate acestea, aplicarea eficace a normelor de concurență presupune ca, în orice moment, Comisia să poată adapta nivelul amenzilor la necesitățile acestei politici. De aici rezultă că întreprinderile implicate într-o procedură administrativă care se poate finaliza cu o amendă nu pot dobândi o încredere legitimă nici în faptul că Comisia nu va depăși nivelul amenzilor practicate anterior, nici într-o metodă de calcul al acestora (a se vedea Hotărârea Archer Daniels Midland și Archer Daniels Midland Ingredients/Comisia, punctul 93 de mai sus, EU:C:2006:328, punctele 21 și 22 și jurisprudența citată).

100 În consecință, în speță, întreprinderile în cauză trebuiau să ia în considerare posibilitatea ca, în orice moment, Comisia să decidă majorarea cuantumului amenzilor în raport cu practica sa anterioară. Această concluzie este valabilă nu numai atunci când Comisia recurge la o majorare a cuantumului amenzilor în cazuri particulare, ci și atunci când această majorare este efectuată prin aplicarea, în cazurile respective, a unor norme de conduită având o aplicabilitate generală precum orientările (a se vedea Hotărârea Archer Daniels Midland și Archer Daniels Midland Ingredients/Comisia, punctul 93 de mai sus, EU:C:2006:328, punctele 23 și 24 și jurisprudența citată).

101 Prin urmare, asemenea întreprinderi nu au temei să considere că, după ce a adoptat Liniile directoare din 1998, Comisia nu putea în niciun caz să aplice unor proceduri aflate în desfășurare noi orientări fără a încălca încrederea legitimă a întreprinderilor. Totuși, trebuie să se verifice în ce măsură condițiile de aplicare ale Orientărilor din 2006 îndeplinesc, în speță, cerințele de securitate juridică și de previzibilitate formulate de jurisprudență.

102 În această privință, trebuie amintit că, în temeiul punctului 38 din Orientările din 2006, acestea se aplică tuturor cauzelor pentru care a fost notificată o comunicare privind obiecțiunile după data publicării lor în Jurnalul Oficial. Întrucât această publicare a intervenit la 1 septembrie 2006, iar, în speță, comunicarea privind obiecțiunile a fost notificată cel mai devreme la 30 septembrie 2008, cuantumul amenzii aplicate a fost, așadar, calculat potrivit metodologiei prevăzute în Orientările din 2006.

103 În primul rând, trebuie înlăturat argumentul prezentat de SLM și întemeiat pe necompetența Comisiei de a adopta și de a opune terților norma de aplicare în timp definită la punctul 38 din orientări. Astfel, opozabilitatea acestei norme, care contribuie la respectarea principiului securității juridice, precizând în mod clar și obiectiv condițiile de aplicare în timp a Orientărilor din 2006, rezultă din posibilitatea recunoscută de jurisprudență Comisiei de a se autolimita, prin precizarea condițiilor în care intenționează să își exercite marja de apreciere care îi este conferită de Regulamentul nr. 1/2003, ce constituie temeiul juridic al deciziei atacate (a se vedea în acest sens Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 92 de mai sus, EU:C:2005:408, punctele 211 și 213, și Hotărârea din 2 februarie 2012, Denki Kagaku Kogyo și Denka Chemicals/Comisia, T-83/08, EU:T:2012:48, punctul 108).

104 În al doilea rând, trebuie să se analizeze dacă adoptarea Orientărilor din 2006 prezenta un caracter previzibil suficient, în sensul jurisprudenței amintite la punctele 96-100 de mai sus.

105 În această privință, principala inovație a Orientărilor din 2006, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 5-7 din acestea, constă în luarea în considerare, ca punct de plecare a calculului cuantumului amenzii, a unui cuantum de bază stabilit în funcție de valoarea vânzărilor de bunuri sau de servicii în legătură cu încălcarea, de durata și de gravitatea acesteia, incluzând în acesta și un cuantum specific, în scopul descurajării întreprinderilor să adopte comportamente ilicite. Astfel, trebuie să se constate că Orientările din 2006 se întemeiază pe criteriile de gravitate și de durată definite în Regulamentul nr. 17 și reluate în Regulamentul nr. 1/2003, care erau deja luate în considerare în cadrul Liniilor directoare din 1998 (a se vedea în acest sens Hotărârea Denki Kagaku Kogyo și Denka Chemicals/Comisia, punctul 103 de mai sus, EU:T:2012:48, punctul 114).

106 Pe de altă parte, eventualitatea ca un operator avizat să poată să nu fie în măsură să determine cu precizie în prealabil nivelul amenzilor pe care Comisia la va aplica în fiecare caz particular nu este, în sine, contrar cerinței de previzibilitate, inerentă principiului neretroactivității legii penale. Astfel, obiectivele de sancționare și de descurajare urmărite de politica în materia concurenței pot justifica evitarea situației în care întreprinderile să fie în măsură să evalueze cu exactitate beneficiile pe care le-ar obține și inconvenientele care le-ar reveni din participarea lor la o încălcare. Este suficient ca întreprinderile, după caz cu sprijinul unei consilieri juridice, să poată prevedea în mod suficient de precis criteriile și ordinul de mărime a amenzilor cu privire la care există riscul să le fie aplicate. Or, după cum tocmai s-a constatat, criteriile luate în considerare în Orientările din 2006 rezultă din cele menționate în Regulamentul nr. 17, care fuseseră deja luate în considerare în cadrul Liniilor directoare din 1998 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 mai 2008, Evonik Degussa/Comisia, C-266/06 P, EU:C:2008:295, punctul 55, și Hotărârea Denki Kagaku Kogyo și Denka Chemicals/Comisia, punctul 103 de mai sus, EU:T:2012:48, punctul 118).

107 De aici trebuie să se concluzioneze că Orientările din 2006 și noua metodă de calcul pe care o conțin, chiar dacă se presupune că aceasta a avut un efect agravant în ceea ce privește nivelul amenzilor aplicate, erau previzibile în mod rezonabil pentru întreprinderi ca SLM, în perioada în care a fost săvârșită încălcarea în discuție. Prin urmare, prin aplicarea în decizia atacată a Orientărilor din 2006 pentru a calcula cuantumul amenzii care trebuie aplicată pentru o încălcare săvârșită înainte de adoptarea lor, Comisia nu a încălcat principiul neretroactivității (a se vedea în acest sens Hotărârea Denki Kagaku Kogyo și Denka Chemicals/Comisia, punctul 103 de mai sus, EU:T:2012:48, punctele 117 și 124).

108 Rezultă că motivul referitor la aplicarea Orientărilor din 2006 în locul Liniilor directoare din 1998 trebuie respins, fără a fi necesară pronunțarea asupra chestiunii dacă SLM are temei să susțină că o asemenea aplicare a determinat o amendă mai mare decât cea care i-ar fi fost aplicată dacă ar fi fost calculată în temeiul Liniilor directoare din 1998.

109 Astfel, după cum s-a amintit la punctele 99 și 100 de mai sus, principiile invocate de SLM nu se opun aplicării unor orientări care, prin ipoteză, au un efect agravant în ceea ce privește nivelul amenzilor aplicate pentru încălcările săvârșite, cu condiția ca politica pe care o pun în aplicare să fie previzibilă

în mod rezonabil în perioada în care au fost săvârșite încălcările respective (a se vedea Hotărârea din 12 decembrie 2007, BASF și UCB/Comisia, T-101/05 și T-111/05, Rep., EU:T:2007:380, punctele 233 și 234 și jurisprudența citată, și Hotărârea Denki Kagaku Kogyo și Denka Chemicals/Comisia, punctul 103 de mai sus, EU:T:2012:48, punctul 126 și jurisprudența citată).

110 În orice caz, trebuie să se observe că, întrucât se limitează să recapituleze elementele de calcul reținute de Comisie în decizia atacată, SLM nu demonstrează că cuantumul amenzii care i-ar fi putut fi aplicat potrivit metodologiei definite în Liniile directoare din 1998 ar fi fost, fără îndoială, mai mic. Astfel, în speță, SLM se limitează să invoce anumite diferențe care există între Orientările din 2006 și Liniile directoare din 1998 (cuantumul suplimentar, modalitățile de luare în considerare a duratei încălcării, conținutul circumstanțelor atenuante), fără a indica rezultatul la care ar fi putut ajunge Comisia prin aplicarea Liniilor directoare din 1998, al cărei punct de plecare a calculului este, de asemenea, diferit de cel utilizat în Orientările din 2006.

111 De asemenea, pentru a răspunde SLM, care contestă strictețea aplicării Orientărilor din 2006, în raport cu care consideră că a făcut obiectul în mod neîntemeiat, susținând că această aplicare ar determina o încălcare a principiului egalității de tratament, este suficient să se arate că o asemenea chestiune este diferită de chestiunea conformității aplicării Orientărilor din 2006 cu principiul neretroactivității. Argumentele invocate în acest sens de SLM vor fi examinate ulterior, în legătură cu argumentele identice pe care le-a prezentat în ceea ce privește elementele luate în considerare de Comisie în cadrul aplicării acestor orientări pentru a stabili cuantumul amenzii în litigiu.

112 Motivul referitor la aplicarea eronată a Orientărilor din 2006 în locul Liniilor directoare din 1998 trebuie, așadar, să fie respins ca nefondat.

C – Cu privire la elementele luate în considerare pentru calculul cuantumului amenzii, precum și cu privire la tratamentul elementelor de probă prezentate în fața Comisiei

113 Mai multe motive invocate de SLM vizează elementele luate în considerare de Comisie pentru stabilirea cuantumului amenzii. Aceste motive privesc „nemotivarea cu ocazia stabilirii sancțiunii”, utilizarea, după anul 2000, a cifrei de afaceri europene a SLM pentru stabilirea cuantumului de bază al amenzii, „nemotivarea cu ocazia stabilirii gravității comune întreprinderilor pentru stabilirea cuantumului de bază” și „nemotivarea cu ocazia stabilirii cuantumului suplimentar prevăzut la punctul 25 din orientări”, precum și încălcarea, în această privință, a principiului *ne bis in idem*, încălcarea principiului proporționalității și a principiului egalității de tratament deoarece sancțiunea nu ar ține seama în mod suficient de „pretinsa gravitate a încălcării”, de „efectele sale”, „de contextul economic din sector”, de practica anterioară a Comisiei sau de „fapte imputate SLM și altor întreprinderi în cauză”, o apreciere eronată a duratei participării SLM la încălcare, neluarea în considerare a circumstanțelor atenuante legate de caracterul modic al cotelor sale de piață, de cooperarea cu Comisia și de „rolul minor” avut de SLM în încălcare și neluarea în considerare a declarațiilor date în contextul cererii de clemență.

114 Pentru a facilita examinarea acestor motive, Tribunalul a propus, iar propunerea a fost acceptată de SLM, regruparea acestora prin luarea în considerare a etapelor diferite parcurse de Comisie pentru stabilirea cuantumului amenzii, și anume, pe de o parte, elementele de care s-a ținut seama pentru definirea cuantumului de bază (valoarea vânzărilor, gravitatea, durata, cuantumul suplimentar) și, pe de altă parte, elementele care pot fi avute în vedere pentru ajustarea acestui cuantum (circumstanțele atenuante și comunicarea privind clemența, capacitatea de plată). Se va ține seama, de asemenea, de criticile invocate de SLM în mod transversal în ceea ce privește încălcarea obligației de motivare sau a principiilor proporționalității și egalității de tratament.

115 În plus, sub aparența unui motiv întemeiat pe încălcarea principiului bunei administrări, SLM evidențiază patru aspecte ale dosarului, din care ar reieși că Comisia ar fi înlăturat în mod parțial și inechitabil elementele de probă prezentate de SLM pentru a da prioritate altor elemente aflate la dispoziția sa. Aceste aspecte privesc tratamentul aplicat facturilor prezentate de SLM în cadrul procedurii administrative, importanța conferită unor reuniuni ale Clubului Italia la care nu a fost raportată prezența SLM, efectul pe care ar putea să îl aibă datele de obținere a agrementelor tehnice necesare pentru a comercializa OPC în diferite state membre ale Uniunii și data la care au început controalele efectuate de persoana căreia membrii Clubului Italia i-au încredințat această misiune.

116 În această privință, trebuie să se arate că cele patru aspecte evocate mai sus de SLM sunt invocate deopotrivă în cadrul diferitor motive referitoare la elementele luate în considerare pentru calcularea cuantumului amenzii, astfel încât vor fi examinate împreună.

117 Privite în ansamblu, aceste argumente vizează, în esență, criticarea deciziei Comisiei prin care se constată participarea SLM la un ansamblu de acorduri și de practici concertate în sectorul OPC, de la 10 februarie 1997 până la 19 septembrie 2002, fără a se ține seama de conținutul și de durata participării evocate sau recunoscute de SLM, care susține, pe de o parte, că nu a participat la încălcare înainte de sfârșitul anului 1999 și, pe de altă parte, că participarea sa era la acel moment limitată la Italia, pentru a avea în vedere numai ulterior participarea sa pe alte teritorii.

118 La rândul său, în cadrul motivului referitor la anumite chestiuni referitoare la calcularea cuantumului amenzii, Ori Martin invocă mai multe erori de apreciere săvârșite de Comisie în aplicarea Orientărilor din 2006, precum și încălcarea articolului 23 din Regulamentul nr. 1/2003, încălcarea principiilor proporționalității și egalității de tratament, încălcarea principiilor caracterului personal al pedepselor și legalității și încălcarea obligației de motivare. În esență, Ori Martin formulează trei critici în susținerea acestui motiv: prima este întemeiată pe aprecierea eronată a gravității încălcării imputate SLM, a doua este întemeiată pe aplicarea nelegală a cuantumului suplimentar prevăzut la punctul 25 din Orientările din 2006 și a treia este întemeiată pe neluarea în considerare a anumitor circumstanțe atenuante.

119 Aceste critici vor fi examinate simultan cu criticile invocate de SLM cu privire la aceleași aspecte.

120 În esență, trebuie să se arate că, sub forma unei critici formulate în privința rezultatului aprecierilor efectuate de Comisie în temeiul metodologiei definite în Orientările din 2006 pentru stabilirea cuantumului amenzii, reclamantele susțin că nu s-a ținut seama în mod corect de particularitățile participării SLM la încălcare, care ar fi fost, în egală măsură, tardivă și limitată.

1. *Observații introductive*

a) Conținutul deciziei atacate

121 Din articolul 1 din decizia atacată reiese că SLM și Ori Martin au încălcat articolul 101 TFUE și articolul 53 din Acordul privind SEE prin participarea, de la 10 februarie 1997 până la 19 septembrie 2002, în cazul SLM, și de la 1 ianuarie 1999 până la 19 septembrie 2002, în cazul Ori Martin, la un „ansamblu de acorduri și de practici concertate în sectorul OPC pe piața internă și, începând cu 1 ianuarie 1994, în cadrul SEE” (denumit în continuare „înțelegerea” sau „încălcarea unică”, aceasta din urmă fiind de asemenea complexă și continuă, potrivit terminologiei utilizate în mod curent).

Componentele înțelegerii și caracterizarea încălcării unice

122 În considerentul (122) al deciziei atacate, înțelegerea este descrisă ca fiind „un acord paneuropean constând într-o fază cunoscută sub numele din Zürich și o fază cunoscută sub numele de europeană și/sau în acorduri naționale/regionale, după caz”. Considerentele (123)-(135) ale acestei decizii

prezintă pe scurt aceste diferite acorduri și practici concertate care sunt în continuare expuse în detaliu și sunt examinate în lumina articolului 101 alineatul (1) TFUE și al articolului 53 din Acordul privind SEE.

123 Pentru a schematiza, înțelegerea cuprinde următoarele acorduri:

— Clubul din Zürich, și anume prima fază a acordului paneuropean. Acest acord a durat de la 1 ianuarie 1984 până la 9 ianuarie 1996 și a privit stabilirea cotelor în funcție de țară (Germania, Austria, Benelux, Franța, Italia și Spania), alocarea clienților, prețurile și schimbul de informații comerciale sensibile. Membrii acestuia au fost Tréfileurope, Nedri, WDI, DWK și Redaelli, care reprezenta mai multe întreprinderi italiene cel puțin începând cu anii 1993 și 1995, la care s-au alăturat ulterior Emesa, în anul 1992, și Tycsa, în anul 1993.

— Clubul Italia, un acord național care a durat de la 5 decembrie 1995 până la 19 septembrie 2002. Acest acord a privit stabilirea cotelor în Italia, precum și exporturile din această țară către restul Europei. Membrii acestuia au fost întreprinderile italiene Redaelli, ITC, CB și Itas, cărora li s-au alăturat ulterior Tréfileurope și Tréfileurope Italia (la 3 aprilie 1995), SLM (la 10 februarie 1997), Trame (la 4 martie 1997), Tycsa (la 17 decembrie 1996), DWK (la 24 februarie 1997) și Austria Draht (la 15 aprilie 1997).

— Acordul din Sud, un acord regional negociat și încheiat în anul 1996 de întreprinderile italiene Redaelli, ITC, CB și Itas cu Tycsa și cu Tréfileurope pentru a stabili cota de penetrare a fiecărui participant în țările din sud (Spania, Italia, Franța, Belgia și Luxemburg) și pentru a cuprinde un angajament din partea acestora de a negocia cotele împreună cu ceilalți producători din Europa de Nord.

— Clubul Europa, și anume a doua fază a acordului paneuropean. Acest acord a fost încheiat în luna mai 1997 de Tréfileurope, de Nedri, de WDI, de DWK, de Tycsa și de Emesa („membrii permanenți” sau „cei șase producători”) și a încetat în luna septembrie 2002. Acordul a urmărit depășirea crizei Clubului din Zürich, împărțirea unor noi cote (calculate în perioada al patrulea trimestru al anului 1995-primul trimestru al anului 1997), alocarea clientelei și stabilirea prețurilor. Cei șase producători au adoptat reguli de coordonare care includ numirea coordonatorilor responsabili pentru punerea în aplicare a acordurilor în țări individuale și pentru coordonarea cu alte întreprinderi interesate care își desfășoară activitatea în aceleași țări sau care privesc aceiași clienți. În plus, reprezentanții acestora s-au reunit în mod regulat la diferite niveluri pentru a monitoriza punerea în aplicare a acordurilor. Aceștia au schimbat informații comerciale sensibile. În caz de îndepărtare de la comportamentul comercial convenit, se aplica un sistem adecvat de compensare.

— Coordonarea privind clientul Addtek. În cadrul acestui acord paneuropean, cei „șase producători”, cărora li s-au alăturat ocazional producătorii italieni și Fundia, au întreținut și contacte bilaterale (sau multilaterale) și au participat la stabilirea prețurilor și la alocarea clientelei pe bază ad-hoc, dacă aveau un interes. De exemplu, Tréfileurope, Nedri, WDI, Tycsa, Emesa, CB și Fundia și-au coordonat toate prețurile și volumele în privința clientului Addtek. Aceste proiecte vizau în principal Finlanda, Suedia și Norvegia, dar și Țările de Jos, Germania, statele baltice și Europa Centrală și de Est. Coordonarea privind Addtek a avut loc pe durata fazei Clubului din Zürich a acordului paneuropean și a continuat cel puțin până la sfârșitul anului 2001.

— Discuțiile dintre Clubul Europa și Clubul Italia. În perioada cuprinsă între, cel puțin, luna septembrie 2000 și luna septembrie 2002, cei șase producători, ITC, CB, Redaelli, Itas și SLM s-au reunit în mod regulat cu scopul de a integra întreprinderile italiene în Clubul Europa în calitate de membri permanenți. Întreprinderile italiene doreau să majoreze cota italiană în Europa, în timp ce Clubul Europa susținea statu-quoul. În acest scop, au avut loc reuniuni în cadrul Clubului Italia pentru a defini o poziție uniformă, reuniuni în cadrul Clubului Europa pentru a examina această

poziție și/sau pentru a defini o poziție proprie și reuniuni între participanții la Clubul Europa și reprezentanți italieni pentru a se ajunge la un acord cu privire la împărțirea cotei italiene pe o piață specifică. Întreprinderile implicate au schimbat informații comerciale sensibile. Pentru necesitățile redistribuirii cotei europene în vederea includerii producătorilor italieni, aceste întreprinderi au convenit să utilizeze o nouă perioadă de referință (30 iunie 2000-30 iunie 2001). Aceste întreprinderi au ajuns de asemenea la un acord privind volumul exportului global al întreprinderilor italiene în Europa pe care acestea și-l împărțeau în funcție de țară. În paralel, ele au discutat cu privire la prețuri, membrii Clubului Europa încercând să adopte la nivel european mecanismul de stabilire a prețurilor aplicat de producătorii italieni în cadrul Clubului Italia.

— Clubul España. În paralel cu acordul paneuropean și cu Clubul Italia, 5 întreprinderi spaniole (Trefilerías Quijano, Tycsa, Emesa, Galycas și Proderac, aceasta din urmă începând cu luna mai 1994) și 2 întreprinderi portugheze (Socitrel, începând cu luna aprilie 1994, și Fapricela, începând cu luna decembrie 1998) au convenit, în privința Spaniei și a Portugaliei, pentru o perioadă cuprinsă cel puțin din luna decembrie 1992 și până în luna septembrie 2002, să își mențină stabilă cota de piață și să stabilească cote, să aloce clienți, inclusiv în cazul achizițiilor publice de lucrări, și să stabilească prețurile și condițiile de plată. În plus, acestea au schimbat informații comerciale sensibile.

124 În opinia Comisiei, toate acordurile descrise mai sus prezintă caracteristicile unei încălcări unice a articolului 101 TFUE și a articolului 53 din Acordul privind SEE [decizia atacată, considerentul (135) sau (609) sau secțiunea 12.2.2].

125 În special, Comisia a apreciat că acordurile citate anterior contribuiau la un plan global de stabilire a direcțiilor de acțiune a membrilor înțelegerii în toate zonele geografice: „aceste întreprinderi și-au restrâns comportamentul comercial individual pentru a atinge un obiectiv anticoncurențial unic și un scop comercial anticoncurențial unic, respectiv denaturarea sau eliminarea condițiilor de concurență normală pe piața OPC în cadrul SEE și instituirea unui echilibru global, în special prin stabilirea prețurilor și a cotelor, prin alocarea clienților și prin schimbul de informații comerciale sensibile” [decizia atacată, considerentul (610), a se vedea și secțiunea 9.3].

126 Comisia a precizat următoarele:

„Planul la care au subscris DWK, WDI, Tréfileurope, Tycsa, Emesa, Fundia, Austria Draht, Redaelli, CB, ITC, Itas, SLM, Trame, Proderac, Fapricela, Socitrel, Galycas și Trefilerías Quijano (nu toate în același timp) a fost dezvoltat și pus în aplicare pe o perioadă de cel puțin 18 ani prin intermediul unui ansamblu de acorduri coluzive, al unor acorduri specifice și/sau al unor practici concertate. Obiectivul său unic și comun a constat în restrângerea concurenței dintre participanți prin utilizarea mecanismelor similare pentru a urmări acest obiectiv (a se vedea secțiunea 9.3.1). Chiar dacă un acord ridica o problemă, alte acorduri continuau să funcționeze în mod normal” [decizia atacată, considerentul (612)].

Elemente reținute în ceea ce privește SLM

127 În decizia atacată, Comisia a constatat că SLM a participat direct la înțelegere și în special la Clubul Italia și la integrarea producătorilor italieni în cadrul Clubului Europa, de la 10 februarie 1997 până la 19 septembrie 2002 [decizia atacată, considerentul (862)].

128 În această privință, Comisia s-a referit la următoarele elemente, expuse în considerentele (474)-(478) ale deciziei atacate, într-o parte referitoare la participarea individuală a SLM la Clubul Italia:

„(474) În ceea ce privește SLM, numeroase informații denotă că, începând cu 18 decembrie 1995, era la curent despre acordul italian, atunci când s-a decis să informeze, printre alții, pe SLM în legătură cu noile prețuri care urmau să fie aplicate în anul 1996 […] De asemenea, cu ocazia reuniunii din 17 decembrie 1996 […], a fost distribuit un tabel are indică alocarea tonelor în funcție de client și numirea furnizorilor principali în funcție de un anumit număr de clienți pe piața italiană în anul 1997. Deși coloanele referitoare la SLM au rămas necompletate, includerea întreprinderii în tabel este un indiciu că între părți trebuie să fi avut loc discuții sau, cel puțin, erau avute în vedere. Cazul său a făcut încă o dată obiectul unor discuții în cadrul reuniunilor din 17 ianuarie 1997 și din 27 ianuarie 1997. Prima alocare dovedită a unei cote în privința SLM s-a produs cu ocazia reuniunii din 10 februarie 1997, pe care Comisia o consideră, în consecință, ca fiind data inițială a implicării SLM în acordul italian. Astfel, notele olografe ale ITC […] întocmite în cursul acestei reuniuni denotă o listă de volume livrate (care urmează să fie livrate) anumitor clienți, între SLM, pe de o parte, și Redaelli, CB, Tycsa, ITC […], pe de altă parte. Notele ITC indică expres că CB și ITC obținuseră informațiile despre vânzări, referitoare la SLM, din partea [unui reprezentant al SLM]. Cazul SLM a fost discutat și la 7 aprilie 1997. În plus, există probe exacte ale participării SLM la mai mult de 100 de reuniuni referitoare la piața italiană, în perioada cuprinsă între 15 aprilie 1997 și luna septembrie 2002. Atunci când nu era prezentă, cazul său era discutat de ceilalți membri ai Clubului Italia, ceea ce denotă caracterul continuu al contribuției și al participării sale la Clubul Italia.

(475) Însăși SLM confirmă că a participat la Clubul Italia de la sfârșitul anului 1999 până în anul 2002 prin intermediul a [doi reprezentanți ai SLM] și recunoaște că, în anul 2001, conducerea întreprinderii a participat și la câteva reuniuni între producătorii europeni, desfășurate la Hotelul Villa Malpensa. În sfârșit, SLM declară deopotrivă că, în cadrul unei reuniuni desfășurate la sediul Redaelli la sfârșitul anului 1998 sau la începutul anului 1999, a fost invitată să participe la reuniuni periodice sau să discute despre limitele producției. Inițial, ar fi refuzat, însă ulterior a decis să participe la acestea.

(476) SLM contestă însă concluziile Comisiei în ceea ce privește data de debut al participării la înțelegere, susținând că ar fi participat doar la Clubul Italia, de la sfârșitul anului 1999. În primul rând, SLM susține că nu ar fi fost prezentă la reuniunea din 10 februarie 1997. Totuși, Comisia evidențiază că probele scrise aflate la dispoziția sa, referitoare la reuniunea din 10 februarie 1997 (notele olografe ale ITC) denotă o alocare în detaliu a cotelor pentru anumiți clienți, în special către SLM. După cum s-a explicat mai sus, datele fuseseră comunicate de […], însuși reprezentantul SLM […], ceea ce denotă că SLM partajase informațiile sale înainte de reuniune. Așadar, pretinsa sa absență la această reuniune nu poate fi reținută.

(477) Chiar dacă, la 4 martie 1997, SLM și-a exprimat îndoielile cu privire la poziția sa viitoare în înțelegere, a continuat să participe la reuniunile înțelegerii din luna următoare, cu alte cuvinte, începând cu reuniunea din 15 aprilie 1997, în cursul căreia au fost stabilite prețurile materiilor prime și prețurile de vânzare pentru Franța, Spania și Germania și au avut loc discuții privind vânzările realizate de Redaelli către un anumit număr de clienți, precum și ofertele făcute de SLM și de CB unor clienți. Astfel, SLM a continuat să participe în mod regulat la reuniunile Clubului Italia și a discutat cu ceilalți participanți la înțelegere până la data la care Comisia și-a efectuat inspecțiile. În mod contrar celor afirmate de SLM, «îndoielile» sale nu puteau fi interpretate, cu siguranță, ca fiind o întrerupere a participării sale la înțelegere.

(478) Deși, potrivit Redaelli, SLM nu a aderat de la început la acordul de împărțire a pieței italiene, ITC, Tréfileurope și CB confirmă participarea SLM la reuniunile Clubului Italia. Fiind pe deplin la curent, de la început, despre acordul italian (decizia membrilor de a informa SLM), Comisia consideră, pe baza probelor scrise […], că participarea continuă a SLM a început la 10 februarie 1997 și a încetat la 19 septembrie 2002."

129 În considerentele (649) și (650) ale deciziei atacate, în partea referitoare la natura unică, complexă și continuă a încălcării, Comisia a subliniat următoarele:

„(649) În ceea ce privește SLM, în plus față de participarea la Clubul Italia începând cu 10 februarie 1997 […], a luat parte și la discuțiile privind extinderea Clubului Europa, începând cu 11 septembrie 2000 […] SLM nu contestă prezența sa la această reuniune din 11 septembrie 2000. Totuși, chiar înaintea acelei date, SLM știa sau ar fi trebuit să știe că Clubul Italia la care participa era parte integrantă a unui sistem mai larg, care cuprindea și un nivel paneuropean. În primul rând, Comisia deține dovada că SLM, într-un stadiu timpuriu al participării sale la Clubul Italia, a întâlnit întreprinderi care participau la alte cluburi, ca DWK, Tréfileurope (participantă la acordul paneuropean) și Tycsa (participantă la acordul paneuropean și la Clubul España), și că aceasta a avut discuții cu ele în ceea ce privește condițiile aplicabile pe piața europeană. De exemplu, la reuniunea acestora din 15 aprilie 1997, au abordat chestiunea prețurilor în mai multe țări europene (Franța, Spania și Germania), precum și importurile și exporturile […] Ulterior, la 29 noiembrie 1999 […], SLM a avut o reuniune cu Redaelli, cu Austria Draht, cu Tréfileurope, cu Tycsa și cu DWK, în care s-a discutat nu numai despre prețurile aplicate în Spania și în Portugalia de cele două întreprinderi participante la Clubul España, și anume Emesa și Fapricela, ci și despre Addtek, cel mai mare client de pe piața scandinavă, în jurul căruia s-a constituit «Clubul scandinav» […] La 18 ianuarie 2000, SLM a participat și la o discuție privind situația și problemele inerente pieței europene (alături de Redaelli, de ITC, de Itas, de AFT/Tréfileurope Italia, de CB, de Nedri, de Tycsa și de Tréfileurope). La 21 februarie 2000, SLM a avut o întâlnire cu Redaelli, cu ITC, cu Itas, cu Tréfileurope Italia, cu CB, cu Tréfileurope, cu DWK și cu Tycsa (cu aceasta din urmă prin telefon) și a dezbătut, printre altele, volumul în Spania și o creștere de prețuri în Germania […] Cu ocazia reuniunii desfășurate la 13 martie 2000 între SLM, Redaelli, ITC, Itas, CB, Tréfileurope Italia, DWK, Tycsa și Trame a fost abordată situația din Țările de Jos și din Elveția. La 15 mai 2000, în prezența SLM, ITC, Itas, Tréfileurope Italia, CB, SLM, Trame și DWK, Tréfileurope a declarat că atât Clubul Europa, cât și Clubul Italia se aflau în criză. În sfârșit, la 12 iunie 2000, SLM a asistat la o reuniune cu Redaelli, cu ITC, cu ITAS, cu Tréfileurope Italia CB, cu Trame, cu Tycsa și cu DWK, în care s-a arătat că Clubul Europa se plânge de Tycsa […]

(650) În consecință, s-a dovedit în mod suficient că, cel puțin de la 29 noiembrie 1999, SLM știa sau ar fi trebuit să știe că prin participarea la Clubul Italia lua parte la un sistem mai global care cuprindea mai multe niveluri, al cărui obiectiv era de a stabiliza piața OPC în vederea evitării unei scăderi a prețurilor."

130 Pe de altă parte, în răspunsul la observațiile formulate de SLM în ceea ce privește participarea sa la Clubul Italia înainte de sfârșitul anului 1999, Comisia a arătat următoarele:

„(863)
SLM contestă participarea sa la înțelegere și, în special, la Clubul Italia până la sfârșitul anului 1999. Participarea sa la Clubul Italia începând cu 10 februarie 1997 este dovedită totuși în mod clar pe baza probelor scrise și a mai multor declarații cuprinse în cererile de clemență formulate de ITC, de Tréfileurope și de CB […] SLM afirmă de asemenea că, în pofida participării sale la anumite reuniuni ale Clubului Italia, ar fi adoptat o politică comercială agresivă, că nu ar fi aprobat niciun acord ilicit și că, atunci când schimba date cu concurenții, aceste date, deși credibile, nu erau niciodată reale și verosimile. În această privință, trebuie amintit că este interzis orice contact direct sau indirect între

concurenți care are ca obiect sau ca efect fie influențarea comportamentului pe piață al unui concurent real sau potențial, fie dezvăluirea, către un asemenea concurent, a comportamentului pe care aceștia au decis să îl adopte sau intenționează să îl adopte pe piață […] În consecință, participarea pură și simplă la reuniuni cu conținut anticoncurențial este suficientă pentru a determina răspunderea. Faptul că SLM nu ar fi respectat acordurile înțelegerii prezintă un interes minor. Astfel, trucarea este un element inerent oricărei înțelegeri […] Mai mult, SLM însăși admite că obiectivul său de a participa la reuniuni ar fi fost acela de a-și majora numărul de clienți și, cel puțin, de a-l menține."

131 În răspunsul la observațiile formulate de SLM în ceea ce privește Clubul Europa, Comisia a arătat următoarele:

„(864)
În plus, SLM contestă că a participat la integrarea producătorilor italieni în Clubul Europa, între 11 septembrie 2000 și 19 septembrie 2002. În această privință, SLM afirmă că ar fi participat doar la 9 din cele 51 de reuniuni ale Clubului Europa, într-un stadiu foarte tardiv și doar la insistența celorlalți producători italieni. SLM afirmă de asemenea că nu ar fi avut niciun interes să participe la Clubul Europa, întrucât nu ar fi dispus de certificările cerute în cea mai mare parte a țărilor implicate. În sfârșit, în opinia SLM, participarea sa la reuniunile Clubului Europa ar fi fost rezultatul unei neglijențe.

(865)
Comisia constată că doar într-o perioadă de 2 ani (între 11 septembrie 2000 și 19 septembrie 2002), SLM a participat la intervale regulate la 9 reuniuni ale Clubului Europa […] În plus, trebuie să se rețină că prezența SLM era așteptată la două reuniuni suplimentare (23 iulie 2001 și 25 iulie 2001). Prin urmare, s-a dovedit că SLM participă regulat la Clubul Europa de la începutul fazei sale de extindere. În aceste împrejurări, motivele sau interesele pentru care SLM a aderat la reuniunile înțelegerii sau faptul că nu ar fi dispus de certificări pentru unele țări, chiar cea mai mare parte a țărilor, nu prezintă niciun interes. Chiar dacă SLM nu dispunea de certificare pentru toate țările acoperite de înțelegere, este posibil ca participarea sa la reuniuni să îi fi influențat comportamentul, în special deciziile sale de a solicita un certificat […] În orice caz, Clubul Europa acoperea Italia și mai multe alte țări în care SLM realiza vânzări, astfel încât SLM avea, cu siguranță, un interes în cadrul discuțiilor. În sfârșit, Comisia reiterează că pretinsa neglijență nu permite unei întreprinderi să fie exonerată de răspunderea pentru participarea la o încălcare. În consecință, Comisia concluzionează că trebuie stabilită în sarcina SLM răspunderea pentru participarea sa la Clubul Europa, de la 11 septembrie 2000 până la 19 septembrie 2002.

(866)
În orice caz, s-a dovedit de asemenea că, începând cu 10 februarie 1997, SLM a participat la Clubul Italia […] Prin urmare, SLM este răspunzătoare pentru participarea sa la încălcare de la 10 februarie 1997 până la 19 septembrie 2002."

Situația Ori Martin

132 După ce, în considerentul (866) al deciziei atacate, a arătat că SLM era răspunzătoare pentru participarea sa la încălcare de la 10 februarie 1997 până la 19 septembrie 2002, Comisia a avut în vedere situația Ori Martin, după cum urmează:

„(867) Începând cu 1 ianuarie 1999, SLM se află integral sub controlul Ori Martin (care a cedat 2 % către Ori Martin Lux SA la 31 octombrie 2001).

(868) Pe baza proprietății (cvasi)integrale pe care Ori Martin o deținut-o asupra SLM de la 1 ianuarie 1999 până la 19 septembrie 2002, Comisia apreciază că Ori Martin a exercitat o influență decisivă asupra SLM.

(869) În răspunsul său la comunicarea privind obiecțiunile, Ori Martin nu contestă faptele analizate de Comisie, însă susține că nu poate fi considerată răspunzătoare în solidar cu SLM. În special, afirmă că Comisia nu a arătat în mod suficient că ea a exercitat o influență decisivă asupra SLM. Ori Martin arată că o asemenea prezumție ar fi contrară principiului răspunderii personale și susține că Comisia nu a dovedit implicarea directă sau indirectă a Ori Martin în încălcare.

(870) Potrivit unei jurisprudențe constante, […] Comisia poate prezuma că societățile-mamă exercită o influență decisivă asupra filialei lor deținute integral. Atunci când se aplică o asemenea prezumție, societatea-mamă are obligația să conteste prezumția, prezentând probe care să demonstreze că filiala sa și-a decis comportamentul pe piață în mod independent. Incapacitatea societății-mamă de a furniza probe suficiente confirmă prezumția și constituie un temei suficient pentru stabilirea răspunderii.

(871) Invocarea lipsei implicării directe a societății-mamă în comportamentul anticoncurențial și pretinsa sa necunoaștere nu sunt pertinente. În mod contrar acestei afirmații, stabilirea răspunderii în sarcina unei societăți-mamă pentru încălcarea săvârșită de filiala sa rezultă din faptul că cele două entități constituie o simplă întreprindere în scopul aplicării normelor comunitare în materia concurenței, iar nu dovada participării societății-mamă sau a cunoașterii de către aceasta a încălcării.

(872) În sfârșit, în raport cu principiul răspunderii personale, Comisia constată că articolul 101 [TFUE] se adresează «întreprinderilor», care pot cuprinde mai multe entități juridice. În acest context, principiul răspunderii personale nu este încălcat atât timp cât entități juridice diferite sunt răspunzătoare pe baza împrejurărilor care se raportează la rolul propriu și la comportamentul lor în cadrul aceleiași întreprinderi. În cazul societăților-mamă, răspunderea este stabilită pe baza exercitării de către ele a unui control efectiv asupra politicii comerciale a filialelor care sunt vizate de fapte din punct de vedere material (a se vedea secțiunea 13).

(873) În plus, Ori Martin afirmă că nu a exercitat o influență decisivă asupra SLM, care își desfășura întotdeauna activitatea în mod autonom în sectorul OPC. Această situație ar fi dovedită de faptul că SLM nu avea nicio obligație de a raporta către Ori Martin, care, mai mult, era o societate holding financiară și nu decidea, așadar, cu privire la politica sa comercială.

(874) Comisia evidențiază că simplul fapt că o întreprindere este o societate holding financiară nu exclude ca aceasta să exercite o influență decisivă asupra filialelor sale. În calitate de acționar, Ori Martin avea atât un interes, cât și un rol asupra filialei sale SLM pentru a-și proteja interesul financiar legat de proprietate. În sfârșit, în timp ce Ori Martin afirmă că nu și-a desfășurat activitatea în sectorul acoperit de înțelegere, Comisia constată că filiala sa, Ori Martin SpA, își desfășura activitatea în sectorul propriu-zis al oțelului și că activitățile comerciale ale SLM erau, așadar, asociate afacerilor grupului. În aceste condiții, Ori Martin nu poate fi calificată drept societate holding pură și simplă și, în orice caz, nu este în măsură să fie exonerată de răspunderea care îi revine.

(875) În consecință, SLM și Ori Martin sunt destinatare ale prezentei decizii. În sarcina SLM se stabilește răspunderea pentru perioada cuprinsă între 10 februarie 1997 și 19 septembrie 2002. În sarcina Ori Martin se stabilește răspunderea în solidar pentru comportamentul ilicit al SLM în perioada cuprinsă între 1 ianuarie 1999 și 19 septembrie 2002.”

Calculul cuantumului amenzii aplicate SLM și Ori Martin

133 Comisia a calculat cuantumul amenzii aplicate SLM și Ori Martin în conformitate cu metodologia cuprinsă în Orientările din 2006 [decizia atacată, considerentele (920)-(926)].

134 Elementele de calcul reținute de Comisie au fost următoarele:

— valoarea vânzărilor reținută a fost stabilită la 15,86 milioane de euro [prima decizie de modificare, considerentul (5)];

— procentul din valoarea vânzărilor realizate de SLM care a fost luat în considerare pentru calculul cuantumului de bază este de 19 % [decizia atacată, considerentul (953)];

— durata participării la înțelegere, de 5 ani și 7 luni în cazul SLM și de 3 ani și 8 luni în cazul Ori Martin, determină un coeficient multiplicator de 5,58 în cazul SLM și de 3,66 în cazul Ori Martin [prima decizie de modificare, considerentul (7)];

— pentru a stabili cuantumul suplimentar, Comisia a reținut un coeficient de 19 % [decizia atacată, considerentul (962)];

— cuantumul de bază a fost stabilit la 19,8 milioane de euro [prima decizie de modificare, considerentul (9)];

— nu a fost recunoscută nicio circumstanță agravantă sau atenuantă;

— cuantumul amenzii, înainte de aplicarea pragului de 10 % din cifra de afaceri, a fost stabilit la 19,8 milioane de euro [prima decizie de modificare, considerentul (10)];

— cererea formulată de SLM de a beneficia de reducere în temeiul Comunicării privind clemența a fost respinsă [decizia atacată, considerentele (1126)-(1129)];

— cuantumul amenzii stabilit după luarea în considerare a pragului de 10 % a fost ajustat la 15,956 milioane de euro, astfel încât amenda pentru care răspunde numai SLM să respecte limita de 10 % din cifra de afaceri a societății [a doua decizie de modificare, considerentele (17) și (19)];

— cererea de reducere pentru luarea în considerare a capacității sale de plată, formulată de SLM, a fost respinsă în funcție de cuantumul stabilit inițial în decizia atacată [decizia atacată, considerentele (1169)-(1172)];

— cuantumul final al amenzii aplicate SLM este de 15,956 milioane de euro pentru participarea sa la încălcare în perioada cuprinsă între 1 ianuarie 1999 și 19 septembrie 2002, în raport cu care Ori Martin este declarată răspunzătoare în solidar pentru suma de 14 milioane de euro [decizia atacată, articolele 1 și 2, și a doua decizie de modificare, considerentul (21) și articolul 1 punctul 2], SLM rămânând răspunzătoare individual pentru plata sumei de 1,956 milioane de euro pentru participarea sa la înțelegere în perioada cuprinsă între 10 februarie 1997 și 31 decembrie 1998 (decizia atacată, articolele 1 și 2, și a doua decizie de modificare, articolul 1 punctul 2).

b) Evocarea principiilor

135 Din articolul 49 alineatul (3) din Carta drepturilor fundamentale reiese că pedepsele nu trebuie să fie disproporționate față de infracțiune.

136 În această privință, articolul 101 alineatul (1) TFUE și articolul 53 alineatul (1) din Acordul privind SEE declară expres ca incompatibile cu piața internă acordurile și practicile concertate ce constau în stabilirea, direct sau indirect, a prețurilor de cumpărare sau de vânzare sau a oricăror alte condiții de tranzacționare sau în limitarea ori controlul producției sau al comercializării. Încălcările de acest tip,

în special dacă este vorba despre înțelegeri orizontale, sunt calificate de jurisprudență drept deosebit de grave atunci când au un efect direct asupra parametrilor esențiali ai concurenței pe piața relevantă (Hotărârea din 11 martie 1999, Thyssen Stahl/Comisia, T-141/94, Rec., EU:T:1999:48, punctul 675).

137 Potrivit articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, Comisia poate aplica amenzi întreprinderilor care participă la o asemenea încălcare, atât timp cât, pentru fiecare întreprindere care participă la încălcare, cuantumul amenzii nu depășește 10 % din cifra sa de afaceri totală realizată în cursul exercițiului financiar precedent. Articolul 23 alineatul (3) din regulamentul menționat prevede de asemenea că, la stabilirea valorii amenzii care trebuie aplicată, trebuie să se ia în considerare, în plus față de gravitatea încălcării, și durata acesteia.

138 În acest sens, reiese dintr-o jurisprudență constantă că, la stabilirea cuantumului amenzilor, trebuie să se țină seama de toate elementele de natură să intre în aprecierea gravității încălcărilor menționate mai sus, cum ar fi în special rolul avut de fiecare dintre părți în cadrul încălcării și riscul pe care îl reprezintă încălcări de acest tip pentru obiectivele Uniunii. Atunci când o încălcare a fost săvârșită de mai multe întreprinderi, trebuie examinată gravitatea relativă a participării fiecăreia dintre ele (a se vedea Hotărârea din 8 iulie 1999, Hercules Chemicals/Comisia, C-51/92 P, Rec., EU:C:1999:357, punctul 110 și jurisprudența citată).

139 De asemenea, faptul că o întreprindere nu a participat la toate elementele constitutive ale unei înțelegeri sau că aceasta a avut un rol minor în aspectele în care a fost implicată trebuie luat în considerare la aprecierea gravității încălcării și, după caz, la stabilirea amenzii (Hotărârea din 8 iulie 1999, Comisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Rec., EU:C:1999:356, punctul 90, și Hotărârea din 7 ianuarie 2004, Aalborg Portland și alții/Comisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P și C-219/00 P, Rec., EU:C:2004:6, punctul 86).

140 În special în prezența unei încălcări unice, în sensul unei încălcări complexe care reunește un ansamblu de acorduri și de practici concertate pe piețe distincte în care autorii încălcării nu sunt toți prezenți sau pot să fi cunoscut doar parțial planul de ansamblu, sancțiunile trebuie individualizate, în sensul că trebuie să se raporteze la comportamentele și la caracteristicile proprii întreprinderilor în cauză (a se vedea prin analogie Hotărârea din 7 iunie 2007, Britannia Alloys & Chemicals/Comisia, C-76/06 P, Rep., EU:C:2007:326, punctul 44).

141 În acest context, principiul proporționalității presupune ca amenda să fie stabilită în mod proporțional cu elementele care trebuie luate în considerare atât pentru a aprecia gravitatea obiectivă a încălcării, în sine, cât și pentru a aprecia gravitatea relativă a participării la încălcare a întreprinderii sancționate (a se vedea în acest sens și în considerarea diferențierii efectuate de atunci între gravitatea obiectivă a încălcării, în sensul punctelor 22 și 23 din Orientările din 2006, și gravitatea relativă a participării la încălcare a întreprinderii sancționate, apreciată având în vedere circumstanțele proprii acestei întreprinderi în sensul punctului 27 și următoarele din aceste orientări, Hotărârea din 27 septembrie 2006, Jungbunzlauer/Comisia, T-43/02, Rec., EU:T:2006:270, punctele 226-228 și jurisprudența citată).

142 Astfel, în materia sancțiunii aplicate pentru încălcarea dreptului concurenței referitor la înțelegeri, Comisia trebuie să asigure individualizarea pedepselor în raport cu încălcarea, ținând seama de situația specifică a fiecărui autor al încălcării (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 septembrie 2011, Lucite International și Lucite International UK/Comisia, T-216/06, EU:T:2011:475, punctele 87 și 88, și Hotărârea din 14 mai 2014, Donau Chemie/Comisia, T-406/09, Rep., EU:T:2014:254, punctul 92). Prin urmare, un autor al unei încălcări unice căruia nu i se stabilește răspunderea pentru anumite componente ale acesteia nu poate să fi avut un rol în punerea în aplicare a acestor componente. Din cauza sferei limitate a încălcării reținute în privința sa, încălcarea dreptului concurenței este, în mod necesar, mai puțin gravă decât cea imputată autorilor încălcării care au participat la toate componentele încălcării.

143 În practică, individualizarea pedepsei în funcție de încălcare se poate efectua în diferite stadii ale stabilirii cuantumului amenzii, astfel cum s-a procedat în decizia atacată.

144 În primul rând, Comisia poate recunoaște particularitatea participării unei întreprinderi la încălcare în stadiul aprecierii gravității obiective a încălcării unice. În speță, elementele pe care le-a luat în considerare în acest stadiu au fost, pe de o parte, limitarea materială (cazul Fundia, care a participat doar la coordonarea privind Addtek) sau geografică (cazul Socitrel, Fapricela și Proderac, care au participat doar la Clubul España, care afecta doar Spania și Portugalia) a participării la încălcarea unică și, pe de altă parte, luarea la cunoștință tardivă a dimensiunii sale paneuropene (luna mai 2001 în cazul întreprinderilor sus-menționate).

145 În al doilea rând, Comisia poate recunoaște particularitatea participării unei întreprinderi la încălcare în stadiul aprecierii circumstanțelor atenuante amintite la punctul 29 din Orientările din 2006 pe baza evaluării globale a tuturor circumstanțelor relevante (a se vedea punctul 27 din Orientările din 2006). Deși nicio întreprindere nu a putut face dovada solicitată de Comisie că încălcarea fusese săvârșită din neglijență, Comisia a recunoscut că rolul Proderac și al Trame (Emme) era substanțial mai limitat decât cel al altor participanți la înțelegere, fiind necesar, așadar, să li se acorde o reducere a cuantumului amenzii (în speță, 5 %).

146 În al treilea rând, Comisia poate recunoaște particularitatea participării unei întreprinderi la încălcare într-un stadiu ulterior celui al aprecierii gravității obiective a încălcării sau a circumstanțelor atenuante invocate de întreprinderile în cauză. Astfel, punctul 36 din Orientările din 2006 prevede că, în anumite cazuri, Comisia poate aplica o amendă simbolică și poate de asemenea, astfel cum prevede punctul 37 din aceste orientări, să se abată de la metodologia generală prezentată pentru stabilirea cuantumului amenzilor, având în vedere în special particularitățile unei situații date.

147 În speță, nici în stadiul inițial al aprecierii gravității încălcării în sine, nici în stadiul ulterior al discuției referitoare la circumstanțele atenuante sau în orice alt stadiu Comisia nu a luat în considerare situația specifică invocată de reclamante atunci când a stabilit cuantumul amenzii.

148 În consecință, în lipsa unei minime circumstanțe atenuante sau a unei împrejurări specifice, Comisia a aplicat reclamantelor aceeași formulă ca cea utilizată pentru a sancționa întreprinderile care au participat la toate elementele constitutive ale înțelegerii globale, iar nu numai la unele dintre ele. Această formulă este următoarea: 19 % din valoarea vânzărilor de OPC ale întreprinderii în cauză în cadrul SEE (pentru gravitatea încălcării în sine) înmulțit cu numărul de ani și de luni de participare la încălcare (durata participării individuale a SLM la încălcare sau a perioadei în care Ori Martin este prezumată că a exercitat o influență decisivă asupra SLM), la care se adaugă 19 % din valoarea vânzărilor de OPC ale întreprinderii în cauză în SEE cu titlu de cuantum suplimentar (cuantumul suplimentar).

149 În cazul reclamantelor, rezultatul acestei formule, și anume amenda de 19,8 milioane de euro, a fost ajustat la 15,956 milioane de euro, astfel încât cuantumul amenzii pentru care răspunde numai SLM să respecte limita de 10 % din cifra de afaceri a societății.

150 În lumina observațiilor de mai sus trebuie examinate criticile invocate de SLM sau de Ori Martin, potrivit cărora, atunci când a stabilit cuantumul amenzii, Comisia nu a luat în considerare în mod corect particularitățile participării SLM la încălcare.

2. *Cu privire la nemotivarea generală și la critica generală referitoare la parțialitate*

151 Cu titlu introductiv, SLM evidențiază că nu înțelege modul în care Comisia a ajuns să determine cuantumul amenzii și nici modul în care l-a împărțit între ea și Ori Martin. O asemenea încălcare a obligației de motivare ar trebui să conducă la anularea deciziei atacate și la reformarea acesteia.

152 Totuși, se adeverește că informațiile furnizate de Comisie în decizia atacată și rezumate la punctele 133 și 134 de mai sus sunt de natură să permită SLM să înțeleagă elementele diferite luate în considerare pentru stabilirea cuantumului amenzii. Din decizia atacată reiese de asemenea că, în cuprinsul acesteia, Comisia a prezentat motivele care îi permit să considere că SLM și Ori Martin răspund în solidar pentru plata unei părți a amenzii, prin care se sancționează participarea SLM la încălcare în perioada cuprinsă între 1 ianuarie 1999 și 19 septembrie 2002 [decizia atacată, considerentele (867)-(875), și punctul 132 de mai sus].

153 Pe de altă parte, SLM impută Comisiei că se pronunță întotdeauna în defavoarea sa atunci când elementele de care dispune nu sunt coerente cu teza sa acuzatoare.

154 În această privință, având în vedere informațiile furnizate în decizia atacată și în special în anexele 2 și 3 la aceasta, care expun conținutul diferitor elemente de probă reunite de Comisie în ceea ce privește Clubul din Zürich/Clubul Europa și Clubul Italia, nu poate fi suficient să se invoce un comportament parțial sau inechitabil din partea Comisiei pentru simplul fapt că a dat o pondere mai mare unei explicații în raport cu explicația care a fost propusă de SLM. Parțialitatea nu poate fi dedusă din simplul fapt că procedura administrativă s-a finalizat printr-un rezultat defavorabil SLM.

155 Motivele prezentate de SLM referitoare la nemotivarea generală și la critica generală referitoare la parțialitate trebuie, așadar, să fie respinse ca nefondate.

3. *Cu privire la elementele luate în considerare pentru definirea cuantumului de bază al amenzii (valoarea vânzărilor, gravitatea, durata, cuantumul suplimentar)*

156 Pe baza elementelor luate în considerare pentru definirea cuantumului de bază al amenzii, trebuie examinate următoarele critici: critica prezentată de SLM în cadrul celui de al patrulea motiv, în ceea ce privește valoarea vânzărilor care au legătură cu încălcarea, al cincilea motiv invocat de SLM, precum și prima și a doua critică invocate de Ori Martin, referitoare la aprecierea gravității încălcării și la stabilirea cuantumului suplimentar, al șaselea motiv invocat de SLM referitor, de asemenea, sub forma invocării încălcării principiului proporționalității și a principiului egalității de tratament, la aprecierea gravității încălcării și al șaptelea motiv invocat de SLM, referitor la aprecierea duratei încălcării.

a) Cu privire la valoarea vânzărilor care au legătură cu încălcarea

Argumentele părților

157 SLM arată că, din considerentul (865) al deciziei atacate, reiese că a participat la Clubul Europa doar începând cu luna septembrie 2000. Așadar, în privința perioadei anterioare, vânzările realizate în afara Italiei nu ar fi trebuit să fie luate în considerare la stabilirea cuantumului amenzii. Decizia atacată ar trebui să fie reformată pentru a se ține seama de valoarea vânzărilor realizate în afara Italiei numai în privința perioadei în care SLM a participat la Clubul Europa.

158 Comisia arată că, cel puțin începând cu anul 1995 și până în luna septembrie 2002, în paralel cu acordurile paneuropene, SLM a participat la reuniuni anticoncurențiale privind atât Italia, cât și exporturile realizate din Italia către restul Europei. Așadar, în mod obiectiv, ar fi justificat ca stabilirea cuantumului de bază să ia în considerare valoarea vânzărilor europene ale SLM.

Aprecierea Tribunalului

159 Din cuprinsul punctului 13 din Orientările din 2006 reiese că, „[p]entru a determina cuantumul de bază al amenzii care urmează să fie aplicată, Comisia utilizează valoarea vânzărilor de bunuri sau servicii, realizate de întreprindere, care au legătură directă sau indirectă cu încălcarea, în sectorul geografic relevant din teritoriul SEE”. La același punct, Comisia a precizat că „utilizează în mod normal vânzările realizate de întreprindere în cursul ultimului an complet de participare a sa la încălcare”. Astfel, după cum reiese din cuprinsul punctului 37 din Orientările din 2006, „[c]u toate că prezentele orientări prezintă metodologia generală de stabilire a amenzilor, particularitățile unei cauze date […] pot justifica abaterea Comisiei de la această metodologie”.

160 În speță, în primul rând, trebuie să se arate că, pentru a defini zona geografică relevantă în vederea stabilirii valorii vânzărilor, Comisia s-a referit, în esență, la zona geografică acoperită de Clubul din Zürich, iar ulterior de Clubul Europa.

161 Astfel, în considerentul (932) al deciziei atacate, Comisia a arătat că, „[d]in anul 1984 până în anul 1995 (perioada Clubului din Zürich), [această zonă] acoperea Germania, Franța, Italia, Țările de Jos, Belgia, Luxemburg, Spania și Austria”, că, „[î]ncepând cu anul 1992 (potrivit acordurilor din Clubul España), aceasta a inclus și Portugalia” și că, „[d]in anul 1996 până în anul 2002 (perioada de criză a Clubului din Zürich, la momentul la care a fost pregătit acordul din cadrul Clubului Europa în materie de cote, perioada Clubului Europa și perioada de extindere), zona geografică acoperea aceleași țări ca în perioada Clubului din Zürich, inclusiv Portugalia, precum și Danemarca, Suedia, Finlanda și Norvegia”.

162 Pentru a ține seama de evoluția în timp a zonei geografice vizate, Comisia a precizat însă că excludea din valoarea vânzărilor luată în considerare vânzările realizate în Portugalia înainte de 15 decembrie 1992, precum și vânzările realizate în Danemarca, în Suedia și în Norvegia înainte de 9 ianuarie 1996. De asemenea, pentru a ține seama de aderarea la Uniune sau de intrarea în vigoare a Acordului privind SEE, Comisia a precizat deopotrivă că nu va ține seama de vânzările realizate în Spania înainte de 1 ianuarie 1986 și în Austria, în Finlanda, în Suedia și în Norvegia înainte de 1 ianuarie 1994. În plus, în privința Fundia, a cărei participare la încălcare s-a limitat la coordonarea privind Addtek, Comisia a menționat că lua în considerare numai vânzările realizate de Fundia către acest client [decizia atacată, considerentele (932), (933) și (935)].

163 Așadar, în decizia atacată, Comisia a ținut seama de anumite elemente legate de evoluția în timp a înțelegerii, de modificarea domeniului de aplicare al normelor aplicabile și de modalitățile de participare a unei întreprinderi la încălcare pentru a diferenția între două sau mai multe situații atunci când a fost vorba despre stabilirea valorii vânzărilor care urma să fie luată în considerare. Un asemenea exercițiu se dovedește a fi cu atât mai necesar în prezența unei încălcări unice, în realitate complexă, de tipul celei sancționate prin decizia atacată, care reunește „un ansamblu de acorduri și de practici concertate în sectorul OPC pe piața internă și, începând cu 1 ianuarie 1994, în cadrul SEE” într-o perioadă cuprinsă între 1 ianuarie 1984 și 19 septembrie 2002.

164 În al doilea rând, din dosar reiese că valoarea vânzărilor care servește drept punct de plecare pentru Comisie la stabilirea cuantumului amenzii, și anume 15,863 milioane de euro, corespunde valorii vânzărilor de OPC realizate de SLM în anul 2001 în diferite state în privința cărora i-au fost solicitate informații (respectiv Germania, Franța, Italia, Belgia, Țările de Jos, Luxemburg, Spania, Portugalia, Danemarca, Austria, Suedia, Finlanda și Norvegia).

165 Pe plan geografic, cvasitotalitatea vânzărilor SLM au fost realizate în Italia (aproximativ 96,5 % din totalul acestora), restul fiind realizat în Austria, în Germania sau în Franța (aproximativ 3,5 % din totalul acestora).

166 Tot din dosar reiese că SLM a obținut agrementele tehnice necesare pentru a comercializa OPC în Europa, în afara Italiei, începând cu luna august 2000 în cazul Germaniei și al Franței, cu luna iulie 2001 în cazul Austriei și cu luna ianuarie 2002 în cazul Țărilor de Jos. Numai după încetarea încălcării, și anume în luna iulie 2006 în cazul Spaniei și în luna aprilie 2007 în cazul Belgiei, SLM a obținut agrementele tehnice necesare pentru aceste țări.

167 În răspunsul din 9 septembrie 2009 la o solicitare de informații a Comisiei, SLM a precizat de asemenea că vânzările efectuate în Austria înainte de omologarea produselor sale, intervenită în luna iulie 2001, erau destinate unor „clienți comercianți austrieci care revindeau aceste produse în alte țări decât Austria”. Din informațiile transmise Comisiei reiese efectiv că SLM a realizat câteva vânzări în Austria în anii 1999 și 2000.

168 În al treilea rând, astfel cum susține SLM, trebuie să se arate că, în prezenta cauză, Comisia a considerat că, deși SLM a participat la Clubul Italia de la 10 februarie 1997 până la 19 septembrie 2002 și că, începând cu 29 noiembrie 1999, știa sau ar fi trebuit să știe că prin participarea la Clubul Italia lua parte la un sistem global, participarea sa la Clubul Europa a fost reținută numai cu începere din 11 septembrie 2000 [decizia atacată, considerentele (650), (865) și (866)].

169 Prin urmare, pentru a ține seama de modalitățile de participare ale SLM la încălcare, trebuie diferențiate două perioade: o primă perioadă, cuprinsă între 10 februarie 1997 și 10 septembrie 2000, care corespunde participării SLM doar la Clubul Italia, și o a doua perioadă, cuprinsă între 11 septembrie 2000 și 19 septembrie 2002, în care SLM a participat atât la Clubul Italia, cât și la Clubul Europa.

170 În cazul celei de a doua perioade, având în vedere zona geografică vizată de participarea SLM la Clubul Italia și la Clubul Europa, se justifică în mod obiectiv ca stabilirea cuantumului amenzii să ia în considerare valoarea vânzărilor europene ale SLM. Se confirmă astfel că, în această perioadă, SLM a realizat efectiv vânzări în Italia, dar și în Austria, în Germania și în Franța.

171 Totuși, în cazul primei perioade, trebuie să se verifice dacă zona geografică vizată de participarea SLM la Clubul Italia permite să se considere că se justifică în mod obiectiv ca stabilirea cuantumului amenzii să ia în considerare valoarea vânzărilor europene ale SLM.

172 Această chestiune nu se ridică în privința vânzărilor realizate în Italia, ce reprezintă 96,5 % din valoarea vânzărilor SLM luată în considerare pentru stabilirea cuantumului amenzii, întrucât aceste vânzări făceau în mod clar obiectul Clubului Italia în prima perioadă.

173 În ceea ce privește Austria, ce reprezintă aproximativ 2 % din valoarea vânzărilor SLM luată în considerare pentru stabilirea cuantumului amenzii, trebuie să se arate că niciun element menționat în prezenta cauză nu permite să se demonstreze că acest stat a făcut obiectul unor discuții intervenite în cadrul Clubului Italia în prezența SLM, în intervalul 10 februarie 1997-10 septembrie 2000. În ședință, Tribunalul a solicitat Comisiei să identifice elementele de probă care permit să se demonstreze că, prin participarea SLM la încălcare, au fost amintite în prezența reprezentanților SLM cote de export din Italia către Austria sau informații comerciale sensibile privind vânzările de OPC în Austria, iar Comisia a răspuns că nu era în măsură să prezinte asemenea elemente.

174 În acest context, pentru stabilirea cuantumului amenzii luând în considerare gravitatea și durata încălcării săvârșite de SLM, nu se poate ține seama, în privința întregii durate a participării sale la înțelegere, de valoarea vânzărilor realizate într-un stat care nu făcea obiectul discuțiilor intervenite în prezența sa în cadrul Clubului Italia. Prin urmare, valoarea vânzărilor SLM realizate în Austria poate fi luată în considerare numai în privința duratei corespunzătoare perioadei în care SLM a participat la Clubul Europa.

175 În ceea ce privește Germania și Franța, ce reprezintă aproximativ 1,5 % din valoarea vânzărilor SLM luate în considerare pentru stabilirea cuantumului amenzii, Comisia evidențiază în mod întemeiat că Clubul Italia nu avea doar o dimensiune internă, ci și o dimensiune externă, în sensul că, în mai multe rânduri, au intervenit discuții, în prezența sau în absența unui reprezentant al SLM, în scopul stabilirii cotelor de exporturi din Italia sau al schimbului de informații comerciale sensibile privind situația în Germania sau în Franța ori în alte state.

176 Astfel, în perioada cuprinsă între 10 februarie 1997 și 10 septembrie 2000, se confirmă, potrivit elementelor raportate cu privire la reuniunile Clubului Italia în anexa 3 la decizia atacată, că la 15 aprilie 1997, în prezența unui reprezentant al SLM, discuțiile au avut în special ca obiect „stabilirea prețurilor materiilor prime și a prețurilor de vânzare în Franța, în Spania și în Germania (în Germania, din luna septembrie 1997 până în luna ianuarie 1998)”. De asemenea, de această dată în absența unui reprezentant al SLM, participanții la reuniunea din 22 octombrie 1997 „au schimbat informații privind prețurile în Germania, în Belgia și în Țările de Jos”, iar participanții la reuniunea din 29 noiembrie 1999 au „discut[at] despre necesitățile lor[,] despre piața spaniolă [și despre] prețurile aplicate în Spania și în Portugalia”. În plus, cu ocazia reuniunii din 21 februarie 2000, la care a fost prezent un reprezentant al SLM, s-a discutat despre „o majorare de prețuri de «+ 40 %» în Germania”.

177 Cu toate acestea, chiar dacă în perioada cuprinsă între 10 februarie 1997 și 10 septembrie 2000, situația din Germania și din Franța a fost menționată în mod sporadic, se confirmă de asemenea că SLM a putut realiza vânzări în aceste state doar începând cu luna august 2000 și că, având în vedere datele comunicate în această privință Comisiei de SLM în răspunsul său din 9 septembrie 2009 la o solicitare de informații, asemenea vânzări au fost realizate numai în anul 2000 în cazul Germaniei și în anul 2001 în cazul Franței.

178 În acest context, pentru a stabili cuantumul amenzii luând în considerare gravitatea și durata încălcării săvârșite de SLM, nu se poate ține seama, în privința întregii durate a participării sale la încălcare, de valoarea vânzărilor realizate în state în care SLM nu a fost inițial prezentă, întrucât nu era autorizată, în special, să comercializeze produsele sale în aceste state. Prin urmare, valoarea vânzărilor SLM realizate în Germania și în Franța poate fi luată în considerare numai de la data la care au debutat aceste vânzări, și anume în anul 2000 în cazul Germaniei și, în orice situație, în anul 2001 în cazul Franței.

179 În concluzie, având în vedere natura complexă a încălcării în discuție, ce reunește mai multe componente distincte, printre care Clubul Italia și Clubul Europa, și pentru a ține seama de modalitățile proprii participării SLM la încălcarea ce îi este imputată, nu se justifică în mod obiectiv luarea în considerare a tuturor vânzărilor europene ale SLM ca punct de plecare pentru stabilirea cuantumului amenzii având în vedere gravitatea și durata încălcării săvârșite de SLM.

180 Consecințele celor arătate de mai sus asupra stabilirii cuantumului amenzii vor fi apreciate ulterior, în exercitarea de către Tribunal a competenței sale de fond.

b) Cu privire la proporția din valoarea vânzărilor stabilită în funcție de gradul de gravitate a încălcării

Argumentele părților

181 SLM și Ori Martin susțin că decizia Comisiei de a stabili la 19 % proporția din valoarea vânzărilor luată în calcul pentru a aprecia gradul de gravitate a încălcării nu este suficient motivată și încalcă principiul proporționalității, principiul egalității de tratament, precum și principiul caracterului personal al pedepselor. În primul rând, la acest nivel, ar fi trebuit să fie luată în considerare neimplicarea SLM în privința dimensiunii europene a înțelegerii, cel puțin până în luna septembrie 2000. SLM nu ar fi participat nici la Clubul din Zürich, nici la Clubul España, nici la Acordul din Sud, nici la Acordul din Nord pe piața scandinavă, nici la procedurile de cerere de oferă ale Addtek. Ea nu ar figura nici printre

membrii permanenți ai Clubului Europa și nu ar fi avut niciodată un rol de coordonare în cadrul înțelegerii. Un nivel de 19 % ar fi trebuit să fie stabilit numai în cazul întreprinderilor inițiatoare ale înțelegerii și puternic implicate în aplicarea sa. În al doilea rând, Comisia ar fi trebuit să țină seama și de efectele concrete ale încălcării pentru a aprecia gravitatea acesteia. În al treilea rând, dincolo de faptul că cuantumul amenzilor aplicate pentru sancționarea încălcării ar fi evident mai ridicat decât cel al amenzilor aplicate în trecut pentru sancționarea înțelegerilor și că acest cuantum ar reprezenta mai mult decât cifra de afaceri a sectorului în anul 2001, SLM ar fi fost sancționată de trei ori și jumătate mai mult decât Redaelli, care a participat la înțelegere din anul 1984 la nivelurile european și italian, de șase ori mai mult decât Emme, al cărei conținut și durată a participării la înțelegere sunt similare celor ale SLM, de șapte ori mai mult decât CB și de patru ori mai mult decât ITC, care sunt mai implicate decât SLM. Prin urmare, Tribunalul ar trebui să reducă în mod considerabil cuantumul amenzii pentru a ține seama de rolul real al SLM în încălcare, precum și de lipsa unor efecte concrete asupra pieței ale participării sale la înțelegere și pentru a permite asigurarea unui tratament uniform între SLM și alte întreprinderi sancționate.

182 Comisia contestă această argumentație.

Aprecierea Tribunalului

183 Prin intermediul diferitor critici prezentate mai sus este contestat rezultatul aprecierii gravității încălcării, care a fost efectuată de Comisie prin luarea în considerare a metodologiei generale expuse în Orientările din 2006.

184 În această privință, punctele 19-23 din Orientările din 2006 prevăd:

„(19)
Cuantumul de bază al amenzii este legat de o proporție din valoarea vânzărilor, determinată în funcție de gradul de gravitate al încălcării, multiplicată cu numărul de ani în cursul cărora a avut loc încălcarea.

(20) Evaluarea gravității se face caz cu caz pentru fiecare tip de încălcare, ținându-se seama de toate circumstanțele relevante în cazul respectiv.

(21) Ca regulă generală, proporția din valoarea vânzărilor luată în calcul se fixează la un nivel de maximum 30 %.

(22) Pentru a decide dacă proporția din valoarea vânzărilor care trebuie luată în calcul într-un anumit caz ar trebui să se situeze la limita inferioară sau la cea superioară a intervalului menționat anterior, Comisia ține seama de un anumit număr de factori precum natura încălcării, cota de piață cumulată a tuturor părților în cauză, sfera geografică a încălcării și punerea în aplicare sau nu a încălcării.

(23) Acordurile orizontale de stabilire a prețurilor, de împărțire a piețelor și de limitare a producției, care sunt în general secrete, se numără, prin însăși natura lor, printre restrângerile cele mai grave ale concurenței. În temeiul politicii din domeniul concurenței, acestea trebuie să fie sever sancționate. În consecință, proporția din vânzări luată în calcul pentru astfel de încălcări se situează, în general, la limita superioară a intervalului.”

185 În considerentul (953) al deciziei atacate, Comisia a concluzionat că, într-un interval care poate ajunge până la 30 %, proporția din valoarea vânzărilor SLM luată în considerare pentru aprecierea gravității încălcării a fost de 19 %.

186 Potrivit celor menționate în decizia atacată, stabilirea acestei proporții a fost efectuată prin luarea în considerare a patru factori prevăzuți ca exemple la punctul 22 din Orientările din 2006.

187 În primul rând, în ceea ce privește natura încălcării, Comisia a arătat că „toate întreprinderile, cu excepția Fundia, au fost implicate în împărțirea pieței (stabilirea de cote), alocarea clientelei și stabilirea orizontală a prețurilor” și că „aceste acorduri se numără printre restrângerile cele mai nefaste ale concurenței, care perturbă principalii parametri de concurență” (decizia atacată, considerentul (939)].

188 În al doilea rând, în ceea ce privește cota de piață cumulată a întreprinderilor în privința cărora a putut fi dovedită încălcarea, Comisia a considerat că aceasta putea fi „estimată la aproximativ 80 %” [decizia atacată, considerentul (946)].

189 În al treilea rând, în ceea ce privește sfera geografică a încălcării, Comisia a subliniat că aceasta „a evoluat în timp”, că, „din anul 1984 până în anul 1995, a inclus Germania, Franța, Italia, Țările de Jos, Belgia, Luxemburg, Spania și Austria” și că, „din anul 1996 până în anul 2002, încălcarea a acoperit aceleași țări plus Portugalia, Danemarca, Suedia, Finlanda și Norvegia” [decizia atacată, considerentul (947)].

190 În al patrulea rând, în ceea ce privește aplicarea încălcării, Comisia a evidențiat că, „deși nu au fost în întregime reușite, în cele din urmă acordurile au fost aplicate” [decizia atacată, considerentul (950)].

191 Argumentația reclamantelor trebuie examinată prin prisma acestor constatări.

192 În primul rând, SLM și Ori Martin susțin că, pentru a determina proporția din valoarea vânzărilor, Comisia ar fi trebuit să țină seama de responsabilitatea mai mică a SLM în încălcare în comparație cu cea a altor întreprinderi, care au fost mult mai implicate sau care au fost implicate de mai mult timp. Procedând astfel, reclamantele afirmă că Comisia nu și-a individualizat în mod suficient raționamentul pentru a ține seama de particularitățile participării SLM la încălcare.

193 Cu toate acestea, având în vedere metodologia generală expusă în Orientările din 2006, se confirmă că, în general, Comisia recurge la o asemenea individualizare a sancțiunii nu în stadiul inițial al stabilirii cuantumului de bază, ci în stadiul ulterior, al ajustărilor cuantumului respectiv, dacă este necesar chiar la un stadiu mai tardiv.

194 În stadiul stabilirii cuantumului de bază, trebuie să se constate că Comisia nu a tratat întreprinderile care au acționat în calitate de conducători sau de coordonatori ai diferitor aspecte ale încălcării unice în mod diferit de întreprinderile care doar au fost asociate la aceasta. De asemenea, Comisia nu a considerat că este util să diferențieze întreprinderile care au participat, într-o primă etapă, doar la Clubul Italia de cele care au participat în același timp la Clubul Italia și la Clubul din Zürich sau la Clubul Europa, întrucât, în opinia Comisiei, „sfera geografică a Clubului Italia se suprapune în mod larg cu cea a acordurilor paneuropene” [decizia atacată, considerentul (949)].

195 În speță, niciuna dintre cele patru constatări efectuate de Comisie pentru a justifica decizia sa de a stabili la 19 % proporția din valoarea vânzărilor luată în calcul pentru a aprecia gradul de gravitate a încălcării nu este repusă în discuție, ca atare, de reclamante. Toate aceste constatări sunt determinate în mod obiectiv în lumina elementelor din dosar amintite în acest sens în decizia atacată și privesc încălcarea în general, iar nu SLM în special.

196 Pe de altă parte, atunci când este vorba despre stabilirea proporției din valoarea vânzărilor luată în calcul pentru a aprecia gradul de gravitate a încălcării, nu se poate afirma că Comisia nu a ținut seama de neparticiparea SLM la Clubul din Zürich sau la alte aspecte ale încălcării, întrucât această

proporție a fost utilizată doar din momentul în care SLM a participat la încălcare și se aplică doar vânzărilor SLM care au legătură cu încălcarea (în această privință, a se vedea punctele 159-180 de mai sus).

197 Prin urmare, prima critică trebuie respinsă ca nefondată.

198 În al doilea rând, în ceea ce privește relevanța pe care ar putea-o avea argumentul potrivit căruia înțelegerea nu ar fi avut efectele scontate pe piață, trebuie să se arate că, în prezenta cauză, Comisia a menționat că, în prezența unor acorduri și a unor practici concertate care au ca obiect restrângerea concurenței, luarea în considerare a efectelor lor concrete asupra pieței este inutilă. În speță, Comisia a menționat însă că asemenea efecte puteau fi presupuse, întrucât s-a dovedit că acordurile amintite mai sus fuseseră puse în aplicare cel puțin parțial [decizia atacată, considerentele (676)-(681)].

199 În orice caz, atunci când a stabilit proporția din valoarea vânzărilor luată în calcul pentru a aprecia gradul de gravitate a încălcării, Comisia nu a amintit efectele încălcării asupra pieței, ci numai faptul că aceasta fusese aplicată.

200 De altfel, trebuie să se constate că, în speță, proporția din valoarea vânzărilor reținută de Comisie se situează la baza limitei superioare a intervalului (15 %-30 %), în timp ce, în Orientările din 2006, după ce a arătat că o înțelegere de tipul celei în discuție în speță se numără printre restrângerile cele mai grave ale concurenței și trebuie să fie sever sancționată, Comisia a precizat că, într-o asemenea ipoteză, proporția din vânzări luate în calcul se va situa, în general, la limita superioară a intervalului.

201 În aceste condiții, se poate considera că, dacă efectele concrete ar fi fost constatate efectiv de Comisie, aceasta ar fi reținut o proporție mai mare de 19 %.

202 Prin urmare, a doua critică trebuie respinsă ca inoperantă, având în vedere nivelul de gravitate ales de Comisie în prezenta cauză și motivele menționate pentru a-l justifica.

203 În al treilea rând, trebuie înlăturată de la bun început critica întemeiată pe caracterul global disproporționat al amenzilor aplicate pentru sancționarea încălcării având în vedere practica anterioară a Comisiei sau valoarea sectorului OPC în Europa. O asemenea chestiune, care privește politica în domeniul concurenței aplicată de Comisie pentru sancționarea cartelurilor, depășește cadrul controlului jurisdicțional al deciziei atacate. În speță, nu este necesară pronunțarea asupra cuantumului total al amenzilor aplicate de Comisie în timp sau preconizarea valorii absolute a cuantumului total al sancțiunilor aplicate pentru cartelul din sectorul OPC.

204 De asemenea, în ceea ce privește critica întemeiată pe pretinsele diferențe între SLM și oricare altă întreprindere sancționată prin decizia atacată, trebuie să se arate că, în acest stadiu, controlul jurisdicțional privește aprecierea efectuată de Comisie în decizia atacată atunci când a stabilit la 19 % proporția din valoarea vânzărilor luate în calcul pentru a aprecia gradul de gravitate a încălcării. Or, această apreciere nu a fost efectuată avându-se în vedere rezultatul final, cuantumul amenzii aplicate în final după ce a fost eventual ajustat pentru a ține seama de anumite circumstanțe, ci într-un stadiu anterior, cel al stabilirii proporției din valoarea vânzărilor care trebuie luată în calcul pentru stabilirea cuantumului de bază al amenzii. Cuantumul final al amenzii depinde, așadar, de factorii specifici fiecărei întreprinderi, ca, de exemplu, cooperarea în temeiul Comunicării privind clemența sau pragul legal maxim de 10 % din cifra de afaceri totală. În speță, în lipsa unor argumente care să permită să se considere că situația Redaelli, a CB sau a ITC ar fi comparabilă cu situația SLM în privința tuturor factorilor luați în considerare de Comisie pentru a aprecia situația acestor întreprinderi, această critică trebuie respinsă ca nefondată.

205 În ultimul rând, în ceea ce privește critica referitoare la insuficiența motivării, trebuie să se observe că decizia expune corespunzător cerințelor legale elementele luate în considerare pentru a stabili proporția din valoarea vânzărilor SLM luată în calcul pentru aprecierea gravității încălcării [decizia atacată, considerentele (936)-(953)].

206 De altfel, articolul 296 TFUE nu poate fi interpretat în sensul că impune Comisiei obligația de a explica în deciziile sale motivele pentru care, în ceea ce privește calculul cuantumului amenzii, nu a reținut abordări alternative față de cea reținută efectiv în decizia atacată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 mai 2010, IMI și alții/Comisia, T-18/05, Rep., EU:T:2010:202, punctul 153 și jurisprudența citată).

207 Reiese din cele de mai sus că criticile reclamantelor referitoare la proporția din valoarea vânzărilor stabilită în funcție de gradul de gravitate trebuie respinse.

c) Cu privire la durata participării SLM la înțelegere

Argumentele părților

208 SLM solicită anularea deciziei atacate, întrucât prin aceasta i se impută o participare la Clubul Italia începând cu luna februarie 1997, în loc de sfârșitul anului 1999. În special, Comisia nu ar fi ținut seama de mai multe împrejurări fundamentale specifice pentru a combate data de debut al participării SLM la Clubul Italia. În primul rând, la reuniunea din 10 februarie 1997, nu a fost prezent niciun reprezentant al SLM. În al doilea rând, în cadrul reuniunii următoare din 4 martie 1997, s-ar fi relatat că SLM nu se decisese încă să adere la Clubul Italia și, pe de altă parte, Redaelli ar fi declarat că SLM nu aderase la acordul privind împărțirea pieței italiene. În al treilea rând, cu ocazia unei reuniuni desfășurate în luna aprilie 1998, s-ar fi menționat că SLM, din nou absentă, avea o politică agresivă. În al patrulea rând, din cererea de clemență din 20 martie 2003 formulată de Redaelli ar reieși SLM ar fi început să participe la reuniuni abia de la sfârșitul anului 1999, fapt care ar fi confirmat de Tréfileurope. În al cincilea rând, doar facturile emise de persoana responsabilă cu controalele, care au fost găsite în privința SLM, ar privi controale efectuate începând cu luna martie 2000, iar nu o perioadă anterioară.

209 Comisia contestă această argumentație. Ea amintește noțiunea și conținutul încălcării unice, care exista de la constituirea Clubului din Zürich în anul 1984 și la care SLM a participat din 10 februarie 1997, aderând la un plan care era deja pus în aplicare. În ceea ce privește reuniunea din 10 februarie 1997, ar fi vorba despre prima participare directă a SLM la înțelegere, după cum ar reieși din alocarea cotelor și din comunicarea datelor furnizate de un reprezentant al SLM.

Aprecierea Tribunalului

210 SLM nu contestă participarea sa la Clubul Italia, care a început la sfârșitul anului 1999. Ea a recunoscut această situație la puțin timp după desfășurarea verificărilor efectuate de Comisie în luna septembrie 2002. În fața Tribunalului, SLM nu contestă nici că a participat la ultima fază a Clubului Europa, cea a integrării acestuia cu Clubul Italia, care s-a desfășurat din luna septembrie 2000 până la 19 septembrie 2002.

211 În schimb, SLM contestă că a participat la Clubul Italia în perioada cuprinsă între 10 februarie 1997 și sfârșitul anului 1999. Prin urmare, participarea sa la înțelegere nu ar putea fi reținută în această perioadă.

212 Astfel cum s-a arătat deja, articolul 23 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1/2003 prevede că, la stabilirea valorii amenzii, se iau în considerare atât gravitatea, cât și durata încălcării.

213 În această privință, la punctul 24 din Orientările din 2006, Comisia a arătat că, „[p]entru a ține seama pe deplin de durata participării fiecărei întreprinderi la încălcare, cuantumul determinat în funcție de valoarea vânzărilor […] se multiplică cu numărul de ani de participare la încălcare”. La același punct, Comisia a precizat că „[p]erioadele mai mici de un semestru se consideră o jumătate de an; perioadele mai mari de șase luni, dar mai mici de un an, se calculează ca un an întreg”.

214 Cu toate acestea, în speță, astfel cum s-a menționat în considerentul (956) al deciziei atacate, Comisia a preferat să țină seama de durata reală a participării la încălcare, exprimată în ani și în luni întregi, efectuând mai degrabă o rotunjire la lună în locul rotunjirii perioadelor în modalitatea sugerată de orientări.

215 Pe de altă parte, din jurisprudență rezultă că revine Comisiei sarcina de a dovedi nu numai existența înțelegerii, ci și durata acesteia. În mod special, în ceea ce privește administrarea probei unei încălcări a articolului 101 alineatul (1) TFUE, Comisia trebuie să facă dovada încălcărilor pe care le constată și să stabilească elementele de probă de natură să demonstreze, corespunzător cerințelor legale, existența faptelor constitutive ale unei încălcări (a se vedea Hotărârea din 17 mai 2013, Trelleborg Industrie și Trelleborg/Comisia, T-147/09 și T-148/09, Rep., EU:T:2013:259, punctul 50 și jurisprudența citată).

216 Orice dubiu al instanței trebuie interpretat în favoarea întreprinderii căreia îi este adresată decizia de constatare a unei încălcări. Prin urmare, instanța nu poate concluziona că existența încălcării în cauză a fost dovedită de Comisie la un standard juridic corespunzător dacă există încă o îndoială cu privire la acest aspect, în special în cazul unei acțiuni în anulare sau în reformare a unei decizii de aplicare a unei amenzi. Astfel, în această ultimă situație, este necesar să se țină seama de principiul prezumției de nevinovăție, care face parte dintre drepturile fundamentale protejate în ordinea juridică a Uniunii și care a fost consacrat de articolul 48 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale. Având în vedere natura încălcării în discuție, precum și natura și gradul de severitate ale sancțiunilor aferente acestora, principiul prezumției de nevinovăție se aplică în special procedurilor referitoare la încălcările normelor de concurență aplicabile întreprinderilor, care pot conduce la aplicarea unor amenzi sau a unor penalități cu titlu cominatoriu. Astfel, Comisia trebuie să furnizeze dovezi precise și concordante pentru a crea convingerea fermă că încălcarea pretinsă a fost săvârșită (a se vedea Hotărârea Trelleborg Industrie și Trelleborg/Comisia, punctul 215 de mai sus, EU:T:2013:259, punctul 50 și jurisprudența citată).

217 Nu este necesar ca fiecare dintre probele prezentate de Comisie să corespundă acestor criterii în legătură cu fiecare element al încălcării. Este suficient ca seria de indicii invocată de instituție, apreciată în mod global, să răspundă acestei cerințe (a se vedea Hotărârea Trelleborg Industrie și Trelleborg/Comisia, punctul 215 de mai sus, EU:T:2013:259, punctul 51 și jurisprudența citată).

218 Pe de altă parte, activitățile pe care le presupun acordurile anticoncurențiale se desfășoară de obicei în mod clandestin, reuniunile se țin în secret și documentația care le este aferentă este redusă la minimum. Rezultă că, chiar în cazul în care Comisia descoperă elemente care atestă în mod explicit un contact nelegal între operatori precum procesele-verbale ale unor reuniuni, de regulă, acestea nu vor fi decât fragmentare și disparate, astfel încât adesea este necesar ca anumite detalii să fie reconstituite prin deducții. În consecință, în majoritatea cazurilor, existența unei practici sau a unui acord anticoncurențial trebuie să fie dedusă din anumite coincidențe și indicii care, privite în ansamblu, pot constitui, în lipsa unei alte explicații coerente, dovada unei încălcări a normelor de concurență (a se vedea Hotărârea Trelleborg Industrie și Trelleborg/Comisia, punctul 215 de mai sus, EU:T:2013:259, punctul 52 și jurisprudența citată).

219 În sfârșit, jurisprudența impune ca, în lipsa unor elemente de probă susceptibile de a stabili în mod direct durata unei încălcări, Comisia să se întemeieze cel puțin pe elemente de probă având legătură cu fapte suficient de apropiate în timp, astfel încât să se poată admite în mod rezonabil că această

încălcare s-a desfășurat fără întrerupere între două date precise (a se vedea Hotărârea Trelleborg Industrie și Trelleborg/Comisia, punctul 215 de mai sus, EU:T:2013:259, punctul 53 și jurisprudența citată).

220 În speță, Comisia a considerat că SLM a participat la încălcare de la 10 februarie 1997 până la 19 septembrie 2002 [decizia atacată, articolul 1 și considerentele (862) și (899), precum și punctele 127-131 de mai sus].

221 Potrivit Comisiei, modalitățile prin care SLM a participat la înțelegere au fost următoarele:

— SLM a participat la Clubul Italia de la 10 februarie 1997 până la 19 septembrie 2002 [decizia atacată, considerentul (866), și punctele 127, 128 și 130 de mai sus];

— SLM știa sau ar fi trebuit să știe, cel puțin începând cu 29 noiembrie 1999, că, prin participarea la Clubul Italia, lua parte la un sistem mai global care cuprindea diferite niveluri, al cărui obiectiv era stabilizarea pieței OPC la nivel paneuropean în vederea evitării unei scăderi a prețurilor [decizia atacată, considerentele (649) și (650), și punctul 129 de mai sus], această cunoaștere privind diferitele aspecte ale încălcării unice și continue, inclusiv aspectul scandinav discutat cu ocazia reuniunii din 29 noiembrie 1999;

— în sarcina SLM trebuie să se stabilească răspunderea pentru participarea sa la Clubul Europa de la 11 septembrie 2000 până la 19 septembrie 2002 [decizia atacată, considerentul (865), și punctul 131 de mai sus].

– Cu privire la elementele anterioare reuniunii din 10 februarie 1997

222 Înainte chiar de a se referi la reuniunea din 10 februarie 1997, în decizia atacată, Comisia a arătat că dispunea de numeroase informații care îi permiteau să concluzioneze că SLM era la curent despre existența Clubului Italia [decizia atacată, considerentul (474), și punctul 128 de mai sus].

223 Cu toate acestea, se confirmă că niciunul dintre elementele invocate în această privință de Comisie, ca atare sau chiar privit în ansamblu, nu este convingător.

224 Primul element menționat de Comisie în considerentul (474) al deciziei atacate face trimitere la două informații cuprinse într-un document în care au fost prezentate notele olografe ale ITC referitoare la reuniunea Clubului Italia din 18 decembrie 1995, în care Redaelli, CB, Itas și ITC au stabilit prețurile care urmau să fie aplicate începând cu anul 1996, în fiecare trimestru. Potrivit acestui document și în sensul în care este interpretat de Comisie, întreprinderile terțe trebuiau să fie informate despre aceste noi prețuri. Era vorba despre „străini/Trame/SLM” sau despre „[reprezentanți ai Tréfileurope, Trame și DWK]/SLM” [decizia atacată, considerentul (429)]. Dacă acest document poate servi pentru demonstrarea intenției celor patru membri principali ai Clubului Italia (Redaelli, CB, Itas și ITC) de a extinde domeniul acordului lor, sunt necesare alte elemente de probă pentru a demonstra că această declarație de intenție a fost urmată efectiv și, prin urmare, că SLM a avut cel puțin cunoștință despre noile prețuri definite de Redaelli, de Itas, de CB și de ITC. Aceste elemente lipsesc în speță.

225 Al doilea element amintit de Comisie se referă la tabele care indică alocarea tonelor în funcție de client și desemnează furnizorii principali pe piața italiană în anul 1997, care au fost distribuite cu ocazia reuniunii Clubului Italia din 17 decembrie 1996. Potrivit celor menționate de Comisie în considerentul (417) al deciziei atacate, „întreprinderile Austria Draht, Trame, SLM și DWK erau deopotrivă prevăzute în tabelele Excel, însă coloanele cu identitatea clienților lor și cu vânzările autorizate nu au fost completate”. În considerentul (474) al deciziei atacate, Comisia a arătat de asemenea că, „[d]eși coloanele referitoare la SLM au rămas necompletate, includerea întreprinderii în tabel este un indiciu că ar fi existat discuții între părți sau că, cel puțin, acestea erau preconizate”. Tot în acest caz, în lipsa

unor elemente de probă care să permită să se demonstreze că SLM a fost asociată efectiv la discuțiile care o priveau, documentul sus-menționat nu poate fi interpretat în acest sens decât dacă a existat în mod real o asemenea situație.

226 Al treilea element amintit de Comisie în considerentul (474) al deciziei atacate face trimitere la mențiunile făcute în cazul SLM în cuprinsul notelor olografe ale ITC referitoare la reuniunile Clubului Italia din 17 (în fapt, 19) ianuarie 1997 și din 27 ianuarie 1997. Asemenea referiri nu sunt probante pentru a demonstra că SLM avea cunoștință despre Clubul Italia înainte chiar de a începe să participe la acesta. Astfel, singura mențiune făcută de membrii unui cartel cu privire la o întreprindere concurentă cu ocazia luării unor note sau a unei reuniuni nu poate fi suficientă pentru a face din această întreprindere un participant la cartel. În plus, în speță, este dificil să se știe la ce se referă mențiunile făcute cu privire la SLM. În ceea ce privește notele referitoare la reuniunea din 19 ianuarie 1997 – în privința cărora ITC recunoaște că sunt parțial ilizibile – se pare că mențiunea „SLM/Trame" a fost făcută prin referire la o tentativă de identificare a furnizorilor unui client, însă această mențiune este însoțită imediat de un semn de întrebare. În ceea ce privește notele privind reuniunea din 27 ianuarie 1997, sunt făcute mai multe mențiuni referitoare la SLM, însă nu toate sunt comprehensibile. Cea mai clară pare a fi aceea că SLM a propus „920" unui client și că Trame ar fi făcut o altă ofertă. Cu privire la acest aspect, trebuie totuși să se arate că, în alte note olografe ale ITC privind luna ianuarie 1997 (care se referă deopotrivă la „920" de mai sus), este posibil să se citească faptul că clientul San Michele a arătat că „SLM i-a transmis o ofertă scrisă de 940". Această mențiune permite ilustrarea afirmației făcute de SLM în memoriile sale, potrivit căreia concurenții săi erau în măsură să obțină, prin intermediul clienților comuni, numeroase informații cu privire la cantitățile vândute și la prețurile practicate de SLM. În plus, trebuie să se arate că prețul propus pare evident mai mic decât prețul dorit de membrii Clubului Italia (cu ocazia reuniunii din 18 decembrie 1995, prețurile preconizate erau cuprinse între 1300 și 1400, notele olografe ale ITC din 27 ianuarie 1997 menționează oferte ale Redaelli cu 1090).

227 Reiese din cele de mai sus că diferitele elemente anterioare reuniunii din 10 februarie 1997, amintite în considerentul (474) al deciziei atacate, nu permit să se demonstreze că „numeroase informații arată [că SLM] era la curent cu acordul italian începând cu 18 decembrie 1995". În orice caz, Comisia nu a reținut răspunderea SLM pentru perioada de dinainte de 10 februarie 1997.

– Cu privire la elementele referitoare la reuniunea din 10 februarie 1997

228 Pentru a demonstra debutul participării SLM la Clubul Italia, Comisia a considerat că „prima alocare dovedită a unei cote către SLM s-a produs la reuniunea din 10 februarie 1997" [decizia atacată, considerentul (474), și punctul 128 de mai sus].

229 În rubrica referitoare la această reuniune, cuprinsă în anexa 3 la decizia atacată, Comisia a arătat că aceasta s-a desfășurat probabil la sediul Redaelli, în prezența reprezentanților Redaelli, CB, Itas și ITC. SLM nu este menționată printre participanții la această reuniune.

230 Pe de altă parte, potrivit elementelor de probă invocate de Comisie în rubrica sus-menționată, reuniunea Clubului Italia din 10 februarie 1997 a avut ca obiect următoarele aspecte:

— „ITC. Note olografe ale domnului [A.] privind reuniunea referitoare la schimburile de informații despre achizițiile efectuate de clienții principali și despre prețurile aplicate" („mențiuni referitoare la schimburi de informații");

— „De asemenea, note privind alocarea de cote anumitor clienți (menționați) între SLM, pe de o parte, și Redaelli, CB, Tycsa, ITC/[A.], pe de altă parte", precum și faptul că „aceste informații au fost furnizate de CB (domnul [C.]) și de Itas (domnul [Am.]), care obținuseră, la rândul lor, datele privind SLM de la domnul [Ch.] personal, reprezentantul SLM" („mențiunile referitoare la alocarea unor «cote»");

— „Se face referire de asemenea la [persoana responsabilă cu controalele]: «[Pr.]: nr. 1 Redaelli nr. 2 Tréfileurope nr. 3 Itas nr. 4 CB nr. 5 Italcables»” („mențiunea referitoare la persoana responsabilă cu controalele”);

— „În plus, se face referire la faptul că Trame […] ar vinde 930 de tone în străinătate […]” (această mențiune este irelevantă pentru prezenta cauză);

— „Domnul [A. (ITC)] a notat de asemenea numerele de telefon ale domnilor [K. (Tréfileurope)], [T. (DWK)], [Ch. (SLM)], [C. (CB)] și [Pr.]. Următoarea reuniune 17.2.1997” („mențiunea referitoare la numărul de telefon al reprezentantului SLM”).

231 Aceste informații provin, pe de o parte, dintr-un document care prezintă notele olografe ale ITC referitoare la reuniunea în discuție în speță și, pe de altă parte, din cererea de clemență depusă de ITC la 21 septembrie 2002. Așadar, cu privire la acest aspect, Comisia dispune doar de o sursă unică de informații, ITC, astfel cum a putut să precizeze în răspunsul la o întrebare adresată de Tribunal în cadrul măsurilor de organizare a procedurii.

232 Afirmația Comisiei din decizia atacată, potrivit căreia „[p]articiparea [SLM] la Clubul Italia începând cu 10 februarie 1997 este dovedită totuși în mod clar pe baza probelor scrise și a mai multor declarații cuprinse în cererile de clemență formulate de ITC, de Tréfileurope și de CB” [decizia atacată, considerentul (863), și punctul 130 de mai sus] poate, așadar, să pară înșelătoare, întrucât aceasta reiese numai din cererea de clemență depusă de ITC. Într-adevăr, declarațiile în ceea ce privește SLM, cuprinse în cererile de clemență ale Tréfileurope și CB, nu au privit data debutului participării sale la Clubul Italia, ci au menționat doar că SLM a participat la Clubul Italia. Reiese, în plus, din aceste cereri de clemență depuse de Redaelli și de Tréfileurope că Clubul Italia a cunoscut două perioade, o primă perioadă în care reunea doar un nucleu dur compus din Redaelli, din CB, din Itas și din ITC, precum și din Tréfileurope, și o a doua perioadă, în care acestor întreprinderi li s-au alăturat alte întreprinderi, printre care SLM.

233 De asemenea, interpretarea dată de Comisie în considerentul (474) al deciziei atacate elementelor de probă pe care le invocă în legătură cu reuniunea Clubului Italia din 10 februarie 1997 nu este de natură să elimine existența unui dubiu al instanței.

234 În primul rând, în ceea ce privește conținutul mențiunilor referitoare la alocarea de cote, trebuie să se arate că expresia „alocarea de cote” utilizată de Comisie este ambiguă, întrucât este dificil să se cunoască dacă acele cantități care sunt menționate în notele olografe ale ITC referitoare la SLM și la alți furnizori se raportează la cantități care au fost deja livrate sau care urmează să fie livrate. În cererea de clemență a ITC se arată, în acest sens, că era vorba despre expedieri efectuate de SLM.

235 În speță, nu se poate exclude că discuțiile intervenite în cursul reuniunii din 10 februarie 1997 între reprezentanții Redaelli, CB, Itas și ITC urmăreau nu să garanteze vânzările SLM, o întreprindere care nu era prezentă la reuniune, ci mai degrabă să identifice clienții SLM și să evalueze importanța sa relativă în calitate de furnizor al acestor clienți, comparată cu cea a membrilor Clubului Italia. De altfel, o asemenea ipoteză ar permite să se explice de ce mențiunile referitoare la alocarea de cote se împart în două coloane, una pentru SLM, iar alta pentru Redaelli, CB, Tycsa și ITC.

236 În al doilea rând, în ceea ce privește originea informațiilor privind SLM, făcute în cadrul mențiunilor referitoare la alocarea de cote, din considerentul (474) al deciziei atacate reiese că „notele ITC indică expres că CB și ITC au obținut informații despre vânzare referitoare la SLM din partea [unui reprezentant al SLM]”. Or, la lecturarea notelor ITC, care, în mod verosimil, au fost redactate în perioada faptelor, o asemenea mențiune nu apare la fel de evidentă. Se poate constata doar că aceste note încep cu mențiunea „SLM”, însoțită de numele unuia dintre reprezentanții săi în majuscule,

înainte de a prezenta informațiile referitoare la alocarea de cote. Chiar în cererea de clemență, ITC a arătat că informațiile referitoare la SLM fuseseră furnizate de reprezentanții CB și Itas, care au menționat că le-au obținut de la reprezentantul SLM sus-menționat.

237 Astfel, incriminarea SLM se dovedește a fi indirectă, deoarece este efectuată pe baza informațiilor transmise de reprezentanții CB și Itas reprezentantului ITC. Pentru a stabili temeinicia acestora, Comisia ar fi putut încerca să verifice la CB și la Itas dacă informațiile menționate de ITC, la mai mult de 5 ani după producerea faptelor, corespundeau într-adevăr cu conținutul acestei reuniuni. Elementele de probă de care Comisia dispune în speță nu sunt suficiente pentru a nega orice caracter plauzibil al tezei susținute de SLM, care contestă că s-a aflat la originea unor asemenea informații și arată că acestea puteau fi obținute în mod facil de la clienți sau de la concurenți (astfel cum s-a constatat, într-un alt caz, la punctul 226 de mai sus).

238 În al treilea rând, având în vedere celelalte informații reluate în notele olografe ale ITC, se adeverește de asemenea că atribuirea unor cote pentru SLM poate părea incoerentă fără ca, în același timp, astfel cum s-a procedat de altfel în ceea ce privește Redaelli, Tréfileurope, CB, Itas și ITC, să existe asigurarea că ele vor fi verificate de persoana responsabilă cu controalele. De asemenea, deși mențiunea efectuată privind numărul de telefon al reprezentantului SLM este susceptibilă să indice că acesta a putut fi contactat după reuniune, ea nu face dovada acestui contact și poate fi explicată deopotrivă prin voința eventuală a membrilor Clubului Italia de a asocia în viitor SLM, deși acești membri erau în măsură să evalueze mai bine rolul avut de acest furnizor pe piața italiană.

239 În ultimul rând și în orice caz, trebuie să se arate de asemenea că, în mod asemănător elementelor de probă anterioare reuniunii din 10 februarie 1997, Comisia nu este în măsură să prezinte niciun element, oricât de neînsemnat, care să permită să se demonstreze corespunzător cerințelor legale că SLM era conștientă că participa la Clubul Italia, având în vedere discuțiile intervenite între membrii Clubului Italia cu privire la situația sa.

240 Din cele de mai sus reiese că, în lipsa oricărui element, oricât de neînsemnat, care să coroboreze conținutul acesteia, elementele de probă referitoare la reuniunea din 10 februarie 1997 nu sunt suficiente pentru a se considera că participarea SLM la Clubul Italia a început de la această dată.

– Cu privire la elementele ulterioare reuniunii din 10 februarie 1997

241 Comisia a evidențiat de asemenea elemente ulterioare reuniunii din 10 februarie 1997 pentru a-și întemeia aprecierea cu privire la punctul de plecare și durata participării SLM la Clubul Italia [decizia atacată, considerentul (474), și punctul 128 de mai sus].

242 În special, în decizia atacată, Comisia a înlăturat mai multe argumente pe care SLM le reia în fața Tribunalului. Astfel, este vorba despre relatarea faptului că SLM are încă îndoieli, evidențiate de ITC în cererea sa de clemență, în legătură cu notele olografe referitoare la reuniunea Clubului Italia din 4 martie 1997, despre argumentul întemeiat pe lipsa facturilor pregătite de persoana responsabilă cu controalele în ceea ce privește SLM, înainte de anul 2000, precum și despre conținutul unei declarații date de Redaelli în cererea sa de clemență, la 20 martie 2003 [decizia atacată, considerentele (477) și (478), și punctul 128 de mai sus].

243 În ceea ce privește afirmațiile făcute de ITC în legătură cu notele olografe referitoare la reuniunea Clubului Italia din 4 martie 1997 la care au fost reprezentate Redaelli, CB, Itas, ITC, Tréfileurope, precum și o persoană angajată de persoana responsabilă cu controalele, aceasta a arătat că, „pe durata întâlnirii, producătorii sunt informați că […] Trame și DWK vor să participe și că vor veni data viitoare, în timp ce SLM are încă îndoieli” (Durante l’incontro i produttori vengono informati che […] Trame e DWK vogliono partecipare ed interverranno la prossima volta, mentre la SLM è ancora in dubbio). În opinia Comisiei, îndoielile SLM nu ar putea fi cu siguranță interpretate ca o întrerupere a participării sale la Clubul Italia.

244 Cu toate acestea, o asemenea interpretare nu poate fi satisfăcătoare pentru Tribunal, întrucât, în acest stadiu, Comisia nu este încă în măsură să demonstreze corespunzător cerinţelor legale că SLM participa la acel moment la Clubul Italia. Dimpotrivă, afirmaţia sus-menţionată făcută de ITC sugerează că, în luna martie 1997, SLM nu îşi exprimase încă acordul pentru a se alătura Clubului Italia.

245 Ca atare, participarea SLM la Clubul Italia reiese în mod clar din informaţiile relatate despre reuniunea din 15 aprilie 1997, la care a participat un reprezentant al SLM şi în care au avut loc „o discuţie referitoare la vânzările realizate de Redaelli către un anumit număr de clienţi, la ofertele către clienţi făcute de SLM şi de CB, la clienţi şi la cote de vânzare”, o „trecere în revistă detaliată a vânzărilor efectuate de […] SLM […]”, precum şi o „discuţie privind o alocare de cote (cu indicarea unui procent concret) în cazul aceloraşi întreprinderi” (decizia atacată, anexa 3).

246 De asemenea, din informaţiile cuprinse în decizia atacată cu privire la reuniunea Clubului Italia din 30 septembrie 1997, desfăşurată în prezenţa unui reprezentant al SLM, reiese că a fost amintită „definirea unor cote de vânzare, a preţului minim şi a criteriilor de stabilire a acestor cote”. Reuniunea din 22 decembrie 1997, în privinţa căreia nu este precizată prezenţa SLM, a privit elemente similare referitoare la SLM, ca şi reuniunile din 11 ianuarie 1998, din 29 ianuarie 1998, din 1 februarie 1998, din 5 martie 1998, din 12 aprilie 1998, din 19 aprilie 1998, din 21 iunie 1998, din 3 septembrie 1998, din 27 septembrie 1998, din 15 noiembrie 1998, din 29 noiembrie 1998, din 14 decembrie 1998, din 20 ianuarie 1999, din 6 februarie 1999, din 24 februarie 1999, din 11 martie 1999, din 30 martie 1999, din 18 mai 1999, din 15 iunie 1999, din 30 iunie 1999, din 16 iulie 1999, din 7 septembrie 1999, din 5 octombrie 1999, din 19 octombrie 1999, din 29 noiembrie 1999, din 4 decembrie 1999, din 14 decembrie 1999 şi din 18 ianuarie 2000, de această dată fiind relatată prezenţa SLM.

247 Alte reuniuni desfăşurate ulterior, până la reuniunea din 16 septembrie 2002, de la Milano (Italia), au avut loc în prezenţa unui reprezentant al SLM şi au avut ca obiect discuţii referitoare în special la cote sau la preţuri.

248 În acest context, faptul că, la un moment din anul 1998, care nu este precizat, un tabel aflat în posesia Tréfileurope a evidenţiat alocarea clientelei în anul 1998 menţionând SLM, însă fără a cuprinde informaţii care o priveau, după cum s-a evidenţiat în mod corect în anexa 3 la decizia atacată, nu este de natură să repună în discuţie ceea ce este posibil să se deducă din toate elementele sus-menţionate, şi anume că, în mod suficient de probant în opinia Tribunalului, Comisia a demonstrat că, începând cu 15 aprilie 1997, SLM a participat la discuţiile Clubului Italia, al cărui obiectiv era, în mod distinct, anticoncurenţial.

249 De asemenea, faptul că persoana responsabilă cu controalele nu a prezentat facturile referitoare la SLM înainte de anul 2000, ca şi conţinutul declaraţiei date de Redaelli în cererea sa de clemenţă, din care reiese că SLM nu a participat la Clubul Italia înainte de începutul funcţionării acestui club, nu pot fi suficiente pentru a repune în discuţie concluzia de mai sus.

250 Pe de altă parte şi cu titlu incident, trebuie să se arate, astfel cum susţine SLM, că participarea acesteia la Clubul Europa a fost reţinută de Comisie doar pentru perioada cuprinsă între 11 septembrie 2000 şi 19 septembrie 2002 [decizia atacată, considerentul (865), şi punctul 131 de mai sus] şi că Comisia a demonstrat că doar începând cu 29 noiembrie 1999 SLM ştia sau ar fi trebuit să ştie că, prin participarea la Clubul Italia, lua parte la un sistem mai global care cuprindea niveluri diferite, al cărui obiectiv era de a stabiliza piaţa OPC la nivel paneuropean în vederea evitării unei scăderi a preţurilor [decizia atacată, considerentul (650), şi punctul 129 de mai sus]. Astfel, este vorba despre elemente care permit caracterizarea specificităţii participării SLM la încălcare, care nu este identică în raport cu participarea celorlalte întreprinderi care, precum Redaelli sau Tréfileurope, au participat o perioadă mai lungă sau într-un mod mai amplu la diferitele componente ale încălcării unice.

– Concluzie

251 Din cele de mai sus reiese că, în loc să debuteze la 10 februarie 1997, participarea SLM la Clubul Italia poate fi demonstrată corespunzător cerinţelor legale doar cu începere de la 15 aprilie 1997, această participare fiind ulterior demonstrată deopotrivă până în luna septembrie 2002.

252 În consecinţă, decizia atacată trebuie anulată cu privire la acest aspect, iar din durata încălcării reţinute în sarcina SLM este necesară retragerea unei perioade de două luni, cuprinsă între 10 februarie 1997 şi 14 aprilie 1997. Această perioadă este irelevantă în privinţa perioadei reţinute în sarcina Ori Martin, întrucât răspunderea pentru încălcarea săvârşită de SLM a fost stabilită în sarcina sa numai cu începere de la 1 ianuarie 1999.

253 De asemenea, în privinţa SLM trebuie amintite următoarele:

— participarea sa la Clubul Europa a fost reţinută de Comisie numai pentru perioada cuprinsă între 11 septembrie 2000 şi 19 septembrie 2002 [decizia atacată, considerentul (865), şi punctul 131 de mai sus];

— începând cu 29 noiembrie 1999, ştia sau ar fi trebuit să ştie că, prin participarea la Clubul Italia, lua parte la un sistem mai global care cuprindea niveluri diferite, al cărui obiectiv era de a stabiliza piaţa OPC la nivel paneuropean în vederea evitării unei scăderi a preţurilor [decizia atacată, considerentul (650), şi punctul 129 de mai sus].

254 De asemenea, de aceste fapte va trebui să se ţină seama la calcularea cuantumului amenzii aplicate SLM, întrucât se confirmă că Comisia nu a făcut diferenţa între modalităţile diferite de participare a SLM la cartel: doar în cadrul Clubului Italia, din luna aprilie 1997 până în luna noiembrie 1999, ulterior la nivel paneuropean, din luna decembrie 1999 până în luna septembrie 2002.

255 Consecinţele celor arătate mai sus asupra stabilirii cuantumului amenzii vor fi apreciate în continuare, în cadrul aplicării de către Tribunal a competenţei sale de fond.

d) Cu privire la proporţia din valoarea vânzărilor, stabilită cu titlu suplimentar

Argumentele părţilor

256 SLM şi Ori Martin invocă aceleaşi argumente ca cele expuse pentru aprecierea gravităţii în ceea ce priveşte impunerea cuantumului suplimentar prevăzut la punctul 25 din Orientările din 2006. Niciun criteriu nu ar permite să se înţeleagă alegerea de a majora cuantumul amenzii cu 19 % din valoarea vânzărilor efectuate de SLM. Această alegere ar trebui să fie cenzurată, în special din cauza rolului redus al SLM. În mod general, o circumstanţă agravantă legată doar de efectul disuasiv ar fi injustă şi ar putea fi asimilată unei a doua sancţiuni pentru aceleaşi fapte. În plus, stabilirea unui procent identic pentru toate întreprinderile destinatare ale deciziei, cu excepţia Fundia, a Socitrel, a Fapricela şi a Proderac, independent de implicarea şi de rolul care le-ar fi specifice, ar fi contrară principiului egalităţii de tratament.

257 Comisia contestă această argumentaţie. În speţă, ar fi recurs doar la adaptarea cuantumului de bază al amenzii, având în vedere natura orizontală a înţelegerii şi, aşadar, la sancţionarea gravităţii specifice a acesteia, independent de importanţa avantajului ilegal obţinut. Nu ar fi fost aplicată o dublă sancţiune.

Aprecierea Tribunalului

258 Punctul 25 din Orientările din 2006 prevede:

„[I]ndependent de durata participării unei întreprinderi la încălcare, Comisia include în cuantumul de bază o sumă între 15 % și 25 % din valoarea vânzărilor […], pentru a descuraja întreprinderile chiar și să participe la acorduri orizontale de fixare a prețului, de împărțire a pieței și de limitare a producției. De asemenea, Comisia poate aplica o astfel de sumă suplimentară și în cazul altor încălcări. Pentru a decide proporția din valoarea vânzărilor care trebuie luată în calcul într-un anumit caz, Comisia ține seama de un anumit număr de factori, în special de factorii identificați la punctul 22 [din Orientările din 2006]”.

259 În speță, din decizia atacată reiese că, după ce a amintit conținutul dispoziției citate anterior în considerentul (957), Comisia a apreciat, în considerentul (962), că, „[a]vând în vedere împrejurările cauzei și în special factorii discutați în secțiunea 19.1.3 [referitoare la gravitate], se concluzionează că este adecvat un cuantum suplimentar de 16 % din valoarea vânzărilor în cazul Fundia, de 18 % în cazul Socitrel, al Fapricela și al Proderac, și de 19 % în cazul tuturor celorlalte întreprinderi [printre care și SLM]”.

260 În această privință, trebuie să se constate că încălcarea la care a participat SLM se caracterizează prin acorduri orizontale de stabilire a prețurilor, de împărțire a pieței și de limitare a producției, care sunt cele mai nocive pentru concurență în cadrul Uniunii. Or, într-un asemenea caz, Comisia a arătat că, pentru a descuraja chiar și angajamentul întreprinderilor în comportamente ilicite, include în cuantumul de bază o sumă cuprinsă între 15 % și 25 % din valoarea vânzărilor, astfel cum a procedat în prezenta cauză, stabilind acest cuantum la 19 % în privința SLM.

261 Un asemenea raționament expus în prealabil nu poate fi considerat injust sau care poate fi asimilat unei a doua sancțiuni, întrucât reia doar elementele pe care Comisia intenționează să le ia în considerare atunci când stabilește cuantumul amenzii. În această privință, Comisia nu își depășește limitele prevăzute de normele de concurență aplicabile întreprinderilor, definite la articolul 101 TFUE și la articolul 23 din Regulamentul nr. 1/2003 privind punerea în aplicare a acestora, prin faptul că arată că, pentru a stabili cuantumul de bază al amenzii, consideră că este adecvat să includă în amendă un cuantum specific, independent de durata încălcării, pentru a descuraja chiar și angajamentul întreprinderilor în comportamente ilicite.

262 Ca și în cazul aprecierii gradului de gravitate a încălcării în cadrul stabilirii cuantumului de bază al amenzii, elementele luate în considerare de Comisie în acest stadiu al analizei sale privesc încălcarea în general. Doar într-un stadiu ulterior Comisia este pusă în situația de a ajusta cuantumul de bază pentru a ține seama de eventuale circumstanțe atenuante, printre care cea referitoare la pretinsul rol redus al reclamantelor.

263 În lipsa oricărui element prezentat de SLM pentru a putea repune în discuție raționamentul expus de Comisie în legătură cu natura încălcării, cu cota de piață cumulată a întreprinderilor în cauză, cu sfera geografică și cu aplicarea încălcării, care constituie diferite elemente luate în considerare în acest scop în decizia atacată, trebuie, așadar, să se rețină că Comisia nu poate fi criticată atunci când consideră că este adecvat să includă în cuantumul de bază al amenzii un cuantum specific, independent de durata încălcării.

264 Pe de altă parte, deși Comisia nu prezintă o motivare specifică în ceea ce privește proporția din valoarea vânzărilor care este utilizată în scopul stabilirii cuantumului suplimentar, simpla trimitere la analiza factorilor utilizați pentru aprecierea gravității este suficientă în acest sens. Astfel, considerațiile referitoare la analiza sub aspectul motivării proporției reținute pentru stabilirea valorii vânzărilor destinate aprecierii gravității încălcării se aplică și la aprecierea motivării expuse pentru justificarea

proporției reținute pentru stabilirea cuantumului suplimentar în scop disuasiv (a se vedea în acest sens și prin analogie Hotărârea din 11 iulie 2013, Ziegler/Comisia, C-439/11 P, Rep., EU:C:2013:513, punctul 124).

265 Reiese din cele de mai sus că criticile reclamantelor în ceea ce privește luarea în considerare de către Comisie a unui cuantum suplimentar la stabilirea cuantumului de bază al amenzii în temeiul Orientărilor din 2006 trebuie respinse.

4. *Cu privire la elementele care trebuie luate în considerare pentru ajustarea cuantumului amenzii*

266 În privința elementelor luate în considerare pentru ajustarea cuantumului de bază al amenzii, trebuie examinate următoarele critici: pe de o parte, argumentele referitoare la circumstanțele atenuante, care au fost invocate de SLM și de Ori Martin, și, pe de altă parte, argumentele referitoare la beneficiul clemenței, care au fost invocate de SLM.

a) Cu privire la circumstanțele atenuante

Argumentele părților

267 SLM și Ori Martin susțin că, în mod greșit, Comisia nu a reținut în cazul SLM circumstanțe atenuante în temeiul punctului 29 din Orientările din 2006. În această privință, SLM invocă caracterul modic al cotelor sale de piață în Europa și în Italia (3 % și, respectiv, 10 %), participarea sa tardivă și limitată la încălcare, precum și recunoașterea din partea sa a unei părți importante a faptelor imputate, la câteva zile după inspecție. SLM ar fi fost considerată întotdeauna de către ceilalți participanți la înțelegere ca fiind un „outsider”, din cauza practicilor sale comerciale agresive. Mai mult, SLM nu ar fi participat la cea mai mare parte a reuniunilor coluzive și ar fi înregistrat pierderi considerabile din cauza comportamentului său și a sancțiunilor pe care acesta le-a determinat, din partea întreprinderilor care au participat la încălcare din anul 1995. La rândul său, Ori Martin consideră că Comisia nu ar fi ținut seama de participarea doar tardivă și limitată a SLM la încălcare.

268 Comisia contestă aceste argumentații.

Aprecierea Tribunalului

269 Punctul 29 din Orientările din 2006 prevede:

„Cuantumul de bază al amenzii poate fi redus atunci când Comisia constată existența unor circumstanțe atenuante, precum:

— atunci când întreprinderea implicată face dovada că a încetat încălcarea de la primele intervenții ale Comisiei. Circumstanța atenuantă în cauză nu se aplică acordurilor sau practicilor de natură secretă (în special cartelurilor);

— atunci când întreprinderea implicată face dovada că încălcarea a fost comisă din neglijență;

— atunci când întreprinderea implicată face dovada că participarea sa la încălcare este extrem de redusă și demonstrează astfel că, în cursul perioadei în care a fost parte la acordurile ilicite, s-a sustras efectiv de la aplicarea acestora adoptând un comportament concurențial pe piață; simplul fapt că o întreprindere a participat la o încălcare pentru o perioadă mai scurtă decât alte întreprinderi nu este considerat circumstanță atenuantă, deoarece această circumstanță este deja reflectată în cuantumul de bază;

— atunci când întreprinderea implicată cooperează efectiv cu Comisia, în afara sferei de aplicare a comunicării privind clemența și dincolo de obligațiile sale legale de a coopera;

— atunci când comportamentul anticoncurențial a fost autorizat sau încurajat de autoritățile publice sau de reglementare.”

270 În speță, SLM invocă trei tipuri de argumente pentru a afirma că, pentru a stabili cuantumul amenzii, Comisia ar fi trebuit să ia în considerare una sau mai multe circumstanțe atenuante. Este vorba, în primul rând, despre caracterul modic al cotelor sale de piață în Europa și în Italia, în al doilea rând, despre cooperarea sa cu Comisia și, în al treilea rând, despre rolul său marginal în cadrul înțelegerii atât în ceea ce privește durata participării sale, cât și în ceea ce privește conținutul său. Acest ultim argument este invocat și de Ori Martin.

271 În ceea ce privește argumentul întemeiat pe caracterul modic al cotelor de piață în privința diferitor state europene afectate de încălcare (evaluată la mai puțin de 3 %) și a Italiei (evaluată la mai puțin de 10 %), trebuie să se arate că faptul că un asemenea argument nu este enumerat în mod expres printre circumstanțele atenuante care pot fi luate în considerare pentru stabilirea cuantumului amenzii nu este suficient pentru a înlătura eventuala pertinență a acestuia. Astfel, punctul 29 din orientări prevede doar cu titlu indicativ, iar nu limitativ, anumite circumstanțe atenuante care pot fi luate în considerare, astfel cum reiese din expresia „precum”, care este utilizată în cuprinsul acestuia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 octombrie 2011, Aragonesas Industrias y Energía/Comisia, T-348/08, Rep., EU:T:2011:621, punctele 279 și 280).

272 Totuși, în speță, nu i se poate imputa Comisiei faptul că nu a ținut seama de cotele de piață scăzute ale SLM pentru a acorda o reducere a cuantumului amenzii pentru circumstanțe atenuante.

273 Din punct de vedere metodologic, trebuie să se sublinieze mai întâi că Comisia a luat în considerare ponderea relativă a SLM în sectorul OPC pentru a stabili cuantumul amenzii, întrucât a considerat drept punct de plecare pentru calculul său valoarea vânzărilor realizate de întreprindere în legătură cu încălcarea în discuție.

274 În plus, nivelul ca atare al cotelor de piață indicate de SLM nu este neglijabil. Acest nivel trebuie să fie comparat cu nivelul cotelor de piață deținut de toți participanții la încălcare, ce reprezenta aproximativ 80 % din vânzările de OPC în cadrul SEE, Italia fiind țara în care consumul de OPC era cel mai important, precum și cu structura cererii, foarte eterogenă și compusă dintr-un număr foarte mic de clienți mari [decizia atacată, considerentele (98)-(102), și punctele 14-16 de mai sus].

275 Pe de altă parte, trebuie să se constate că SLM nu invocă elemente care să permită demonstrarea modului în care nivelul cotelor sale de piață în Europa sau în Italia ar justifica, ca atare, o reducere a cuantumului de bază al amenzii pentru circumstanțe atenuante.

276 În lipsa oricărei argumentații în acest sens, Comisia nu poate fi criticată pentru că nu a ridicat problema dacă, pentru a stabili cuantumul amenzii, caracterul modic al cotelor de piață ale SLM era de natură să justifice luarea sa în considerare în mod special drept circumstanță atenuantă.

277 Argumentul întemeiat pe necesitatea de a ține seama de caracterul modic al cotelor de piață ale SLM drept circumstanță atenuantă, pe care Comisia ar fi trebuit să o constate în temeiul punctului 29 din Orientările din 2006, trebuie, așadar, să fie respins ca nefondat.

278 În ceea ce privește argumentul întemeiat pe cooperarea cu Comisia, SLM amintește că a admis, la câteva zile după inspecție, că a participat la numeroase fapte imputate, aspect care nu este contestat de Comisie.

279 În această privință, trebuie amintit că, astfel cum s-a arătat în decizia atacată, Comisia consideră că necontestarea faptelor nu este suficientă, în sine, pentru a justifica reducerea cuantumului amenzii cu titlu de circumstanțe atenuante. În acest sens, Comisia a arătat că nu mai este legată de practica sa anterioară în această privință și că reducerea pentru necontestarea faptelor care era prevăzută în Comunicarea sa privind neaplicarea de amenzi sau reducerea cuantumului acestora în cauzele având ca obiect înțelegeri (JO 1996, C 207, p. 4) a fost ulterior abandonată [decizia atacată, considerentul (1009)].

280 Trebuie să se constate că, în orice ipoteză, admiterea de către SLM a unei părți a faptelor care îi sunt imputate nu a fost de natură să faciliteze activitatea Comisiei în ceea ce privește constatarea încălcării, întrucât partea despre care este vorba corespunde perioadei cuprinse între anii 1999 și 2002, în privința căreia Comisia dispunea deja de mai multe surse de informații și de foarte multe elemente de probă, ridicate în special cu ocazia inspecțiilor desfășurate în luna septembrie 2002. Admiterea faptelor în discuție de către SLM a fost, astfel, irelevantă în ceea ce privește constatarea încălcării în cazul său sau în cazul altor întreprinderi implicate în încălcare.

281 Argumentul întemeiat pe necesitatea de a ține seama de admiterea de către SLM a unei părți a faptelor care îi sunt imputate, drept circumstanță atenuantă, pe care Comisia ar fi trebuit să o constate în temeiul punctului 29 din Orientările din 2006 trebuie, așadar, să fie respins ca nefondat.

282 În această privință, din dosar reiese că elementele comunicate Comisiei de SLM în scrisoarea sa din 25 octombrie 2002 sau ulterior, în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, au fost irelevante în ceea ce privește constatarea încălcării. Astfel, informațiile referitoare la extinderea Clubului Europa între luna septembrie 2000 și luna septembrie 2002 provin în principal din alte surse.

283 În ceea ce privește argumentul întemeiat pe rolul marginal al SLM în încălcare, atât în privința duratei, cât și în privința conținutului, trebuie să se arate de la bun început că, în ceea ce privește durata limitată a participării SLM la încălcare, acest element este luat deja în considerare în stadiul stabilirii cuantumului de bază al amenzii, care ține seama de durata participării fiecărei întreprinderi la încălcare.

284 Astfel, în Orientările din 2006, Comisia a considerat că „simplul fapt că o întreprindere a participat la o încălcare pentru o perioadă mai scurtă decât alte întreprinderi nu este considerat circumstanță atenuantă, deoarece această circumstanță este deja reflectată în cuantumul de bază”.

285 Deși nu se poate exclude că, în anumite ipoteze, o diferență semnificativă în ceea ce privește durata participării diferitor întreprinderi în cauză poate fi luată în considerare în cadrul circumstanțelor atenuante, în speță, situația este diferită. Astfel, în prezenta cauză, participarea SLM la Clubul Italia a durat mai mulți ani și a fost efectuată în cunoștință de cauză. Această participare este suficient de semnificativă în privința duratei pentru a demonstra lipsa oricărei obligații a Comisiei de a ține seama de durata participării SLM la încălcare în cadrul circumstanțelor atenuante.

286 În ceea ce privește conținutul pretins limitat al participării SLM la încălcare și efectul pe care acesta ar trebui să îl aibă asupra stabilirii cuantumului amenzii aplicate acestei întreprinderi, concluziile părților sunt divergente în privința semnificației care trebuie dată elementelor prezentate în acest scop.

287 În această privință, din cuprinsul punctului 29 din Orientările din 2006 reiese că, în principiu, pentru a constata existența unei asemenea circumstanțe atenuante, Comisia solicită întreprinderii în cauză „[să] fac[ă] dovada că participarea sa la încălcare este extrem de redusă și [să] demonstre[ze] astfel că, în cursul perioadei în care a fost parte la acordurile ilicite, s-a sustras efectiv de la aplicarea acestora adoptând un comportament concurențial pe piață”.

288 În trecut, Comisia a considerat că o întreprindere care a avut un „rol exclusiv pasiv sau imitativ în comiterea încălcării” putea să beneficieze de o reducere a cuantumului de bază în cadrul circumstanțelor atenuante (a se vedea punctul B.3 din Liniile directoare din 1998).

289 În opinia SLM, participarea sa la cartel ar îndeplini aceste definiții. În speță, invocă practicile sale comerciale agresive, pierderile datorate comportamentului său din cauza sancțiunilor suferite, faptul că alte întreprinderi participante la încălcare nu o percepeau, cel puțin până în luna iunie 2000, ca fiind membru al înțelegerii și faptul că nu a participat la cea mai mare parte a reuniunilor coluzive.

290 În opinia Comisiei, participarea sa nu ar răspunde definițiilor citate anterior.

291 Astfel, în considerentul (990) al deciziei atacate, cu ocazia analizării argumentației referitoare la „rolul minor și/sau pasiv”, Comisia a arătat următoarele:

„SLM a participat și a contribuit în mod continuu și regulat la operațiunile de stabilire a cotelor, de alocare a clienților și de stabilire a prețurilor și la schimbul de informații comerciale sensibile la mai mult de 100 de reuniuni ale Clubului Italia între anii 1997 și 2002 […] În plus, spre deosebire de afirmația SLM, ITC și Tréfileurope, precum și CB confirmă participarea SLM la înțelegere […] Așadar, rolul SLM în înțelegere nu poate fi calificat nici substanțial limitat, nici exclusiv pasiv și minor.”

292 Analiza diferitor elemente de probă invocate de Comisie, în special a elementelor prezentate în anexa 3 la decizia atacată în ceea ce privește reuniunea din 15 aprilie 1997, care s-a desfășurat în prezența unui reprezentant al SLM și al cărei conținut a fost relatat de ITC și de Tréfileurope, arată că SLM era percepută ca un actor al cartelului chiar înainte de anul 2000.

293 În plus, astfel cum reiese și din decizia atacată, se confirmă că SLM a participat la un număr mare de reuniuni coluzive, care este suficient pentru a nu considera că participarea sa poate fi calificată exclusiv pasivă sau minoră ori substanțial limitată.

294 Pe de altă parte, în considerentele (1015)-(1022) ale deciziei atacate, cu ocazia examinării argumentației referitoare la „sustragerea de la aplicare/rolul substanțial redus”, Comisia arată că SLM, ca și alte întreprinderi, a afirmat că nu a pus în aplicare acordurile coluzive sau că a perturbat înțelegerea prin adoptarea unui comportament anticoncurențial pe piață. Pentru a susține această aserțiune, s-a arătat că SLM a depus diferite facturi și și-a mărit cifra de afaceri.

295 În răspuns, Comisia a arătat că:

— „cea mai mare parte a probelor prezentate constă în principal în date care sunt certificate numai de firma care le prezintă” [decizia atacată, considerentul (1018)];

— „[î]n orice caz, înșelarea ocazională în legătură cu prețurile stabilite și/sau cu clienții alocați nu ar dovedi, în sine, că o parte nu a pus în aplicare acordurile coluzive. Conflictele interne, rivalitățile și înșelările sunt proprii tuturor înțelegerilor, în special atunci când acestea sunt de lungă durată […] Faptul că o întreprindere nu ar fi respectat anumite acorduri nu semnifică, așadar, că nu a aplicat niciunul dintre acordurile coluzive și că a adoptat un comportament perfect concurențial pe piață” [decizia atacată, considerentul (1018)] și

— „aplicarea acordurilor coluzive era asigurată de un sistem de supraveghere […] și de reuniunile foarte frecvente dintre concurenți, în cursul cărora erau schimbate în mod regulat informații confidențiale care permiteau părților să compare cifrele lor și să convină și/sau să revizuiască cote, prețuri și alocarea clientelei. S-a demonstrat că […] SLM […], în mod asemănător tuturor celorlalți destinatari ai prezentei decizii, [a] participat în mod regulat la reuniuni în cursul cărora au fost

discutate și analizate prețurile, cotele și clienții […] Mai mult, în cazul […] SLM […], s-a făcut referire la controlul vânzărilor acest[eia] care a fost efectuat de [un] auditor extern, […]" [decizia atacată, considerentul (1019)].

296 În concluzie, Comisia consideră că „este clar că niciuna dintre părți nu a dovedit că s-a sustras efectiv de la aplicarea acordurilor ilicite prin adoptarea unui comportament concurențial pe piață sau, cel puțin, că a încălcat în mod clar și în mare măsură obligațiile privind punerea în aplicare a înțelegerii, astfel încât să perturbe însăși funcționarea acesteia" și că „[r]ezultă din acest context că nu poate fi reținută nicio circumstanță atenuantă pe baza sustragerii de la aplicare sau a unui rol substanțial limitat" [considerentul (1022)].

297 Cu toate acestea, trebuie să se arate că, deși, din dosar, reiese efectiv că SLM a participat în mod regulat la reuniuni coluzive și că a fost supusă unui mecanism de supraveghere, nu este irelevant să se cunoască dacă, în urma acestor reuniuni și în pofida mecanismului de supraveghere, SLM a adoptat sau nu a adoptat un comportament concurențial pe piață, după cum afirmă. Comisia nu este convingătoare atunci când înlătură argumentația SLM pentru motivul că din dosar reiese că a participat la încălcare.

298 De asemenea, argumentul întemeiat pe lipsa „certificării" informațiilor transmise de SLM nu poate fi suficient pentru a i se respinge orice valoare. Dacă Comisia avea cea mai mică îndoială cu privire la caracterul autentic sau veridic al informațiilor susceptibile să fie deduse din facturile transmise de SLM sau din pretinsa majorare a cifrei de afaceri, avea posibilitatea să solicite SLM informații suplimentare sau să desfășoare propria investigație cu privire la aceste informații.

299 Totuși, trebuie să se constate că, din analiza facturilor menționate și din observațiile părților în ședință în legătură cu acest aspect, reiese că aceste facturi nu erau foarte numeroase și vizau doar o perioadă scurtă, începutul lunii noiembrie 2001. Așadar, aceste documente nu pot fi invocate în mod pertinent pentru a susține că, în perioada în care SLM a aderat la acordurile ilicite, s-a sustras efectiv de la aplicarea acestora prin adoptarea unui comportament concurențial pe piață. Prin urmare, în speță, Comisia are temei să amintească faptul că, în mod general, „înșelarea ocazională" nu dovedește, în sine, că o parte nu a pus în aplicare acordurile coluzive.

300 Pe de altă parte, fără a furniza o probă oricât de neînsemnată, SLM afirmă că a fost percepută ca un „outsider" de ceilalți participanți la încălcare, din cauza practicilor sale comerciale agresive și că, pentru acest motiv, a suferit represalii din partea celorlalți participanți la înțelegere. Așadar, asemenea afirmații nu pot fi luate în considerare.

301 Prin urmare, argumentul întemeiat pe obligația Comisiei de a considera, în raport cu documentele transmise în cadrul procedurii administrative, că participarea SLM la încălcare este extrem de redusă în sensul punctului 29 din Orientările din 2006 trebuie respins ca nefondat.

302 Reiese din cele de mai sus că criticile reclamantelor întemeiate pe diferite argumente invocate pentru a demonstra circumstanțele atenuante, în sensul definit la punctul 29 din Orientările din 2006, trebuie să fie respinse.

b) Cu privire la declarațiile date în cadrul cererii de clemență

Evocarea deciziei atacate

303 În decizia atacată, Comisia arată următoarele:

„(1126)
SLM solicită o reducere a amenzii ca urmare a faptului că a comunicat informațiile care o incriminează în răspunsul la prima solicitare de informații a Comisiei, care ar fi depășit cadrul unei cooperări obișnuite. În plus, afirmă că nu putea să furnizeze mai multe informații din cauză, pe de o parte, că în acea perioadă nu era în măsură să determine probele de care Comisia dispunea deja și, pe de altă parte, că rolul său în încălcare era marginal. În sfârșit, afirmă că, pentru a-și consolida concluziile, Comisia ar fi utilizat declarațiile sale.

(1127)
Comisia reiterează că, pentru a justifica o reducere a amenzii în conformitate cu Comunicarea privind clemența, informațiile prezentate trebuie să aducă o valoare adăugată semnificativă. Natura autoincriminatoare a informațiilor sau faptul că, atunci când descrie înțelegerea, Comisia se referă la aceste informații nu este, așadar, determinant. În plus, atunci când solicită clemența, întreprinderea este prezumată că furnizează Comisiei toate informațiile pertinente aflate în posesia sa și are mai multe șanse să i se acorde o măsură de clemență dacă acționează cu promptitudine. Faptul că SLM nu ar fi fost în măsură să furnizeze mai multe informații deoarece nu avea cunoștință despre probele de care Comisia dispunea deja nu este, așadar, pertinent.

(1128)
În ceea ce privește valoarea adăugată semnificativă a contribuției SLM, aceasta a solicitat o reducere a amenzii la 30 octombrie 2002, răspunzând la o solicitare de informații a Comisiei. În răspunsul său, SLM confirmă că a participat la patru tipuri de reuniune, și anume la reuniunile ESIS [Eurotress Information Service, cu sediul în Düsseldorf], la reuniunile producătorilor italieni la nivel de conducere, între anii 1999 și 2002, la reuniunile producătorilor europeni la nivel de conducere sau la nivelul departamentului comercial, în anul 2001, și la reuniunile producătorilor italieni la nivel de vânzătorilor, între anii 1999 și 2002. Descrierea acestor reuniuni pe care o prezintă rezulta însă deja din probele preexistente, iar declarațiile sale au fost vagi.

(1129)
De asemenea, în ceea ce privește extinderea Clubului Europa, SLM explică faptul că, în anul 2001, au existat reuniuni între producătorii europeni și italieni în vederea negocierii unui statu-quo pentru exporturile italiene pe piața europeană. Ea declară că a participat la trei dintre aceste reuniuni și comunică procesul-verbal a două reuniuni, în special al reuniunii din 4 septembrie 2001 (care relatează o analiză a statu-quoului exporturilor italiene și o stabilizare a prețurilor) care este menționată în mai multe rânduri în comunicarea privind obiecțiunile. Mai multe elemente provenite din surse anterioare fac însă dovada acestei reuniuni, ca și alte elemente, și urmăresc același obiectiv. Așadar, informațiile aduse de SLM nu aduc o valoare adăugată semnificativă.”

Argumentele părților

304 SLM susține că, în mod greșit, Comisia nu i-a acordat o reducere a cuantumului amenzii pentru cooperarea arătată în cursul procedurii administrative. În special, SLM susține că, având în vedere rolul său secundar în încălcare, atunci când a decis să coopereze, nu era în măsură să cunoască elementele aflate deja în posesia Comisiei pentru a putea aprecia dacă răspunsurile date prezentau sau nu prezentau o valoare adăugată. Or, Comisia ar fi avut temei pentru a opune unei întreprinderi lipsa valorii adăugate a faptelor și împrejurărilor admise dacă exista posibilitatea să se demonstreze că această întreprindere avea cunoștință despre faptele și despre împrejurările care au fost depuse la

dosar, prin alte mijloace, de Comisie. Situația este diferită atunci când SLM a declarat Comisiei că au existat nu mai puțin de patru tipuri de reuniuni între producătorii de OPC, și anume cele din cadrul Eurostress Information Service (ESIS, asociația producătorilor de OPC în Europa), între producători europeni, doar între producători italieni, la nivel de responsabili sau de vânzători. SLM a indicat participanții la acestea, locurile, originea convocărilor și conținutul acestora [decizia atacată, considerentul (1128)]. Aceste declarații ar fi fost utilizate în comunicarea privind obiecțiunile în scopul susținerii anumitor concluzii (a se vedea comunicarea privind obiecțiunile, punctele 191 și 242), ceea ce nu s-ar fi întâmplat dacă aceste declarații ar fi lipsite de valoare.

305 Comisia susține că SLM nu merita o reducere a cuantumului amenzii, întrucât aceasta nu a furnizat informații având o valoare adăugată semnificativă. Mai mult, o reducere a cuantumului amenzii aplicate SLM ar fi fost inadecvată, având în vedere comportamentul său calculat și caracterul vag al informațiilor comunicate.

Aprecierea Tribunalului

306 În speță, trebuie să se arate că, la 9 ianuarie 2002, Bundeskartellamt a transmis Comisiei documente care aminteau despre existența unei încălcări a articolului 101 TFUE privind OPC.

307 De asemenea, încă din 19 iulie 2002, adică înaintea efectuării verificărilor din 19 și din 20 septembrie 2002, Comisia a acordat DWK imunitate condiționată, răspunzând unei cereri introduse în acest sens la 18 iunie 2002. În urma acestor inspecții, mai multe întreprinderi au introdus cereri de obținere a unui tratament favorabil din partea Comisiei, în schimbul cooperării acestora cu Comisia, în special ITC, începând din 21 septembrie 2002, dar și Redaelli, la 21 octombrie 2002, și Nedri, la 23 octombrie 2002.

308 În decizia atacată, Comisia a arătat că ITC a beneficiat de o reducere a amenzii de 50 % pentru că a fost prima întreprindere care a îndeplinit cerințele prevăzute la punctul 21 din Comunicarea din 2002 privind clemența. În special, s-a arătat că ITC a comunicat informații importante referitoare la Clubul Italia și la acordurile paneuropene. Comisia a arătat de asemenea că Nedri a beneficiat de o reducere a amenzii de 25 % pentru că a fost a doua întreprindere care a îndeplinit cerințele sus-menționate. Alte întreprinderi, ArcelorMittal Wire France, ArcelorMittal, ArcelorMittal Fontaine, ArcelorMittal Verderio, ArcelorMittal España, Emesa/Galycas și WDI, au beneficiat de reduceri ale amenzilor de 20 % sau de 5 %. La rândul lor, cererile introduse de Tycsa, de Redaelli și de SLM au fost respinse.

309 În ceea ce privește SLM, în același timp în care a răspuns la solicitarea de informații adresată cu ocazia inspecției, la 25 octombrie 2002, a introdus o cerere pentru a beneficia de Comunicarea din 2002 privind clemența, care a fost înregistrată la Comisie la 30 octombrie 2002. Ulterior, în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, SLM a furnizat Comisiei alte elemente de probă.

310 Totuși, se confirmă că elementele comunicate de SLM au avut doar o utilitate relativă pentru Comisie, care dispunea deja, în urma inspecțiilor sau în special ca urmare a cooperării ITC, de numeroase elemente pentru a demonstra diferitele părți ale încălcării cu privire la care SLM a prezentat informații. Astfel, informațiile referitoare la extinderea Clubului Europa, între luna septembrie 2000 și luna septembrie 2002, provin, în esență, de la alte întreprinderi decât SLM sau, atunci când este menționată SLM, sunt menționate și numeroase alte întreprinderi ale căror contribuții sunt anterioare celor ale SLM [decizia atacată, considerentul (265) și următoarele].

311 Din cele de mai sus reiese că criticile SLM referitoare la necesitatea de a i se recunoaște beneficiul unei reduceri a cuantumului amenzii pentru a-i fi recompensată cooperarea la dovedirea încălcării trebuie să fie respinse.

5. *Cu privire la luarea în considerare a situației specifice a SLM*

312 În mai multe rânduri, în cadrul argumentațiilor lor, SLM și Ori Martin au susținut că Comisia nu a luat în considerare în mod corect caracterul specific al situației SLM. În opinia reclamantelor, participarea acestei întreprinderi la înțelegere ar fi fost nu numai tardivă, ci și limitată, aspect de care Comisia ar fi trebuit să țină seama la un anumit stadiu al stabilirii cuantumului amenzii. Cu toate acestea, Comisia nu ar fi recurs la o asemenea individualizare a sancțiunii, formula utilizată pentru stabilirea cuantumului amenzii fiind aceeași ca cea utilizată pentru sancționarea întreprinderilor care, precum Redaelli, au participat la toate aspectele încălcării și pe întreaga durată a acesteia.

313 În prezenta cauză, Tribunalul trebuie să analizeze dacă, prin sancționarea SLM cu o amendă în cuantum de 19,8 milioane de euro înainte de aplicarea pragului legal de 10 %, calculat îndeosebi prin luarea în considerare a tuturor vânzărilor de OPC realizate de SLM în SEE, a gravității obiective a încălcării ca atare, a duratei participării SLM la Clubul Italia începând cu o reuniune la care SLM nu a fost reprezentată și fără a evidenția o circumstanță atenuantă oricât de neînsemnată (a se vedea punctul 134 de mai sus), Comisia a apreciat în mod adecvat împrejurările cauzei.

314 Astfel, după cum reiese din jurisprudență și în conformitate cu principiul protecției jurisdicționale efective, ale cărui componente sunt principiile proporționalității și individualizării pedepselor (a se vedea punctele 138-142 de mai sus), amenda trebuie stabilită având în vedere elemente referitoare nu numai la încălcarea ca atare, ci și la participarea efectivă la această încălcare a întreprinderii sancționate. Comisia ori, în caz contrar, Tribunalul trebuie astfel să asigure individualizarea pedepsei în raport cu încălcarea, luând în considerare situația specifică a SLM în cadrul încălcării unice caracterizate de Comisie în decizia atacată.

Modalități de participare la Clubul Italia

315 În ceea ce privește participarea la Clubul Italia, pot fi făcute trei observații pentru a aprecia sancțiunea care trebuie aplicată SLM prin prisma celor arătate mai sus în legătură cu elementele luate în considerare de Comisie pentru stabilirea cuantumului amenzii.

316 În primul rând, astfel cum susține Comisia, acordurile încheiate în cadrul Clubului Italia au avut efectiv o sferă geografică ce depășește Italia. În afara aspectului italian al acestui club, el a permis atât unui anumit număr de întreprinderi, și anume nucleul dur compus din Redaelli, din CB, din ITC și din Itas (prezente în Italia), precum și din Tréfileurope (prezentă în Italia, dar și în restul Europei), cât și din SLM să coordoneze eforturile producătorilor italieni pentru export și, în mod simetric, să definească o politică comună ca reacție la încercările producătorilor din alte țări (precum Tycsa, Nedri și DWK, care interveneau uneori în Italia) de a limita aceste eforturi propunând producătorilor italieni o cotă de export în restul Europei.

317 Totuși, trebuie să se constate că, în întreaga perioadă în care SLM a participat numai la această componentă a încălcării (în opinia Comisiei, de la 10 februarie 1997 până la 10 septembrie 2000), discuțiile care au avut loc în prezența sa nu au privit Austria și, în cazul în care acestea priveau Germania și Franța, se desfășurau în momente în care SLM nu vindea sau nu vindea încă OPC în aceste state. Aceste particularități trebuie luate în considerare atunci când este vorba să se aprecieze cuantumul sancțiunii care trebuie aplicată SLM.

318 În al doilea rând, în ceea ce privește durata participării SLM la Clubul Italia, aceasta nu poate fi considerată că a debutat la 10 februarie 1997, astfel cum opinează Comisia, ci trebuie reportată la 15 aprilie 1997, în vederea îndeplinirii nivelului de probațiune cerut pentru dovedirea participării la o încălcare. Trebuie să se țină seama de acest aspect și în cadrul stabilirii cuantumului amenzii.

319 În al treilea rând, în ceea ce privește conținutul participării SLM la Clubul Italia, trebuie să se arate că, în decizia atacată, Comisia a considerat că, începând cu 29 noiembrie 1999, SLM știa sau ar fi trebuit să știe că, prin participarea la Clubul Italia, lua parte la un sistem mai global care cuprindea mai multe niveluri, al cărui obiectiv era stabilizarea pieței OPC la nivel paneuropean în vederea evitării unei scăderi a prețurilor [decizia atacată, considerentul (650), și punctul 129 de mai sus]. Așadar, SLM a avut cunoștință despre încălcarea unică ce îi este imputată de Comisie doar la un stadiu mai tardiv față de alte întreprinderi.

320 Această particularitate, amintită în decizia atacată, trebuie de asemenea să fie luată în considerare în stadiul stabilirii cuantumului amenzii, întrucât diferențiază situația SLM de situația altor întreprinderi sancționate în prezenta cauză precum Redaelli, care au participat la Clubul Italia de la începutul acestuia sau care aveau cunoștință despre toate aspectele încălcării unice. În acest sens, trebuie să se arate că situația SLM se diferențiază în mod semnificativ și de situațiile celor trei întreprinderi în privința cărora Comisia a ținut seama de cunoașterea tardivă a dimensiunii paneuropene a încălcării. În speță, în cazul Socitrel, al Proderac și al Fapricela, care activau în cadrul Clubului España, cunoașterea planului de ansamblu a intervenit abia în luna mai 2001, iar nu ca în cazul SLM, în luna noiembrie 1999. Trebuie să se rețină și că SLM nu numai că a avut cunoștință despre dimensiunea paneuropeană a încălcării, ci și că, ulterior, a participat pe deplin la aceasta.

Modalități de participare la Clubul Europa și la alte acorduri

321 Nu s-a contestat că SLM nu a participat la Acordul din Sud, la Clubul España, la coordonarea privind clientul Addtek sau la Clubul din Zürich, care a precedat Clubul Europa.

322 În ceea ce privește Clubul Europa, trebuie amintit că participarea SLM la acest aspect al încălcării unice a fost reținut doar pentru perioada cuprinsă între 11 septembrie 2000 și 19 septembrie 2002, ceea ce corespunde unei perioade în care SLM a început să dispună de autorizațiile necesare pentru comercializarea OPC în anumite state care făceau obiectul Clubului Europa și în care existau discuții cu Clubul Italia cu privire la dimensiunea cotei care ar putea fi recunoscută exportatorilor italieni.

323 Din cele de mai sus reiese că participarea SLM la încălcare nu a fost uniformă, ci progresivă. SLM a participat mai întâi și exclusiv la Clubul Italia, din luna aprilie 1997 până la sfârșitul lunii noiembrie 1999, a avut cunoștință despre dimensiunea paneuropeană a încălcării unice începând cu luna decembrie 1999 și a participat ulterior la Clubul Europa, din luna septembrie 2000 până în luna septembrie 2002.

324 Această constatare constituie un element care ar fi trebuit să fie luat în considerare de Comisie cu ocazia aprecierii sancțiunii care urma să fie aplicată SLM.

325 Totuși, trebuie să se arate de asemenea că o asemenea constatare nu are semnificația că participarea SLM la încălcare este și limitată, precum susțin reclamantele. Într-adevăr, din dosar reiese că, începând cu anul 2000, rolul SLM în cadrul Clubului Italia, în special în ceea ce privește discuțiile intervenite cu Clubul Europa pentru stabilirea unei cote de exporturi, poate fi asemănată cu rolul avut de actorii principali ai Clubului Italia, și anume Redaelli, Itas, CB, ITC și Tréfileurope.

6. *Concluzie*

326 În consecință, din cele de mai sus reiese că sancțiunea aplicată SLM și, în parte, Ori Martin este disproporționată, îndeosebi în sensul că nu a fost suficient de individualizată, în lipsa luării în considerare de către Comisie a anumitor particularități ale situației acestei întreprinderi atunci când a sancționat-o cu o amendă în cuantum de 19,8 milioane de euro, înainte de aplicarea pragului legal de 10 %.

327 În special, sancțiunea aplicată de Comisie nu ține seama de faptul că SLM a participat doar în mod tardiv și progresiv la încălcarea unică, limitându-se, în esență, într-o primă etapă, la acordurile încheiate în cadrul Clubului Italia în ceea ce privește piața italiană. În speță, cu ocazia calculării cuantumului amenzii, Comisia trebuia să ia în considerare lipsa unor autorizații care să permită SLM efectuarea vânzărilor în anumite state membre înainte de o anumită dată și lipsa elementelor care să permită să se considere că SLM putea fi implicată în înțelegere chiar înainte de a participa la reuniunile Clubului Italia.

328 Prin urmare, articolul 2 punctul 16 din decizia atacată trebuie anulat, în măsura în care prin acesta se aplică reclamantelor o sancțiune disproporționată.

329 Efectele care trebuie deduse din cele de mai sus vor fi examinate în continuare, prin prisma competenței de fond conferite Tribunalului, a cărei exercitare este solicitată în speță.

330 În aceste împrejurări, nu mai trebuie examinate argumentele părților referitoare la critica întemeiată pe încălcarea principiului egalității de tratament sau la criticile întemeiate pe încălcarea anumitor dispoziții ale Orientărilor din 2006, care, în speță, nu sunt în măsură să repună în discuție sau să modifice rezultatul aprecierii de mai sus.

D – *Cu privire la durata lungă neobișnuită a procedurii administrative*

1. *Argumentele părților*

331 SLM susține că durata procedurii administrative a fost foarte lungă. În speță, procedura administrativă ar fi durat mai mult de opt ani, iar între inspecțiile desfășurate la 19 septembrie 2002 și trimiterea comunicării privind obiecțiunile, la 30 septembrie 2008, ar fi trecut mai mult de șase ani. Or, încă din anul 2002, Comisia ar fi avut cunoștință despre un număr foarte mare de fapte pe baza cărora și-a întemeiat ulterior decizia atacată, iar numeroase întreprinderi ar fi cooperat cu rapiditate. În opinia SLM, procedura s-ar fi terminat tardiv din cauza numărului mare de funcționari care au tratat succesiv dosarul, motiv pentru care solicită Tribunalului obligarea Comisiei să îi furnizeze o listă care să menționeze numărul funcționarilor care au tratat dosarul între anii 2002 și 2010. După mai mult de zece ani, pentru SLM ar fi dificil să se pronunțe cu privire la faptele care îi sunt imputate, adesea în mod indirect, pe baza documentelor olografe întocmite de alte persoane. De asemenea, Comisia ar fi alocat 6 ani pentru a decide dacă se impunea admiterea sau respingerea cererii sale de clemență, introdusă la 30 octombrie 2002 și respinsă la 19 septembrie 2008, ceea ce ar fi compromis dreptul SLM de a pregăti în timp util o apărare aptă să asigure cea mai bună protecție a intereselor sale. Din cauza lentorii administrative, SLM ar fi fost împiedicată să își pregătească o apărare adecvată în ceea ce privește primii ani de participare la înțelegere, reținută în privința sa (1997 și 1998).

332 Comisia contestă această argumentație. În ceea ce privește cererea de dispunere a unei măsuri de cercetare judecătorească, Comisia evidențiază în special că, în raport cu complexitatea procedurii, cunoașterea numărului de funcționari succesivi responsabili cu dosarul nu ar fi pertinent.

2. *Aprecierea Tribunalului*

333 Cu titlu introductiv, trebuie să se arate că SLM recunoaște că a participat la încălcare începând cu anul 1999. Acest element trebuie luat în considerare atunci când se vor aprecia efectele unei eventuale încălcări a principiului termenului rezonabil.

334 Respectarea unui termen rezonabil în cadrul desfășurării procedurilor administrative în materia politicii privind concurența constituie un principiu general de drept al Uniunii, a cărui respectare este asigurată de instanțele Uniunii (a se vedea Hotărârea din 19 decembrie 2012, Heineken Nederland și Heineken/Comisia, C-452/11 P, EU:C:2012:829, punctul 97 și jurisprudența citată).

335 Principiul unui termen rezonabil al unei proceduri administrative a fost reafirmat la articolul 41 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale, potrivit căruia „[o]rice persoană are dreptul de a beneficia, în ce privește problemele sale, de un tratament imparțial, echitabil și într-un termen rezonabil din partea instituțiilor, organelor și agențiilor Uniunii” (Hotărârea din 5 iunie 2012, Imperial Chemical Industries/Comisia, T-214/06, Rep., EU:T:2012:275, punctul 284).

336 Caracterul rezonabil al duratei procedurii trebuie să fie apreciat în funcție de împrejurările proprii fiecărui caz și în special în funcție de contextul acesteia, de conduita părților în cursul procedurii, de importanța cazului pentru diferitele întreprinderi interesate și de gradul său de complexitate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 aprilie 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij și alții/Comisia, T-305/94-T-307/94, T-313/94-T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 și T-335/94, Rec., EU:T:1999:80, punctul 126), precum și, eventual, de informațiile sau de justificările pe care Comisia le poate furniza în ceea ce privește actele de investigare efectuate în cursul procedurii administrative.

337 Curtea s-a pronunțat în sensul că procedura administrativă poate determina examinarea a două perioade succesive, fiecăreia dintre acestea corespunzându-i o logică internă proprie. Prima perioadă, care durează până la comunicarea privind obiecțiunile, are ca punct de plecare data la care Comisia, făcând uz de competențele care i-au fost acordate de legiuitorul Uniunii, adoptă măsuri care implică acuzația de a fi săvârșit o încălcare și trebuie să îi permită să adopte o poziție cu privire la orientarea procedurii. În ceea ce privește a doua perioadă, aceasta este cuprinsă între comunicarea privind obiecțiunile și adoptarea deciziei finale. Ea trebuie să îi permită Comisiei să se pronunțe definitiv cu privire la încălcarea imputată (Hotărârea din 21 septembrie 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Comisia, C-105/04 P, Rec., EU:C:2006:592, punctul 38).

338 Reiese din jurisprudență că încălcarea principiului termenului rezonabil poate determina două tipuri de efecte.

339 Pe de o parte, atunci când încălcarea termenului rezonabil a avut efect asupra finalizării procedurii, o asemenea încălcare este de natură să determine anularea deciziei atacate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 septembrie 2006, Technische Unie/Comisia, C-113/04 P, Rec., EU:C:2006:593, punctul 48 și jurisprudența citată).

340 Trebuie să se precizeze că, în ceea ce privește aplicarea normelor de concurență, depășirea termenului rezonabil poate constitui un motiv de anulare numai în cazul unor decizii prin care se constată încălcări și cu condiția să se fi demonstrat că încălcarea acestui principiu a adus atingere dreptului la apărare al întreprinderilor în cauză. În afara acestei ipoteze specifice, nerespectarea obligației de a se pronunța într-un termen rezonabil nu are efect asupra validității procedurii administrative în temeiul Regulamentului nr. 1/2003 (a se vedea Hotărârea din 16 decembrie 2003, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied și Technische Unie/Comisia, T-5/00 și T-6/00, Rec., EU:T:2003:342, punctul 74 și jurisprudența citată, confirmată în recurs cu privire la acest aspect prin Hotărârea Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Comisia, punctul 337 de mai sus, EU:C:2006:592, punctele 42 și 43).

341 Cu toate acestea, întrucât respectarea dreptului la apărare, principiu al cărui caracter fundamental a fost subliniat în numeroase rânduri în jurisprudența Curții (Hotărârea din 9 noiembrie 1983, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Comisia, 322/81, Rec., EU:C:1983:313, punctul 7), are o importanță capitală în procedurile precum cea în speță, trebuie să se evite ca acest drept să poată fi compromis în mod iremediabil din cauza duratei excesive a fazei de investigare și ca această durată să

poată împiedica obținerea unor probe prin care se urmărește infirmarea existenței unor comportamente de natură să angajeze răspunderea întreprinderilor în cauză. Pentru acest motiv, examinarea eventualului obstacol în calea exercitării dreptului la apărare nu trebuie să fie limitată la faza în sine, în care acest drept își produce efectele depline, și anume, a doua fază a procedurii administrative. Aprecierea originii eventualei diluări a exercitării eficiente a dreptului la apărare trebuie extinsă la ansamblul acestei proceduri, referindu-se la durata totală a acesteia (Hotărârea Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Comisia, punctul 337 de mai sus, EU:C:2006:592, punctul 50).

342 Pe de altă parte, atunci când încălcarea termenului rezonabil nu produce efecte asupra finalizării procedurii, o asemenea încălcare poate determina Tribunalul, în cadrul exercitării competenței sale de fond, să remedieze în mod corespunzător încălcarea rezultată ca urmare a depășirii termenului rezonabil al procedurii administrative, reducând, eventual, cuantumul amenzii aplicate (a se vedea în acest sens Hotărârea Technische Unie/Comisia, punctul 339 de mai sus, EU:C:2006:593, punctele 202-204, și Hotărârea din 16 iunie 2011, Heineken Nederland și Heineken/Comisia, T-240/07, Rep., EU:T:2011:284, punctele 429 și 434, confirmată în recurs prin Hotărârea Heineken Nederland și Heineken/Comisia, punctul 334 de mai sus, EU:C:2012:829, punctul 100).

343 Reiese din cele de mai sus că, pentru ca o procedură de lungă durată să poată fi susceptibilă a constitui o încălcare a principiului termenului rezonabil, durata acestei proceduri trebuie calificată ca fiind excesivă.

344 În speță, procedura administrativă a cuprins patru faze succesive, prima fiind anterioară comunicării privind obiecțiunile, iar următoarele trei ulterioare acestei comunicări.

345 Prima fază a început la 9 ianuarie 2002, odată cu comunicarea de către Bundeskartellamt a documentelor menționate la punctul 23 de mai sus, și s-a terminat la 30 septembrie 2008 prin adoptarea comunicării privind obiecțiunile.

346 A doua fază a început la această dată (a se vedea punctele 33-39 de mai sus) și s-a terminat prin adoptarea deciziei inițiale, la 30 iunie 2010.

347 După introducerea primei serii de acțiuni (amintite la punctul 10 de mai sus), la 30 septembrie 2010, Comisia a adoptat o primă decizie de modificare (a se vedea punctul 4 de mai sus) în vederea corectării diferitor erori pe care le constatase în decizia inițială, împrejurare care a determinat terminarea celei de a treia faze a procedurii administrative.

348 În sfârșit, la 4 aprilie 2011, s-a terminat a patra fază a procedurii administrative, odată cu adoptarea de către Comisie a celei de a doua decizii de modificare, prin care a aprobat reducerea cuantumului amenzii aplicate, pe de o parte, ArcelorMittal, ArcelorMittal Verderio, ArcelorMittal Fontaine și ArcelorMittal Wire France și, pe de altă parte, SLM și Ori Martin (a se vedea punctul 6 de mai sus).

349 Trebuie să se arate de la bun început că prezentul motiv privește numai primele două faze ale procedurii administrative.

350 La 17 decembrie 2013, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii prevăzute la articolul 64 din Regulamentul de procedură din 2 mai 1991, Tribunalul a adresat o întrebare scrisă Comisiei pentru a obține o descriere detaliată a diligențelor pe care le efectuase ca urmare a inspecțiilor, desfășurate la 19 și la 20 septembrie 2002, până la adoptarea deciziei inițiale.

351 Comisia a dat curs acestei cereri prin înscrisul depus la grefă la 28 februarie 2014.

352 O copie a răspunsului Comisiei a fost comunicat reclamantelor de grefa Tribunalului.

353 În răspunsul său, Comisia prezintă în mod detaliat și convingător diligențele pe care le-a îndeplinit pe întreaga durată a procedurii administrative și motivele pentru care procedura a durat din anul 2002 până în anul 2010.

354 În speță, mai mulți factori explică durata procedurii administrative.

355 În această privință, trebuie avute în vedere durata înțelegerii (mai mare de 18 ani), sfera sa geografică deosebit de extinsă (înțelegerea a privit majoritatea statelor membre), organizarea înțelegerii la nivel geografic și în timp (diferitele cluburi), numărul de reuniuni care s-au desfășurat în cadrul diferitor cluburi (peste 500), numărul de întreprinderi în cauză (17), numărul de cereri de clemență și volumul deosebit de mare de documente furnizate în acest cadru sau obținute în cursul inspecțiilor și întocmite în diverse limbi, care au trebuit să fie examinate de Comisie, diversele solicitări suplimentare de informații pe care Comisia a trebuit să le adreseze diferitor societăți în cauză în funcție de evoluția comprehensiunii înțelegerii, numărul de destinatari ai comunicării privind obiecțiunile (peste 40), numărul de limbi de procedură (8), precum și diversele cereri referitoare la capacitatea de plată (14).

356 În plus, trebuie să se arate deopotrivă că SLM nu demonstrează modul în care ar fi fost încălcat dreptul său la apărare din cauza duratei procedurii. Informațiile transmise în această privință rămân lipsite de pertinență. Astfel, afirmația SLM potrivit căreia ar fi fost împiedicată să pregătească o apărare adecvată în ceea ce privește primii ani de participare la înțelegere, reținută în sarcina sa (1997 și 1998), îi poate fi imputată numai sieși, deoarece, începând cu toamna anului 2002, a fost avizată despre investigația desfășurată de Comisie referitoare la înțelegerea la care i se impută că a participat. De asemenea, în ceea ce privește împrejurarea referitoare la tardivitatea răspunsului la cererea de clemență formulată de SLM, timpul acordat de Comisie pentru a-i răspunde ar fi trebuit să o stimuleze să își ia precauții și să construiască o apărare cât mai repede posibil după inițierea investigației, în toamna anului 2002. În ceea ce privește pretinsa dificultate de a se pronunța cu privire la faptele care sunt imputate SLM din cauza trecerii timpului, este vorba despre o împrejurare care, în mod contrar susținerilor acesteia, ar fi trebuit să o determine să acționeze cu celeritate și nu să aștepte dispersarea probelor și a persoanelor.

357 Pe baza informațiilor furnizate de Comisie, care atestă complexitatea specifică a cauzei, Tribunalul apreciază că, în pofida duratei lungi a procedurii, aceasta nu poate fi calificată drept excesivă. Prin urmare, Comisia nu a încălcat termenul rezonabil și, în consecință, acest motiv trebuie respins.

E – *Cu privire la stabilirea răspunderii pentru încălcare în sarcina societății-mamă*

358 Ori Martin susține că Comisia a stabilit în mod eronat în sarcina sa răspunderea solidară pentru o parte a încălcării, care reiese, potrivit celor menționate în considerentele (862)-(875) ale deciziei atacate, din prezumția unei influențe decisive ce rezultă din deținerea cvasiexclusivă a capitalului SLM, între 1 ianuarie 1999 și 19 septembrie 2002 (a se vedea punctul 132 de mai sus).

1. *Argumentele părților*

359 În primul rând, Ori Martin susține că, întrucât a considerat că elementele prezentate pentru răsturnarea prezumției unei exercitări efective a unei influențe decisive erau nepertinente, Comisia a ridicat o prezumție simplă la rangul de prezumție irefragabilă. Aceasta ar încălca articolul 101 TFUE, principiul răspunderii personale, principiul caracterului personal al pedepselor, precum și principiul răspunderii limitate, care guvernează dreptul societăților. Răsturnarea prezumției nu ar trebui să impună proba imposibilității, pentru societatea-mamă, de a exercita o influență decisivă asupra filialei sale, ci doar proba că această influență nu a fost exercitată.

360 În speță, împrejurarea că Ori Martin a avut un interes și un rol în privința SLM, în calitate de acționar, pentru a-și proteja interesul financiar [decizia atacată, considerentul (874)] nu ar fi suficient pentru a i se imputa comportamentul ilicit al SLM. Un asemenea interes ar fi doar consecința normală a deținerii

unei părți a capitalului unei societăți, fără ca, de altfel, să fie vorba în mod necesar despre întregul capital și nici măcar despre cea mai mare parte a acestui capital. În principiu, o încălcare nu poate fi imputată unei persoane fără ca aceasta să fie prevăzută de o normă, în mod expres și în prealabil. Comisia ar trebui să probeze că Ori Martin a intenționat să contribuie prin comportamentul propriu la obiectivele comune urmărite de toți participanții și că a avut cunoștință despre comportamentele materiale preconizate sau puse în aplicare de alte întreprinderi în urmărirea acelorași obiective ori că putea să le prevadă în mod rezonabil și că era pregătită să accepte riscul ce decurgea din acestea.

361 În al doilea rând, Ori Martin susține că elementele invocate pentru a răsturna prezumția sunt pertinente în speță. Ori Martin ar fi acționat întotdeauna în calitate de holding, iar participația sa la SLM ar fi doar financiară. Ori Martin nu ar fi desfășurat niciodată în mod direct activități în sectorul OPC. Prin urmare, ar fi străină de comportamentele SLM. Ori Martin nu ar fi avut sau nu ar fi putut să aibă cunoștință despre comportamentele anticoncurențiale ale SLM. În special, Ori Martin nu ar fi intervenit niciodată în opțiunile strategice și în deciziile de investiții ale SLM. Ori Martin nu ar avea nici o structură operațională, nici salariați. Cei trei membri ai consiliului de administrație al acesteia nu ar avea nicio cunoștință despre sectorul oțelului. Lipsa unei intervenții a Ori Martin în cadrul SLM ar fi demonstrată prin procesele-verbale ale reuniunilor consiliului de administrație și adunării generale a acționarilor. SLM s-ar fi adresat grupului Ori Martin pentru achiziții de fil machine (2 % din achiziții în perioada 1995-2001) doar ocazional. În plus, Ori Martin invocă și lipsa unui „flux de informații” între ea și SLM. Pe de altă parte, persoana fizică implicată în înțelegere pe seama SLM ar fi acționat din proprie inițiativă și având deplină autonomie. Aceasta nu ar fi avut niciodată niciun rol în cadrul Ori Martin.

362 În al treilea rând, Ori Martin susține că, în decizia atacată, Comisia nu a explicat motivele pentru care faptul că SLM nu avea obligația de raportare către Ori Martin nu a constituit un element de natură să demonstreze autonomia comportamentului său. Având în vedere elementele furnizate în cadrul procedurii administrative, Comisia ar fi trebuit să concluzioneze că comportamentul SLM nu putea fi imputat Ori Martin, orice influență din partea sa asupra filialei fiind exclusă. În speță, aceste elemente de probă ar fi fost luate în considerare sau înlăturate fără a se proceda la o evaluare de ansamblu, chiar respinse în termeni atât de generali, încât respingerea lor nu ar fi comprehensibilă.

363 Comisia contestă această argumentație. Niciun element invocat de Ori Martin nu ar permite răsturnarea prezumției exercitării unei influențe decisive. În ceea ce privește profilul administratorilor Ori Martin și conținutul proceselor-verbale ale consiliilor de administrație și adunărilor generale ale Ori Martin, Comisia susține că, întrucât aceste elemente nu au fost invocate în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, ci numai în cererea introductivă, Ori Martin nu le poate invoca pentru a contesta aprecierea efectuată în decizia atacată.

2. *Aprecierea Tribunalului*

364 Din dosar reiese că Ori Martin a deținut integral capitalul filialei sale SLM între 1 ianuarie 1999 și 31 octombrie 2001. Tot din dosar reiese că, între 1 noiembrie 2001 și 19 septembrie 2002, Ori Martin a deținut în mod direct 98 % și în mod indirect 2 % din această filială prin intermediul Ori Martin Lux SA [decizia atacată, considerentul (867)].

365 În plus, din decizia atacată reiese că, pe baza proprietății integrale sau cvasiintegrale deținute de Ori Martin asupra SLM în acea perioadă, Comisia a considerat că Ori Martin a exercitat o influență decisivă asupra SLM de la 1 ianuarie 1999 până la 19 septembrie 2002 [decizia atacată, considerentul (868)].

366 Deși legătura care unește Ori Martin, societatea-mamă, și SLM, filiala acesteia, nu este contestată în prezenta cauză, situația este diferită în privința consecinței deduse de Comisie. Astfel, Ori Martin solicită anularea deciziei atacate, în măsura în care prin aceasta se stabilește în sarcina sa răspunderea pentru comportamentul ilicit al SLM în perioada sus-menționată. Această stabilire a răspunderii ar fi eronată, pentru următoarele motive.

367 Pe planul principiilor, Ori Martin susține că Comisia a denaturat natura și conținutul prezumției exercitării efective a unei influențe decisive, consacrată de jurisprudență, întrucât a considerat că este suficientă caracterizarea unei legături de proprietate cvasiexclusivă a societății-mamă asupra filialei pentru a nu fi necesară demonstrarea unei exercitări efective a unei asemenea influențe. Comisia nu ar putea să fie satisfăcută doar de calitatea de acționar pentru a imputa comportamentul filialei societății-mamă a acesteia. Comisia ar trebui să probeze că Ori Martin era deopotrivă răspunzătoare, sub o anumită formă, prin faptul că intenționa să contribuie prin comportamentul propriu la încălcare sau că nu putea să o ignore.

368 În acest sens, Ori Martin invocă, pe de o parte, încălcarea articolului 101 TFUE, a principiului răspunderii personale și a principiului caracterului personal al pedepselor, în temeiul cărora o faptă nu poate fi imputată unei persoane care nu a săvârșit-o, și, pe de altă parte, încălcarea principiilor personalității juridice și răspunderii limitate, recunoscute în Uniune de dreptul societăților, care vizează limitarea răspunderii societății care este autoarea faptelor ce întemeiază această răspundere, iar nu a grupului din care aceasta face parte.

369 Pe plan practic, Ori Martin susține că Comisia nu a apreciat în mod corect diferitele elemente de probă invocate în cursul procedurii administrative, care, dacă ar fi fost apreciate în mod corect, ar demonstra că nu putea să exercite o influență decisivă asupra comportamentului SLM. Această demonstrație ar fi, de altfel, întărită de argumentele complementare prezentate în fața Tribunalului în acest sens.

370 În acest cadru, Ori Martin invocă aprecierea eronată a Comisiei cu privire la faptele din speță, precum și încălcarea obligației de motivare, a principiului egalității de tratament și a principiului bunei administrări.

a) Cu privire la prezumția exercitării efective a unei influențe decisive

371 Afirmând că, pentru a demonstra existența unei întreprinderi în sensul dreptului Uniunii, Comisia ar fi trebuit să determine că societatea-mamă exercită efectiv influența decisivă pe care Ori Martin ar fi susceptibilă să o aibă din cauza participației considerabile pe care aceasta a deținut-o la filiala sa și că pentru Ori Martin ar fi suficient să probeze că această influență nu a fost exercitată pentru a răsturna prezumția fără să fi trebuit să demonstreze că îi era imposibil să exercite o asemenea influență (a se vedea punctul 359 de mai sus), Ori Martin face o confuzie cu privire la natura și la conținutul prezumției consacrate de jurisprudență într-o asemenea ipoteză.

372 Astfel, potrivit unei jurisprudențe constante, noțiunea de întreprindere desemnează orice entitate care exercită o activitate economică, independent de statutul juridic al acestei entități și de modul său de finanțare. Cu privire la acest aspect, Curtea a precizat, pe de o parte, că noțiunea de întreprindere, plasată în acest context, trebuie să fie înțeleasă în sensul că desemnează o unitate economică, chiar dacă, din punct de vedere juridic, această unitate economică este constituită din mai multe persoane fizice sau juridice, și, pe de altă parte, că, în cazul în care o astfel de entitate economică încalcă normele de concurență, îi revine răspunderea pentru această încălcare, potrivit principiului răspunderii personale (a se vedea Hotărârea din 10 septembrie 2009, Akzo Nobel și alții/Comisia, C-97/08 P, Rep., EU:C:2009:536, punctele 54-56 și jurisprudența citată, Hotărârea din 29 septembrie 2011, Elf Aquitaine/Comisia, C-521/09 P, Rep., EU:C:2011:620, punctul 53 și jurisprudența citată, și Hotărârea din 11 iulie 2013, Comisia/Stichting Administratiekantoor Portielje, C-440/11 P, Rep., EU:C:2013:514, punctele 36 și 37 și jurisprudența citată).

373 În ceea ce privește problema referitoare la împrejurările în care o persoană juridică ce nu este autoarea încălcării poate fi totuși sancționată, tot dintr-o jurisprudență constantă rezultă că un comportament al unei filiale poate fi imputat societății-mamă în special atunci când, deși are personalitate juridică distinctă, această filială nu își decide în mod autonom comportamentul pe piață, ci aplică, în esență, instrucțiunile care îi sunt date de societatea-mamă având în vedere mai ales legăturile economice, organizatorice și juridice care unesc cele două entități juridice (Hotărârea Akzo Nobel și alții/Comisia, punctul 372 de mai sus, EU:C:2009:536, punctul 58, Hotărârea Elf Aquitaine/Comisia, punctul 372 de mai sus, EU:C:2011:620, punctul 54, și Hotărârea Comisia/Stichting Administratiekantoor Portielje și Gosselin Group, punctul 372 de mai sus, EU:C:2013:514, punctul 38).

374 Într-o asemenea situație, întrucât societatea-mamă și filiala sa fac parte din aceeași unitate economică și, prin urmare, formează o singură întreprindere în sensul articolului 101 TFUE, Comisia poate să adreseze o decizie prin care să impună amenzi societății-mamă fără să fie necesară stabilirea implicării personale a acesteia din urmă în cadrul încălcării ((Hotărârea Akzo Nobel și alții/Comisia, punctul 372 de mai sus, EU:C:2009:536, punctul 59, Hotărârea Elf Aquitaine/Comisia, punctul 372 de mai sus, EU:C:2011:620, punctul 55, și Hotărârea Comisia/Stichting Administratiekantoor Portielje și Gosselin Group, punctul 372 de mai sus, EU:C:2013:514, punctul 39).

375 În această privință, Curtea a precizat că, în cazul specific în care o societate-mamă deține integral sau cvasiintegral capitalul filialei sale care a săvârșit o încălcare a normelor de concurență ale Uniunii, există o prezumție refragabilă potrivit căreia societatea-mamă respectivă exercită în mod efectiv o influență decisivă asupra filialei sale (denumită în continuare „prezumția exercitării efective a unei influențe decisive”) (Hotărârea Akzo Nobel și alții/Comisia, punctul 372 de mai sus, EU:C:2009:536, punctul 60, Hotărârea Elf Aquitaine/Comisia, punctul 372 de mai sus, EU:C:2011:620, punctul 56, și Hotărârea Comisia/Stichting Administratiekantoor Portielje și Gosselin Group, punctul 372 de mai sus, EU:C:2013:514, punctul 40).

376 În aceste condiții, este suficient să se dovedească de către Comisie că întregul capital sau cvasitotalitatea capitalului unei filiale este deținut de societatea-mamă a acesteia pentru a prezuma că aceasta din urmă exercită efectiv o influență decisivă asupra politicii comerciale a acestei filiale. Prin urmare, Comisia va fi în măsură să considere societatea-mamă ca fiind obligată în solidar la plata amenzii aplicate filialei sale, cu excepția cazului în care această societate-mamă, căreia îi revine obligația de a răsturna această prezumție, prezintă elemente de probă suficiente de natură să demonstreze că filiala sa se comportă în mod autonom pe piață (Hotărârea Akzo Nobel și alții/Comisia, punctul 372 de mai sus, EU:C:2009:536, punctul 61, Hotărârea Elf Aquitaine/Comisia, punctul 372 de mai sus, EU:C:2011:620, punctul 57, și Hotărârea Comisia/Stichting Administratiekantoor Portielje și Gosselin Group, punctul 372 de mai sus, EU:C:2013:514, punctul 41).

377 Prezumția exercitării efective a unei influențe decisive urmărește în special să asigure un echilibru între, pe de o parte, importanța obiectivului de a sancționa comportamentele contrare normelor de concurență, în special articolului 101 TFUE, și de a preveni repetarea acestora și, pe de altă parte, importanța cerințelor anumitor principii generale ale dreptului Uniunii precum, printre altele, principiul prezumției de nevinovăție, principiul caracterului personal al pedepselor și principiul securității juridice, precum și dreptul la apărare, inclusiv principiul egalității armelor. Acesta este motivul pentru care prezumția este refragabilă (Hotărârea Elf Aquitaine/Comisia, punctul 372 de mai sus, EU:C:2011:620, punctul 59).

378 Trebuie să se amintească, în plus, că această prezumție se bazează pe constatarea că, în afara împrejurărilor cu totul excepționale, o societate care deține în totalitate capitalul unei filiale poate, având în vedere numai această participație la capital, să exercite o influență decisivă asupra comportamentului acestei filiale și că, pe de altă parte, lipsa exercitării efective a acestei capacități de

influențare poate în mod normal să fie căutată cel mai eficient în sfera entităților împotriva cărora operează prezumția (Hotărârea Elf Aquitaine/Comisia, punctul 372 de mai sus, EU:C:2011:620, punctul 60).

379 În aceste condiții, dacă ar fi suficient ca o parte interesată să răstoarne prezumția respectivă prin simple afirmații nedovedite, aceasta și-ar pierde în mare parte utilitatea (Hotărârea Elf Aquitaine/Comisia, punctul 372 de mai sus, EU:C:2011:620, punctul 61).

380 Tot din jurisprudență reiese că o prezumție, chiar dacă este greu de răsturnat, rămâne în limite acceptabile atât timp cât este proporțională cu scopul legitim urmărit, cât timp există posibilitatea de a face proba contrară și cât timp este asigurat dreptul la apărare (Hotărârea Elf Aquitaine/Comisia, punctul 372 de mai sus, EU:C:2011:620, punctul 62 și jurisprudența citată).

381 Reiese de asemenea din jurisprudență că, pentru a aprecia dacă o filială își stabilește în mod autonom comportamentul pe piață, trebuie să se ia în considerare ansamblul elementelor relevante referitoare la legăturile economice, organizatorice și juridice care unesc această filială de societatea-mamă, legături care pot varia în funcție de fiecare caz în parte și, în consecință, nu pot face obiectul unei enumerări exhaustive (Hotărârea Akzo Nobel și alții/Comisia, punctul 372 de mai sus, EU:C:2009:536, punctul 74, Hotărârea Elf Aquitaine/Comisia, punctul 372 de mai sus, EU:C:2011:620, punctul 58, și Hotărârea Comisia/Stichting Administratiekantoor Portielje și Gosselin Group, punctul 372 de mai sus, EU:C:2013:514, punctul 60).

382 În consecință, astfel cum s-a amintit mai sus, în cazul specific în care – precum în speță – o societate-mamă deține integral sau cvasiintegral capitalul filialei sale, care este considerată că a săvârșit o încălcare a normelor de concurență ale Uniunii, există o prezumție refragabilă potrivit căreia această societate-mamă exercită efectiv o influență decisivă asupra filialei sale.

383 Prin urmare, în mod contrar celor susținute de Ori Martin (a se vedea punctul 360 de mai sus), atunci când o societate-mamă și filiala sa fac parte dintr-o singură întreprindere în sensul articolului 101 TFUE, nu neapărat o relație de instigare privind încălcarea între societatea-mamă și filiala sa, nici, cu atât mai puțin, o implicare a celei dintâi în acea încălcare, ci faptul că respectivele societăți constituie o singură întreprindere în sensul articolului 101 TFUE permite Comisiei să adreseze societății-mamă decizia prin care se aplică amenzi (Hotărârea Elf Aquitaine/Comisia, punctul 372 de mai sus, EU:C:2011:620, punctul 88; a se vedea de asemenea punctul 374 de mai sus).

384 De asemenea, Comisia nu este obligată, pentru a determina aplicarea prezumției exercitării efective a unei influențe decisive într-un anumit caz, să prezinte indicii suplimentare în raport cu cele care demonstrează aplicabilitatea și funcționarea acestei prezumții (a se vedea în acest sens Hotărârea Elf Aquitaine/Comisia, punctul 372 de mai sus, EU:C:2011:620, punctul 80 și jurisprudența citată).

385 Având în vedere jurisprudența citată anterior, trebuie să se constate că, în mod întemeiat, Comisia a putut să invoce prezumția exercitării efective a unei influențe decisive luând în considerare faptul că Ori Martin a deținut integral sau cvasiintegral capitalul SLM de la 1 ianuarie 1999 până la 19 septembrie 2002, fără să fi fost necesară invocarea de către Comisie a altor elemente în acest sens.

386 În plus, trebuie amintit că, având în vedere caracterul său refragabil, această prezumție nu conduce la o atribuire automată a răspunderii societății-mamă care deține integral capitalul social al filialei sale, care ar fi contrară principiului răspunderii personale pe care se întemeiază dreptul Uniunii în materia concurenței (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 ianuarie 2011, General Química și alții/Comisia, C-90/09 P, Rep., EU:C:2011:21, punctele 51 și 52).

387 Pe de altă parte, Ori Martin nu poate susține nici că, în speță, ar fi fost încălcat principiul caracterului personal al pedepselor. În temeiul acestui principiu, care este aplicabil în toate procedurile administrative care pot conduce la aplicarea de sancțiuni potrivit normelor de concurență ale Uniunii,

o întreprindere trebuie să fie sancționată numai pentru faptele care îi sunt imputate în mod individual. Totuși, acest principiu trebuie să se concilieze cu noțiunea de întreprindere. Astfel, după cum s-a arătat la punctul 383 de mai sus, nu neapărat o relație de instigare privind încălcarea între societatea-mamă și filiala sa, nici, cu atât mai puțin, o implicare a celei dintâi în acea încălcare, ci faptul că respectivele societăți constituie o singură întreprindere în sensul articolului 101 TFUE permite Comisiei să adreseze societății-mamă decizia prin care se aplică amenzi (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 iulie 2011, General Technic-Otis și alții/Comisia, T-141/07, T-142/07, T-145/07 și T-146/07, Rep., EU:T:2011:363, punctul 70 și următoarele, confirmată în recurs).

388 Trebuie respinsă și argumentația Ori Martin potrivit căreia Comisia, prin faptul că a reținut răspunderea sa solidară, ar încălca principiul răspunderii limitate rezultat din dreptul societăților în cadrul Uniunii. Astfel, răspunderea limitată a societăților urmărește, în esență, să stabilească un plafon pentru răspunderea financiară a societăților, iar nu să împiedice ca o întreprindere care a săvârșit o încălcare a dreptului concurenței să fie sancționată prin intermediul entităților juridice care o compun și în special al societății care a săvârșit încălcarea și al societății-mamă a acesteia, mai ales dacă aceasta deține cvasiintegral capitalul filialei sale și nu este în măsură să răstoarne prezumția exercitării efective a unei influențe decisive asupra filialei.

389 Prin urmare, criticile prezentate cu privire la acest aspect de Ori Martin trebuie respinse.

390 În aceste condiții, în speță, întrucât Ori Martin a deținut integral sau cvasiintegral capitalul SLM, pentru a răsturna prezumția exercitării unei influențe decisive, acesteia îi revine sarcina să furnizeze elemente de probă suficiente, de natură să demonstreze că filiala sa s-a comportat în mod autonom pe piață. Prin urmare, trebuie să se analizeze dacă elementele prezentate de Ori Martin în susținerea demonstrației sale sunt de natură să răstoarne această prezumție.

b) Cu privire la elementele de probă invocate pentru răsturnarea prezumției

391 În temeiul dreptului la protecție jurisdicțională efectivă, consacrat în special de Carta drepturilor fundamentale care, în conformitate cu articolul 6 alineatul (1) primul paragraf TFUE, are aceeași valoare juridică cu cea a tratatelor, Tribunalul are obligația să asigure ca diferitele elemente invocate de o persoană care face obiectul unei sancțiuni pentru a răsturna prezumția exercitării efective a unei influențe decisive să fie examinate în mod corect.

392 În această privință, în răspunsul adresat Comisiei, care arată că, întrucât informațiile privind profilul administratorilor săi și conținutul proceselor-verbale ale consiliilor de administrație și adunărilor generale ale Ori Martin nu au fost invocate în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, ci numai în cererea introductivă, Ori Martin nu le poate invoca pentru a contesta stabilirea răspunderii pentru încălcare, efectuată în decizia atacată (a se vedea punctul 363 de mai sus), trebuie amintit că nicio dispoziție a dreptului Uniunii nu impune destinatarului comunicării privind obiecțiunile să conteste diferitele elemente de fapt sau de drept ale acesteia în cursul procedurii administrative, sub sancțiunea de a nu mai putea să facă acest lucru ulterior în etapa procedurii jurisdicționale (Hotărârea din 1 iulie 2010, Knauf Gips/Comisia, C-407/08 P, Rep., EU:C:2010:389, punctul 89).

393 Astfel, deși recunoașterea explicită sau implicită de către o întreprindere a elementelor de fapt sau de drept, în cursul procedurii administrative în fața Comisiei, poate constitui un element de probă suplimentar pentru aprecierea temeiniciei unei acțiuni jurisdicționale, aceasta nu poate limita însăși exercitarea dreptului la o cale de atac în fața Tribunalului, de care dispune o persoană fizică sau juridică în temeiul articolului 263 al patrulea paragraf TFUE (Hotărârea Knauf Gips/Comisia, punctul 392 de mai sus, EU:C:2010:389, punctul 90).

394 În acest context trebuie analizate diferitele elemente invocate de Ori Martin pentru a răsturna prezumția exercitării efective a unei influențe decisive.

395 În primul rând, Ori Martin susține că a acționat întotdeauna în calitate de holding și că participația la SLM a fost doar de natură financiară. Totuși, această împrejurare nu este suficientă pentru răsturnarea prezumției născute din deținerea integrală sau cvasiintegrală a capitalului SLM.

396 Astfel, în contextul unui grup de societăți, o societate holding care coordonează în special investițiile financiare din cadrul grupului are vocația să regrupeze participații în societăți diferite și are drept funcție asigurarea unității de conducere (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 octombrie 2008, Schunk și Schunk Kohlenstoff-Technik/Comisia, T-69/04, Rep., EU:T:2008:415, punctul 63, Hotărârea din 13 iulie 2011, Shell Petroleum și alții/Comisia, T-38/07, Rep., EU:T:2011:355, punctul 70, și Hotărârea din 29 iunie 2012, E.ON Ruhrgas și E.ON/Comisia, T-360/09, Rep., EU:T:2012:332, punctul 283).

397 În speță, în primul rând, din extrasul din registrul comerțului și al societăților din Luxemburg și din actul constitutiv al societății, comunicate de Ori Martin pentru a-și susține afirmațiile, reiese că aceasta este o societate pe acțiuni de drept luxemburghez care a fost constituită la 4 decembrie 1998 și al cărei capital este de 44 de milioane de euro, ceea ce reprezintă o sumă importantă (cuantumul minim al capitalului social al unei societăți pe acțiuni în Luxemburg este de 31 000 de euro). Acest capital corespunde valorii atribuite aporturilor în natură, care au fost efectuate de cei trei acționari la constituirea societății, și anume titluri ce reprezintă 90 % din capitalul Ori Martin SpA și 100 % din capitalul Finoger SpA (cele două societăți care dețin SLM).

398 Astfel, chiar dacă se presupune că Ori Martin nu are o structură operațională și nici salariați, astfel cum afirmă – aceasta deținea totuși un birou de reprezentare la Lugano (Elveția) (a se vedea anexa 6, pagina 674) – nu este mai puțin adevărat că nu este vorba despre o societate fantomă, un simplu corset, ci despre o societate destinată să aibă un rol precis în cadrul grupului de societăți Ori Martin, în calitate de societate de participații financiare de drept luxemburghez.

399 Mai mult, din articolul 2 din actul constitutiv al societății reiese că obiectul social al Ori Martin este următorul: „Societatea are ca obiect subscrierea, participarea, finanțarea și interesul financiar, indiferent de formă, la orice societate, societate de participații, în orice consorțiu sau grupuri de întreprinderi, luxemburgheze sau din străinătate, precum și administrarea fondurilor puse la dispoziția sa, controlul, administrarea și valorificarea participațiilor sale”.

400 În răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile și în cererea introductivă, Ori Martin a invocat această dispoziție statutară pentru a afirma că este doar o „societate de simplă administrare a participațiilor financiare”. Totuși, trebuie să se constate că obiectul social al acesteia implică atât participarea la fonduri, cât și administrarea fondurilor puse la dispoziția sa, precum și „controlul, administrarea și valorificarea participațiilor sale”. Din această dispoziție reiese că o participație a Ori Martin la o societate nu este, așadar, o participație inactivă, în privința căreia acționarul nu manifestă un interes. Dimpotrivă, din punctul de vedere al statutului, Ori Martin trebuie să efectueze controlul, administrarea și valorificarea participațiilor sale, ceea ce implică un demers activ, iar nu pasiv în privința supravegherii acestor participații.

401 În plus, Ori Martin susține că din profilul celor trei administratori ai săi reiese că numirea lor a fost efectuată în vederea unei administrări pur financiare a societății, fără să fi fost prevăzută posibilitatea de intervenție în administrarea filialelor. De asemenea, acești administratori nu ar cunoaște nici sectorul oțelului, ceea ce le-ar fi permis să intervină în mod eficace. Această situație ar fi confirmată de analiza proceselor-verbale ale reuniunilor consiliului de administrație al societății, precum și a celor ale adunării generale.

402 Cu toate acestea, din rezoluțiile adunării constitutive a Ori Martin (anexa 4 la cererea introductivă, pagina 608) reiese că numărul administratorilor a fost stabilit la trei și că a fost vorba inițial despre „domnul [A.], administrator de societăți, cu domiciliul [în] Italia, domnul [E.], licențiat în științe

comerciale și financiare, cu domiciliul [în Luxemburg], doamna [L.], salariată în sectorul privat, cu domiciliul [în Luxemburg]". Domnul [E.] va fi numit președinte al consiliului de administrație la 21 decembrie 1998.

403 Potrivit extrasului din registrul comerțului și al societăților luxemburghez (anexa 1 la cererea introductivă), la 3 august 2010, administratorii erau domnul [N.], cu domiciliul în Luxemburg, domnul [W.], cu domiciliul în Luxemburg, și domnul [A.], de asemenea președinte al consiliului de administrație, cu domiciliul în Italia.

404 Se confirmă astfel că domnul [A.] este prezentat, din punctul de vedere al statutului, ca fiind administrator de societăți, ceea ce permite să se considere că dispune de competențele necesare pentru a administra societatea, având în vedere în special obiectul social al acesteia.

405 Tot din analiza proceselor-verbale ale consiliilor de administrație ale Ori Martin reiese că, în numeroase ocazii, consiliul de administrație a conferit toate prerogativele domnului [A.] pentru reprezentarea societății și a validat deciziile adoptate de acest administrator. De exemplu, din procesul-verbal al reuniunii consiliului de administrație din 15 septembrie 1999 reiese că acest consiliu a conferit toate prerogativele domnului [A.] pentru „reprezentarea societății la semnarea proceselor-verbale ale adunărilor generale ale filialelor, desfășurate în anul 1999" (anexa 6 la cererea introductivă, pagina 661). De asemenea, din procesul-verbal al reuniunii consiliului de administrație din 3 mai 2000 reiese că acest consiliu a conferit toate prerogativele domnului [A.] pentru „reprezentarea societății la adunările generale ordinare și extraordinare ale următoarelor societăți: […] SLM […]" (anexa 6 la cererea introductivă, pagina 670).

406 Pe de altă parte, analiza proceselor-verbale referitoare la adunările acționarilor Ori Martin permite să se arate că raportul de gestiune al consiliului de administrație adresat adunării generale statutare a acționarilor, desfășurată la 6 iunie 2002, evidențiază în rubrica „evenimente importante care au survenit în cursul exercițiului" faptul că „societatea a continuat reorganizarea filialelor sale în funcție de polul de activitate" (anexa 6 la cererea introductivă, pagina 692).

407 Aceste elemente de probă permit să se considere că, cel puțin domnul [A.], care lua deciziile importante referitoare la activitățile Ori Martin, a fost de mai multe ori mandatat pentru a urmări activitățile diferitor filiale ale acestei societăți. Se adevereşte deopotrivă că Ori Martin a intervenit în cadrul grupului în vederea reorganizării acestuia, ceea ce presupune în mod obligatoriu că aceasta cunoștea activitățile sale, spre deosebire de cele sugerate de ea.

408 În al doilea rând, Ori Martin invocă lipsa unui „flux de informații" între ea și SLM și faptul că nu a avut sau că nu a putut să aibă cunoștință despre comportamentul ilicit al SLM.

409 Cu privire la acest ultim aspect, s-a arătat deja că un asemenea element nu este necesar pentru imputarea încălcării societății-mamă. În ceea ce privește mențiunea referitoare la lipsa unui „flux de informații", aceasta, care fusese deja prezentată în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, nu este detaliată. O asemenea mențiune este totuși irelevantă, întrucât din cele de mai sus reiese că domnul [A.] era în măsură să controleze SLM pe baza competențelor sale, a misiunii sale statutare de administrator și a faptului că din dosar reiese că deciziile sale erau aprobate de consiliul de administrație.

410 În al treilea rând, imputarea unei încălcări a articolului 101 TFUE unei întreprinderi nu presupune o acțiune sau chiar o cunoaștere a acestei încălcări din partea asociaților sau a administratorilor principali ai întreprinderii în cauză, ci acțiunea unei persoane care este autorizată să acționeze pe seama întreprinderii (Hotărârea din 7 iunie 1983, Musique Diffusion française și alții/Comisia, 100/80-103/80, Rec., EU:C:1983:158, punctul 97, și Hotărârea din 20 martie 2002, Brugg Rohrsysteme/Comisia, T-15/99, Rec., EU:T:2002:71, punctul 58).

411 Totuși, Ori Martin nu contestă că reprezentanții SLM în cadrul înțelegerii fuseseră abilitați în mod valabil de SLM să angajeze întreprinderea. Faptul că aceștia nu au exercitat nicio funcție în cadrul societății-mamă este irelevant, întrucât fuseseră abilitați să angajeze filiala care a luat parte la înțelegere. Afirmațiile potrivit cărora aceste persoane ar fi acționat în mod autonom, dincolo de faptul că nu sunt susținute, nu sunt, așadar, nici de natură să înlăture răspunderea ce revine SLM și, pe cale de consecință, răspunderea ce revine Ori Martin.

412 În consecință, niciunul dintre elementele de probă prezentate de Ori Martin, privite individual sau în ansamblu nu este de natură să răstoarne prezumția exercitării efective de către Ori Martin a unei influențe decisive asupra SLM.

413 În ceea ce privește critica întemeiată pe nemotivare, trebuie amintit că obligația de motivare este o chestiune distinctă de cea a temeiniciei motivării.

414 Potrivit unei jurisprudențe constante, motivarea impusă de articolul 296 TFUE trebuie să fie adaptată naturii actului în cauză și să menționeze în mod clar și neechivoc raționamentul instituției care a emis actul, astfel încât să dea posibilitatea persoanelor interesate să ia cunoștință de temeiurile măsurii luate, iar instanței competente să își exercite controlul. Cerința motivării trebuie apreciată în funcție de împrejurările cauzei. Nu este obligatoriu ca motivarea să specifice toate elementele de fapt și de drept pertinente, având în vedere că problema dacă motivarea unui act respectă condițiile impuse de articolul 296 TFUE trebuie să fie apreciată nu numai prin prisma modului de redactare, ci și în raport cu contextul său, precum și cu ansamblul normelor juridice care reglementează materia respectivă. În special, Comisia nu este obligată să adopte o poziție cu privire la toate argumentele invocate în fața sa de persoanele interesate, ci este suficient ca aceasta să expună situația de fapt și considerațiile juridice care prezintă o importanță esențială în economia deciziei (a se vedea Hotărârea din 4 martie 2009, Associazione italiana del risparmio gestito și Fineco Asset Management/Comisia, T-445/05, Rep., EU:T:2009:50, punctele 66 și 67 și jurisprudența citată).

415 Or, din considerentele (862)-(875) ale deciziei atacate rezultă în mod corespunzător cerințelor legale că Comisia a arătat motivele pentru care a considerat că argumentele invocate de Ori Martin nu erau în măsură să răstoarne prezumția exercitării efective a unei influențe decisive. Decizia atacată cuprinde o motivare suficientă în această privință, iar critica întemeiată pe nemotivare trebuie, așadar, respinsă.

416 Pe de altă parte și în măsura în care motivul întemeiat pe încălcarea principiului bunei administrări este o critică distinctă de cea a încălcării obligației de motivare, nici acesta nu poate fi admis.

417 Astfel, trebuie amintit că rezultă dintr-o jurisprudență constantă că printre garanțiile conferite de ordinea juridică a Uniunii în cadrul procedurilor administrative se înscrie în special principiul bunei administrări, care implică obligația instituției competente de a examina, cu atenție și cu imparțialitate, toate elementele relevante ale cauzei (Hotărârea din 21 noiembrie 1991, Technische Universität München, C-269/90, Rec., EU:C:1991:438, punctul 14, și Hotărârea din 29 martie 2012, Comisia/Estonia, C-505/09 P, Rep., EU:C:2012:179, punctul 95).

418 Trebuie să se constate că din decizia atacată rezultă că Comisia a examinat cu atenție și cu imparțialitate argumentele prezentate de Ori Martin în cadrul procedurii administrative prin care a urmărit să răstoarne prezumția exercitării efective a unei influențe decisive, iar faptul că le-a respins nu poate fi asimilat unei încălcări a principiului bunei administrări.

419 Comisiei nu i se poate imputa nici faptul că nu s-a pronunțat, nici în mod individual, nici în ansamblu, asupra elementelor de probă care nu i-au fost prezentate cu ocazia procedurii administrative.

420 În răspunsul la critica întemeiată pe încălcarea principiului egalității de tratament, trebuie să se arate că Ori Martin afirmă în această privință că, în cazul altor societăți implicate în înțelegere, Comisia ar fi luat în considerare „existența unor legături ierarhice” și „obligația filialei de a raporta

societății-mamă”, situație inexistentă în cazul său. Totuși, deși Ori Martin a menționat efectiv în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile (anexa 5 la cererea introductivă, punctul 62) lipsa „unor obligații de raportare” ale SLM în privința sa, luarea în considerare a acestui argument, chiar dacă se presupune a fi demonstrat, nu este de natură să repună în discuție raționamentul care a fost prezentat mai sus și care conduce la concluzia că Ori Martin a exercitat o influență decisivă asupra filialei sale, în special în vederea administrării, a controlării și a valorificării participației sale, astfel cum reiese din obiectul social al acesteia și din activitățile administratorilor săi.

421 Prin urmare, trebuie să se respingă diferitele critici prezentate în ceea ce privește răsturnarea prezumției exercitării efective a unei influențe decisive.

422 În consecință, motivul referitor la stabilirea răspunderii în sarcina Ori Martin pentru încălcarea săvârșită de SLM trebuie respins în totalitate ca nefondat.

423 În mod întemeiat, pe de o parte, Comisia a reținut răspunderea în solidar a Ori Martin și a SLM începând cu 1 ianuarie 1999 până la 19 septembrie 2002 în temeiul prezumției exercitării efective a unei influențe decisive din cauza deținerii cvasiintegrale de către Ori Martin a capitalului SLM și, pe de altă parte, Comisia a considerat că Ori Marin nu a răsturnat această prezumție.

424 În această privință, din examinarea diferitor elemente de probă prezentate în fața Tribunalului reiese că se poate concluziona în mod efectiv că Ori Martin a exercitat o influență decisivă asupra filialei sale, în special în vederea administrării, a controlării și a valorificării participației sale, astfel cum reiese din obiectul social al acesteia și din activitățile administratorilor săi.

F – *Cu privire la cererea SLM prin care solicită plata unor dobânzi pentru partea excedentară a amenzii plătite deja*

425 În replică, SLM prezintă observațiile cu privire la a doua decizie de modificare și solicită Tribunalului să dispună, în sarcina Comisiei, restituirea dobânzilor scadente pentru suma plătită deja și rambursată de Comisie în urma modificărilor aduse prin a doua decizie de modificare.

426 În duplică, Comisia respinge această cerere pentru motivul că ar fi nerezonabilă, că reducerea cuantumului amenzii efectuată în a doua decizie de modificare, pentru a garanta ca aceasta să nu fie disproporționată în speță în raport cu dimensiunea și cu volumul vânzărilor întreprinderii sancționate, se încadrează în exercitarea de către Comisie a puterii sale discreționare și că plata unor dobânzi s-ar exprima printr-o altă reducere a cuantumului amenzii, ceea ce ar constitui un dublu avantaj în favoarea destinatarilor celei de a doua decizii de modificare.

427 Astfel cum s-a arătat în ședință, niciunul dintre argumentele expuse de Comisie nu este de natură să demonstreze că SLM se regăsește într-o situație de îmbogățire fără cauză.

428 În speță, trebuie să se constate însă că a doua decizie de modificare, prin care a fost redus cuantumul amenzii aplicate SLM, nu are în vedere chestiunea rambursării sumelor percepute în exces la care se aplică dobânzi, la cererea părții interesate.

429 În plus, din prezenta procedură nu reiese că SLM a depus o cerere în acest sens la Comisie și nici că asupra unei asemenea cereri Comisia s-ar fi pronunțat printr-un act susceptibil să îi producă prejudicii și, pe cale de consecință, să fie contestat la Tribunal.

430 Prin urmare, în lipsa oricărei poziții exprimate de Comisie asupra unei asemenea cereri a SLM prin care să solicite plata unor dobânzi pentru partea excedentară a amenzii pe care a plătit-o ca urmare a deciziei inițiale înainte de efectuarea rambursării după a doua decizie de modificare, Tribunalul nu este competent pentru a se pronunța asupra cererii de somație formulate de SLM în acest sens în cadrul

observațiilor cu privire la a doua decizie de modificare, întrucât o asemenea competență nu reiese în mod specific din cuprinsul articolului 263 TFUE sau al articolului 261 TFUE coroborat cu articolul 31 din Regulamentul nr. 1/2003.

431 Din cele de mai sus reiese că cererea SLM prin care solicită să i se plătească dobânzi pentru partea excedentară a amenzii plătite deja trebuie respinsă.

G – Cu privire la concluziile privind sancțiunea aplicată pentru participarea la încălcare, exercitarea de către Tribunal a competenței sale de fond și stabilirea cuantumului amenzii

432 Dincolo de simplul control al legalității sancțiunii, care nu permite decât respingerea acțiunii în anulare sau anularea actului atacat, competența de fond conferită Tribunalului, în temeiul articolului 261 TFUE, de articolul 31 din Regulamentul nr. 1/2003 îl autorizează să substituie aprecierea Comisiei cu propria apreciere și, în consecință, să reformeze actul atacat, chiar și în lipsa anulării, ținând seama de toate împrejurările de fapt, în special prin modificarea amenzii aplicate atunci când problema cuantumului acesteia este supusă aprecierii sale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 februarie 2007, Groupe Danone/Comisia, C-3/06 P, Rep., EU:C:2007:88, punctele 61 și 62, și Hotărârea din 3 septembrie 2009, Prym și Prym Consumer/Comisia, C-534/07 P, Rep., EU:C:2009:505, punctul 86 și jurisprudența citată).

433 În concluziile formulate, reclamantele solicită în special Tribunalului anularea deciziei atacate, stabilirea din nou a cuantumului amenzii aplicate SLM în solidar cu Ori Martin și anularea sau reducerea cuantumului amenzii aplicate în solidar Ori Martin.

434 Din cele de mai sus reiese deja că articolul 1 punctul 16 din decizia atacată trebuie anulat, în măsura în care prin acesta se impută SLM participarea la un ansamblu de acorduri și de practici concertate în sectorul OPC pe piața internă și în cadrul SEE, de la 10 februarie 1997 până la 14 aprilie 1997. De asemenea, Tribunalul trebuie să anuleze și articolul 2 punctul 16 din decizia atacată, în măsura în care prin acesta se aplică reclamantelor o amendă disproporționată pentru sancționarea participării SLM la încălcarea unică de la 15 aprilie 1997 până la 19 septembrie 2002, această amendă fiind definită luându-se în considerare participarea SLM la încălcarea prevăzută la articolul 1 din decizia atacată.

435 Tribunalul trebuie să determine și cuantumul amenzii care trebuie aplicată SLM și, în parte, în solidar cu Ori Martin, având în vedere participarea SLM la încălcarea unică.

436 În această privință, trebuie să se arate că, prin natura sa, stabilirea unei amenzi de către Tribunal nu este un exercițiu aritmetic exact. Pe de altă parte, Tribunalul nu este legat de calculele Comisiei și nici de orientări atunci când se pronunță în temeiul competenței sale de fond, ci trebuie să efectueze propria apreciere, ținând seama de toate împrejurările cauzei (a se vedea Hotărârea din 5 octombrie 2011, Romana Tabacchi/Comisia, T-11/06, Rep., EU:T:2011:560, punctul 266 și jurisprudența citată).

437 În speță, pentru a stabili cuantumul amenzii destinate să sancționeze participarea SLM la încălcarea unică, din articolul 23 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1/2003 rezultă că trebuie să se ia în considerare atât gravitatea, cât și durata încălcării, iar din principiul individualizării pedepselor reiese că sancțiunea trebuie să țină seama de situația fiecărui autor al încălcării în raport cu încălcarea. Această situație se regăsește în special în privința unei încălcări complexe și de lungă durată de tipul celei definite de Comisie în decizia atacată, care se caracterizează prin caracterul eterogen al participanților.

438 În speță, Tribunalul consideră că este adecvat să țină seama de următoarele împrejurări.

439 Pe de o parte, reiese din dosar în mod corespunzător cerințelor în materia probațiunii că SLM a participat la mai multe reuniuni ale Clubului Italia, care au privit alocarea de cote și stabilirea prețurilor pe piața italiană. Asemenea acorduri se numără, prin însăși natura lor, printre restrângerile cele mai grave ale concurenței.

440 Participarea SLM la Clubul Italia este un element esențial pentru aprecierea sancțiunii și acest element este, în sine, semnificativ, având în vedere obiectul anticoncurențial al discuțiilor intervenite în cadrul acestui club, indiferent dacă este vorba, în cazul SLM, despre discuțiile referitoare la aspectul intern al acestui acord sau, ulterior, despre discuțiile referitoare la aspectul său extern.

441 În această privință, pentru a stabili cuantumul amenzii, Tribunalul consideră că nu trebuie să țină seama de valoarea vânzărilor realizate în statele care nu erau vizate de înțelegerea la care SLM a participat efectiv și în mod concret de la 15 aprilie 1997 până la 10 septembrie 2000.

442 De asemenea, întrucât informațiile care pot fi extrase din notele olografe ale ITC referitoare la reuniunea din 10 februarie 1997 pentru a imputa încălcarea SLM nu sunt coroborate prin alte elemente de probă, nu este necesar ca această dată să reprezinte debutul participării SLM la Clubul Italia. Totuși, o asemenea participare reiese corespunzător cerințelor legale din elementele de probă disponibile în ceea ce privește reuniunea din 15 aprilie 1997 și este demonstrată deopotrivă, fără întrerupere, până la 19 septembrie 2002.

443 Pe de altă parte, se poate considera în mod întemeiat că, începând cu 29 noiembrie 1999, SLM știa sau ar fi trebuit să știe că, prin participarea la Clubul Italia, lua parte la un sistem mai global, care cuprinde diferite niveluri, al cărui obiectiv era de a stabiliza piața OPC la nivel paneuropean în vederea evitării unei scăderi a prețurilor [decizia atacată, considerentul (650), și punctul 129 de mai sus].

444 Se poate considera deopotrivă în mod întemeiat că SLM a participat la Clubul Europa în perioada cuprinsă între 11 septembrie 2000 și 19 septembrie 2002, care corespunde unei perioade în care SLM a început să dispună de autorizațiile necesare pentru a comercializa OPC în anumite state care făceau obiectul Clubului Europa și în care au avut loc discuții cu Clubul Italia cu privire la întinderea cotei care ar putea fi recunoscută exportatorilor italieni.

445 Așadar, doar într-un stadiu mai avansat în raport cu alte întreprinderi SLM a avut cunoștință despre încălcarea unică ce îi este imputată de Comisie și a participat la un aspect al acestei încălcări diferit de Clubul Italia. Totuși, cunoașterea relativ tardivă nu poate avea un efect semnificativ asupra stabilirii cuantumului amenzii, pentru motivele arătate la punctul 320 de mai sus.

446 În paralel, trebuie să se arate că Comisia nu a demonstrat că SLM a participat la Acordul din Sud, la Clubul España sau la coordonarea privind clientul Addtek, care constituie aspecte esențiale ale încălcării unice.

447 Ținând seama de aceste împrejurări, Tribunalul consideră că o amendă în cuantum de 19 de milioane de euro permite sancționarea eficace a comportamentului nelegal al SLM într-un mod care nu poate fi neglijat și că aceasta rămâne suficient de disuasivă. Orice amendă care depășește acest cuantum ar fi disproporționată în raport cu încălcarea imputată reclamantelor, apreciată ținându-se seama de toate împrejurările ce caracterizează participarea SLM la încălcarea unică.

448 Această amendă are în vedere faptul că, în privința unei părți a încălcării, SLM nu a participat la aspectul extern al Clubului Italia și consideră punct de plecare 15 aprilie 1997. Într-un asemenea mod, Tribunalul consideră că a luat în considerare în mod suficient participarea progresivă a SLM la înțelegere, cu precizarea că, încă de la început, SLM a participat la un aspect al încălcării unice care nu este neglijabil și că, ulterior, a participat pe deplin la înțelegere într-un mod care poate fi apropiat de cel al actorilor principali ai Clubului Italia.

449 Pentru motivele expuse mai sus, în răspunsul la argumentația prezentată de Ori Martin în această privință, trebuie să se considere că Ori Martin este răspunzătoare în solidar pentru plata unei părți a acestei amenzi. Având în vedere întinderea perioadei în care Ori Martin este prezumată că a putut să exercite o influență decisivă asupra SLM, trebuie să se considere că Ori Martin este răspunzătoare în solidar pentru plata amenzii până la concurența sumei de 13,3 milioane de euro, în ceea ce privește perioada cuprinsă între 1 ianuarie 1999 și 19 septembrie 2002.

450 Această amendă reflectă faptul, astfel cum Comisia a apreciat în decizia atacată, că Ori Martin nu poate fi considerată răspunzătoare pentru întreaga amendă aplicată SLM.

451 Pe de altă parte, având în vedere pragul legal de 10 % din cifra de afaceri totală prevăzut la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003, cuantumul final al amenzii aplicate individual SLM nu poate depăși 1,956 milioane de euro.

452 În lumina celor de mai sus, cuantumul amenzii aplicate SLM trebuie să fie redus de la 19,8 milioane de euro la 19 milioane de euro (perioada 15 aprilie 1997-19 septembrie 2002) și trebuie să se declare că Ori Martin este răspunzătoare în solidar pentru plata acestei amenzi până la concurența sumei de 13,3 milioane de euro (perioada 1 ianuarie 1999-19 septembrie 2002). Pe de altă parte, din cauza pragului legal de 10 % din cifra de afaceri totală, prevăzut la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, cuantumul final al amenzii aplicate individual SLM se stabilește la 1,956 milioane de euro (perioada 15 aprilie 1997-31 decembrie 1998).

453 Pe de altă parte, Tribunalul nu are obligația să admită cererea de dispunere a unor măsuri de cercetare judecătorească (mărturiile reprezentanților Redaelli și ITC, lista cu funcționarii responsabili cu dosarul) propuse de SLM, întrucât aceste măsuri nu apar ca fiind necesare soluționării litigiului.

454 În plus, întrucât Tribunalul a reformat actul atacat luând în considerare toate împrejurările de fapt, pronunțându-se pe fond asupra cuantumului amenzii supuse aprecierii sale, nu mai este necesar să se pronunțe asupra motivului invocat de SLM ca urmare a celei de a doua decizii de modificare, în cadrul căruia SLM a susținut că împărțirea amenzii la care s-a recurs în decizia inițială a fost eronată, având în vedere metodologia expusă de Comisie în Orientările din 2006.

455 Acțiunile sunt respinse în rest.

Cu privire la cheltuielile de judecată

456 Potrivit articolului 134 alineatul (3) din Regulamentul de procedură, în cazul în care părțile cad în pretenții cu privire la unul sau mai multe capete de cerere, fiecare parte suportă propriile cheltuieli de judecată. Totuși, în cazul în care împrejurările cauzei justifică acest lucru, Tribunalul poate decide ca, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, o parte să suporte o fracțiune din cheltuielile de judecată efectuate de cealaltă parte.

457 În împrejurările cauzei, având în vedere reducerea de către Comisie a cuantumului amenzii aplicate reclamantelor și faptul că, în cererea introductivă inițială a SLM, a fost invocat un motiv referitor la limita legală de 10 %, la care aceasta a renunțat în urma adoptării celei de a doua decizii de modificare, trebuie să se decidă că Comisia suportă propriile cheltuieli de judecată, precum și două treimi din cheltuielile de judecată ale SLM și o treime din cheltuielile de judecată ale Ori Martin, care suportă, astfel, restul propriilor cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a șasea)

declară și hotărăște:

1) Conexează cauzele T-389/10 și T-419/10 în vederea pronunțării hotărârii.

2) Anulează articolul 1 punctul 16 din Decizia C(2010) 4387 final a Comisiei din 30 iunie 2010 privind o procedură în temeiul articolului 101 TFUE și al articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/38344 – Oțel pentru precomprimare), astfel cum a fost modificată prin Decizia C(2010) 6676 final a Comisiei din 30 septembrie 2010 și prin Decizia C(2011) 2269 final a Comisiei din 4 aprilie 2011, în măsura în care prin acesta se impută Siderurgica Latina Martin SpA (SLM) participarea la un ansamblu de acorduri și de practici concertate în sectorul oțelului pentru precomprimare pe piața internă și în cadrul Spațiului Economic European (SEE) de la 10 februarie 1997 până la 14 aprilie 1997.

3) Anulează articolul 2 punctul 16 din Decizia C(2010) 4387 final, astfel cum a fost modificată prin Decizia C(2010) 6676 final și prin Decizia C(2011) 2269 final.

4) Reduce cuantumul amenzii aplicate SLM de la 19,8 milioane de euro la 19 milioane de euro, din care 13,3 milioane de euro se aplică Ori Martin SA în temeiul răspunderii în solidar; având în vedere pragul legal de 10 % din cifra de afaceri totală prevăzut la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003, stabilește cuantumul final al amenzii aplicate SLM în temeiul răspunderii individuale la 1,956 milioane de euro.

5) Respinge în rest acțiunile.

6) Comisia Europeană suportă propriile cheltuieli de judecată, două treimi din cheltuielile de judecată ale SLM și o treime din cheltuielile de judecată ale Ori Martin.

7) SLM suportă o treime din propriile cheltuieli de judecată.

8) Ori Martin suportă două treimi din propriile cheltuieli de judecată.

Frimodt Nielsen Dehousse Collins

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 15 iulie 2015.

Semnături